Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor
Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret
Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links
Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

Nissumske årbøger 1978

Nissumske årbøger

Udgivet af
Nr. Nissum Seminariums
Elevforening

Under redaktion af

KATE JACOBSEN (2. HF T)
HORST-WERNER KNÜPPEL (76)
VIBEKE VESTERGAARD (69)
BENNY BOYSEN (72)
STIG ROSENSTAND
(ansvarshavende)

1978

Nissumske årbøger
er trykt i
Christensens Bogtrykkeri
Bogtrykkergården a-s
Struer

Indholdsfortegnelse

5 Ärsberetning. Af rektor *Poul Erik Andersen*
11 Siden sidst. Af lektor *Alex Koch* (28)
15 Seminariets moderniseringsplaner. Af *Jacob Hauge Nielsen* (51)
17 Nissumstævne 1978. Af *Alex Koch* (28)
18 Nr. Nissum-mødet 1978. Af *Henning Fogde*
20 Musikstævne 1978. Af *Laust M. Tjørnild* (48)
22 Stævner og arrangementer i 1979
25 Ellen Larsen (31) in memoriam. Af *Alex Koch* (28)
26 Nr. Nissum Seminariums bestyrelse
27 De studerendes oprindelsessteder. Af *Mogens Walther*
31 P. C. Gjelstrup. 90 års fødselsdag. Af rektor *Ej. Høgel*
33 Fotolære. Af *Niels Tollestrup*
37 Modstandsgruppen på seminariet. Af *Ejnar Bækgaard* (47)
48 Nr. Nissum Seminarium i besættelsesårene.
Af forstander *P. C. Gjelstrup*
55 Under to verdenskrige. Af *Johs. Hejbøl* (21)
59 Seminarieelev 1941–45. Af *Ellen Jensen* (45)
62 Erindringer fra besættelsestiden. Af *Jacob Hauge Nielsen* (51)
67 En plakat i en sporvogn. Af *Per Bengt Fuglestved*
70 Ved et præsteskifte. Af *P. Juhl Jensen*
73 HF 10 års jubilæum. Af *Kate Jacobsen* (2. HF T)
76 Indføringsperioden for 1. HF 1978. Af udvalget
78 HF dimission. Af rektor *Poul Erik Andersen* og dimittend
Frank Sjøstrøm
83 HF dimittender
85 Seminariedimission. Af rektor *Poul Erik Andersen*, dimittend
John Hansen m. fl.
91 Dimittender 1978. Seminariet
97 Årets dagbog. Af *Gunner Eriksen* (43)
101 Elevforeningens regnskab. Ved *A. C. Sørensen* (55)
102 Foreningsmeddelelser. Ved *Alex Koch* (28)

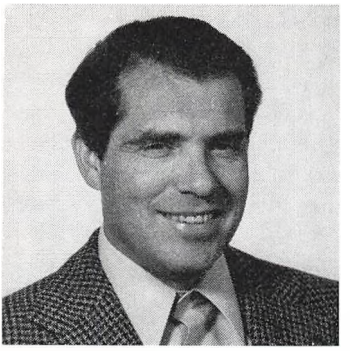

Årsberetning 1977-78

Af rektor Poul Erik Andersen

Ordet krise forekommer stadigvæk i mange avisoverskrifter. Vi hører det ofte i radioen. Det indgår i mange samtaler og diskussioner. Vi ved, at mange mennesker i disse år oplever en lønstagnation, og at de studerendes økonomiske vilkår er ringere, end de har været i mange år. Alligevel er det påfaldende, at vi trods vanskelighederne så ofte møder humør og livsmod. Det er måske det mest positive ved at arbejde på et sted, hvor så mange unge færdes. Det fører mange gange til, at vi, der ikke mere er helt unge, får øjnene op for alt det, vi kan glæde os over.

Vi kan alle glæde os over, at det nu ser ud til, at nedskæringerne på seminarieområdet er standset. I hvert fald for en tid. Seminariekapaciteten er fastlagt for de nærmest kommende år. Det bevirker, at vi igen tør disponere lidt friere. For de nærmeste år skal byseminarierne optage 4 klasser årligt, mens de øvrige seminarier hvert andet år skal optage 5 klasser og hvert andet 4. For indeværende år fik Nr. Nissum Seminarium lov at optage 5 klasser. Det giver mange fagvalgmuligheder for de studerende, og det giver os mulighed for at bevare hele vort lærerkollegium intakt.

Også på et andet punkt er der sket fremskridt. Det har ofte været nævnt, at der i de senere år har været store vanskeligheder med at etablere det nødvendige antal liniehold på grund af nedskæringerne i elevtallet og kravet om en bestemt gennemsnitsstørrelse for holdene. Efter mange og vanskelige forhandlinger mellem Magisterforeningen og undervisningsministeriet nåede man omsider frem til en acceptabel løsning. Herefter kan der på et 4-spors seminarium oprettes 18 liniehold og på et 5-spors 22 liniehold. Også for de pædagogiske specialer er der kommet lettelser. Dertil kommer, at vi yderligere har fået tilladelse til at oprette et liniehold i fransk, så vi kan indlede 2. årgang med 19 liniehold. Dette er meget tilfredsstillende.

Ved HF-kursus var der ansøgere nok til 4 klasser. I april kom der imidlertid meddelelse om, at der i direktoratets fordelingsforslag var tildelt Nr. Nissum 3 klasser. Dette skabte nogen bekymring hos os alle. Ved den endelige forhandling med undervisningsdirektør Richard Frederiksen blev der imidlertid fra ministeriets side vist så megen imødekommenhed, at vi atter i år fik lov at starte skoleåret med 4 HF-klasser.

Året 1978 er jubilæumsår for Nr. Nissum Seminariums HF-kursus. I ti år har der været HF-studerende på seminariet. Arbejdet med at etablere kursus var stort. Men det var energiske folk, der allerede tidligt forstod, at en gymnasial uddannelse ved seminariet var påkrævet, både fordi der på egnen var stort behov derfor, og fordi tilgangen til seminariet måtte formodes at falde med afskaffelsen af præparandklasserne. En jubilæumsartikel i Lemvig Folkeblad, skrevet af en af de nuværende kursusstuderende bærer med rette overskriften: »En institution skabt i kamp«.

Starten på HF-kurset indledte en meget dynamisk periode i seminariets historie med fremgang for institutionen og hele seminariebyen. Som et ganske konkret resultat af nyskabelsen kan det gøres op, at 906 HF-studerende er dimitteret fra kursus i de ti år. Det var nye og bredere kredse, seminariet fik kontakt med gennem den nye uddannelse. Mange brugte deres eksamen som adgangsvej til universitet eller læreanstalt, og mange andre fortsatte deres uddannelse på Nr. Nissum Seminarium. Det er ikke nogen lille gruppe, der allerede fungerer på udmærket vis som lærere i folkeskolen eller ved andre skoleformer. Men også for alle dem, der ønskede HF-eksamen som baggrund for en kortere erhvervsuddannelse, har opholdet i Nr. Nissum været betydningsfulde år. Det er mit indtryk, at mange studerende ved seminariets HF-kursus har følt sig tiltalt af studiet i et typisk voksenmiljø, hvor skellet mellem den forberedende uddannelse og den videregående uddannelse er det mindst tænkelige. Og jeg ved, at de fleste af seminariets lærere, som har undervisning ved begge institutioner, har oplevet det som en værdifuld pædagogisk udfordring.

Det er hensigten at markere HF-jubilæet ved forskellige aktiviteter i årets løb. Der er allerede kaldt på opfindsomhed i mange kredse.

Hvordan HF-kursets fremtid skal blive, er det svært at spå om. Der arbejdes for øjeblikket stærkt på at skaffe et gymnasium til Lemvigområdet, hvor uddannelsestilbuddene ikke er talrige. Der er muligvis flere realiteter bag disse bestræbelser end tidligere. HF-kursets skæbne er knyttet sammen med disse planer. Der kan ikke skabes en ny uddannelsesinstitution for en bestemt aldersgruppe i et område, uden at eksisterende parallelle institutioner berøres deraf. Da ingen kan være interesseret i at skade en gammel uddannelse, der har bevist sin levedygtighed, må det være selvfølgeligt, at seminariets HF-kursus indgår med vægt i planlægningen af de bedst mulige uddannelsestilbud i området.

Som en glædelig ting må også nævnes, at en stor del af seminariets moderniseringsprogram nu endelig ser ud til at kunne realiseres. Ved et møde i byggedirektoratet den 22. august blev det klarlagt, hvilke punkter i planen, der kunne forventes gennemført. Vi havde håbet på, at der kunne opføres en ny bygning til fagene historie, samfundsfag og kristendomskundskab. Der var også forståelse for, at et sådant byggeri er nødvendigt, men for øjeblikket kan der ikke skaffes midler dertil. Alle de øvrige dele af planen kunne gå over i den realitetsbetonede fase. Og vi venter, at vi allerede i 1979 kan

indlede omfattende istandsættelser og forbedringer af seminariets bygninger. Det vil betyde en periode med håndværkere overalt, og med vanskelige lokaleforhold, men vi er overbevist om, at vi med et fornuftigt samarbejde vil kunne klare disse gener.

I sidste årsberetning omtaltes to store debatemner på seminarieområdet, nemlig seminarierne som pædagogiske højskoler og de nye adgangsregler. Nu et år senere kan der gøres en slags status over den følgende udvikling. Det første punkt kom til foreløbig klaring, da folketinget i maj måned 1978 vedtog lov om kursusvirksomhed ved seminarierne. Denne lov åbner for en lang række nye aktiviteter. Hvordan de skal realiseres, er kun klargjort for et enkelt områdes vedkommende gennem et cirkulære om enkeltkursusordningerne ved lærerseminarierne. Det fastlægges heri, at enhver, som er fyldt 18 år kan søge optagelse som enkeltkursusstuderende i indtil tre fag og kurser ved et seminarium, forudsat at der er plads. Der åbnes for adgang til samtlige fag og kursus, og enkeltkursusstuderende får ret til at gå til eksamen på samme vilkår som lærerstuderende. Hvis man i stedet for at gå til eksamen ønsker at få et bevis for deltagelse i undervisningen, kan dette ske, såfremt man har fulgt $^4/_5$ af undervisningstimerne. Men det pointeres, at ingen af de aflagte prøver giver adgang til at søge ansættelse i folkeskolen.

Der er megen spænding om, hvordan den nye ordning vil fungere i praksis. Den giver nye uddannelsestilbud til en lang række mennesker. Den giver lærerstuderende mulighed for at møde mennesker med mange forskellige erfaringer fra det praktiske liv, og alt dette er meget værdifuldt. Men den, som kunne tænke sig at benytte sig af tilbuddene, gør nok klogt i at mærke sig, at der vil blive stillet store krav til deltagerne. Den undervisning, som

Den nuværende kontorfløj og lejlighederne i Troja. I fremtiden vil alle kontorer blive samlet i dette område.

tilbydes, ligger på seminarieniveau, og den har et udpræget pædagogisk sigte. En linieundervisning i sprog f.eks. kræver gode forudsætninger, og en stor del af timerne sigter direkte mod undervisning i folkeskolen. Mener man at kunne arbejde på sådanne vilkår, ligger der sikkert mange spændende muligheder for folk, som egentlig ikke havde forestillet sig at skulle læse på et seminarium. Med dette tilbud er den nye kursuslov begyndt at fungere. Men flere nye arbejdsområder for seminarierne ligger endnu gemt i loven. De får ramme og form i den nærmeste fremtid.

Det andet debatpunkt, der nævntes, var de nye optagelsesregler. Et forslag om optagelse efter et centralt fastlagt pointssystem var foreslået indført for alle seminarier fra 1978. Det blev imidlertid kun gældende for fire seminarier. De øvrige fik lov at optage efter hidtidige regler, men fik pålagt at foretage en vurdering af optagelsen i forhold til de foreslåede regler.

Nr. Nissum kunne optage sine nye studerende efter sædvanlige regler. De 247 ansøgninger blev grundigt behandlet i optagelsesudvalget, bestående af tre medlemmer valgt af lærerrådet samt rektor. De studerendes råd sendte observatører. Alle indstillinger var enstemmige. Da arbejdet var afsluttet gennemførtes en forsøgsindstilling, der skulle vise, om anvendelse af det foreslåede pointssystem ville give samme resultat. Dette var dog ikke tilfældet. Ved indstilling efter pointssystemet ville 35 af de af optagelsesudvalget indstillede blive bortvalgt og erstattet med 35 andre med andre kvalifikationer. De nye havde fortrin, hvad angår erhvervsarbejde, men var betydeligt ringere kvalificerede hvad angår karaktergennemsnit. Eksamensresultatet i gennemsnit for denne gruppe var 6,9, mens den for de oprindeligt indstillede var 8,1. De fleste er enige om, at eksamenskarakterer ikke er den eneste kvalifikation til et lærerstudium. Men der kan ikke være tvivl om, at antagelige eksamenskarakterer må være til stede sammen med andre kvalifikationer, hvis man skal gennemføre en læreruddannelse uden for store menneskelige omkostninger. Det må håbes, at denne sag overvejes meget grundigt, inden der træffes beslutning om generelle adgangsregler.

I årets løb har der været arbejdet meget med en række enkeltsager. Et spændende projekt er under udarbejdelse af viceskoleinspektør Karsten Vinther på øvelsesskolen. Det er tanken at gennemføre et forsøg med en skoleform, der kombinerer praktisk og teoretisk arbejde. Og det er meningen, at der skal etableres et samarbejde mellem folkeskolelærere, seminariets faglærere i psykologi og de pædagogiske specialer samt studerende fra et specialehold. Endvidere skal samarbejdet omfatte en lang række interesserede fra erhvervslivet. Ud af dette arbejde skal udspringe en skoleform, der tillader børn at beskæftige sig både med de fag, som skolen tilbyder i de fleste normale undervisningstimer samt med værkstedsarbejde, landbrugsarbejde, skovbrug, handel, fiskeri osv. i en række andre timer. Der er skabt kontakt til en lang række erhvervsdrivende, som interesserer sig for tanken. Folkeskolens forsøgsråd har erklæret sig meget interesseret og lærerrådene på øvelsesskolen og seminariet vil gå positivt ind i sagen. Som mulig værk-

stedsskole har der været peget på seminariets ejendom Lille Krogsgaard, og seminariets bestyrelse har erklæret sig meget interesseret i dette skoleforsøg og er villig til at lade Lille Krogsgaard indgå i forsøget på lejebasis, såfremt Lemvig kommune kan påtage sig at afholde udgifterne ved ombygning af ejendommen til formålet.

Naturskolen ved Kilen, vest for Struer er nu i gang. Der er ansat en dygtig leder, Henning Givskov, og mange klasser fra børneskolen har allerede oplevet biologiundervisning på en meget nærværende måde, flere gange med bistand fra seminariets biologistuderende. Naturskolen er skabt i samarbejde mellem Lemvig, Thyborøn/Harboøre og Struer kommune samt Klosterheden statsskovdistrikt og Nr. Nissum Seminarium. Fra Nr. Nissum Seminarium har især lektor Thorkild A. Nielsen været den drivende kraft. Der vil være mange gode oplevelser at hente gennem naturskolens virksomhed.

Den 1. august 1978 udløb undervisningsministeriets godkendelse af Nr. Nissum Seminarium. Der er indgivet ansøgning om fornyet godkendelse. I forbindelse hermed er ligeledes ansøgt om, at Nr. Nissum skole fra 1. august 1979 kan godkendes som seminariets eneste øvelsesskole. Såfremt denne ansøgning imødekommes skulle spørgsmålet om fast øvelsesskole være endeligt afsluttet. Indtil den nævnte dato har såvel Nr. Nissum skole som Gudum skole fungeret som faste øvelsesskoler. Og det har for seminariet været en god ordning, og begge steder har der været udført et dygtigt og inspirerende arbejde sammen med seminariets praktikelever. Men ordningen har været foreløbig og på dispensation. Ministeriet har ønsket, at der skabes en endelig løsning med én fast øvelsesskole. Vi venter, at denne ordning kan træde i kraft med det kommende skoleårs start.

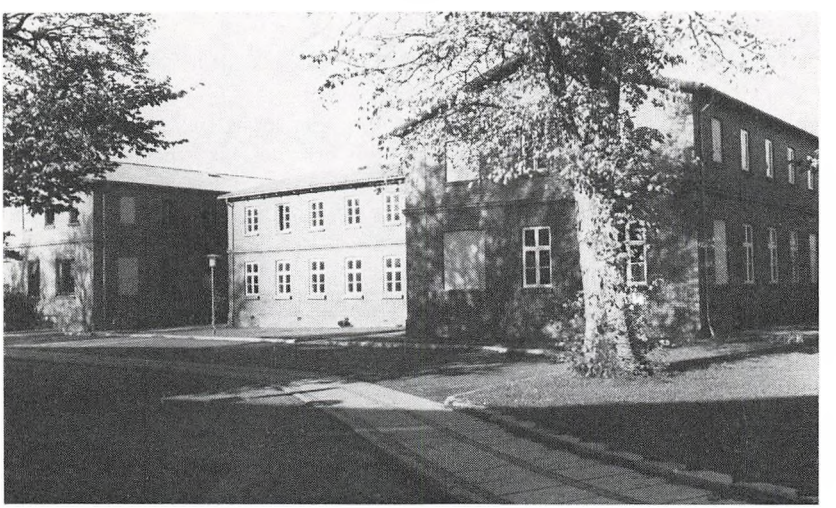

Theben, Athen og Sparta, der får lov at stå noget endnu, men sandsynligvis rives ned om nogle år.

I lærergruppen er der kun sket små ændringer. Lektor Ellen Gadegaard har søgt sin afsked på grund af alder. Men hun har indvilget i at fortsætte sit arbejde som timelærer med nogle få ugentlige timer også i dette år, og det værdsætter vi meget. Frk. Gadegaards afgang er et betydeligt tab for seminariet. Den orgeltradition, der lever her på stedet, har ikke mindst været knyttet til hendes energiske indsats og stærke personlige engagement. Endvidere har adjunkt Jytte Schou forladt lærerkorpset. Hun har undervist i idræt, men en knæskade vanskeliggjorde hendes arbejde i dette fag. I stedet har hun måttet hellige sig sit andet fag biologi. Hun har kunnet vende tilbage til sin tidligere stilling i Vejle. Her på stedet var der desværre ingen ledige timer i dette fag. I hendes sted er Gitte Jensen ansat. Hun har tidligere været tilknyttet seminariet.

Der har som sædvanligt været mange aktiviteter på seminariet. I efteråret arrangeredes i samarbejde med Nordvestjydsk Folkeuniversitet et kursus over kulturelle, religiøse og pædagogiske emner. I forbindelse med dette kursus afholdtes en række meget velbesøgte offentlige forelæsninger bl.a. ved professor K. E. Løgstrup, professor Ole Jensen, professor Jens Glebe Møller, sognepræst Søren Hvas og professor Reimer Jensen. Et seniorstævne for FDF og FPF havde samlet 125 deltagere, og ved Nissum-mødet deltog 150 mennesker i et tredages møde. Blandt talerne kan nævnes biskop Henrik Christiansen, valgmenighedspræst Bjørn Krab Johansen, redaktør Jørgen Ginnerup samt seminarieadjunkt Edith Aller. Ved elevstævnet i foråret talte lektor Kaj Mogensen over emnet »Hvor der er håb er der liv«. Stævnet sluttede med en dejlig forårskoncert. I februar måned arrangerede lektor Møl Christensen et stort kor- og orkesterstævne med Alf Sjøen som leder og dirigent. Tilslutningen var ved at sprænge alle rammer. Og et tilsvarende arrangement vil blive gennemført i foråret 1979.

De lokale foreninger har alle haft en aktiv mødesæson med både hjemlige og udefra kommende medvirkende bl.a. biskop Jacobsen og forstander Gräs. Seminariets fællesudvalg har stået i spidsen for en hel del arrangementer. Der har været afholdt lokalt stormøde om evt. omstrukturering af 1. årgangs studieplan inden for bekendtgørelsens rammer, der har været foredrag om tolkning af bibelske tekster, og der har været teaterforestillinger med gruppen Skifteholdet, der opførte spillet »en plads i solen«.

Der har i det forløbne år været mange spændende ting i gang. Man har kunnet samarbejde i råd og udvalg, og folk har kunnet tale sammen. På lærerværelset kan der stadigvæk fortælles historier, som vi ikke har hørt før. Hvor folk kan le sammen, er problemerne ikke vokset dem over hovedet.

Men sorgen har vi ikke været sparet for. Vi har mistet to af vore dygtige studerende, John Hansen og Leif Rønn Kallesøe. Begge havde de gode evner, og begge havde de usædvanlige anlæg for at arbejde med børn. De blev revet bort under forberedelsen til den lærergerning, som de havde gode forudsætninger for. Vi mindes dem med taknemmelighed.

Siden sidst

Af lektor A. Koch (28)

Som nævnt andetsteds er indeværende år tiåret for HF-institutionens eksistens ved Nr. Nissum Seminarium. Det har været en meget frugtbar vækstperiode for området her. Dette giver sig til kende på flere måder, bl.a. ved det meget store uddannelsestilbud, der gives ved det amtskommunale voksenuddannelsescenter, som ledes af fru Anna Møller-Madsen, Lemvig. Centret administrerer uddannelsestilbudene for området fra Thyborøn søndenfjords til Vinderup og Thyholm. HF-afdelingen har 250 kursister til enkeltfagsundervisning med seminariets rektor som tilforordnet rektor. Lærerkræfterne til dette kursus hentes i ikke ringe grad fra lærerkollegierne ved seminariet og Struer Statsgymnasium.

Det lokale bysamfund

Det lille bysamfund omkring seminariet har i forhold til tidligere perioder sprængt alle rammer. I den nærmeste omkreds om seminariet er der i løbet af tiåret foruden Ad. L. Hansen kollegiets ca. 30 kollegiebygninger bygget omtrent 100 parcelhuse og boliger. Der regnes med en ny udstykning af 80 grunde fra Peter Sørensens ejendom i Korinth. Derved vil Seminariebyen række tæt op mod den sydøstlige fløj af Nissumby, så de to byområder kommer til at udgøre ét hele.

Den nye omfartsvej fra Nissumby mod syd over Grummesgård og Brunsgård til Nr. Borum området vil aflaste den stærkt trafikerede Seminarievej fra »Elmely« og skulle efter planen påbegyndes næste år.

Nr. Nissum kommuneskole

Den fortsatte byudvikling er en forudsætning for en passende stabilisering af grundlaget for kommuneskolen og dens funktion som fast øvelsesskole for seminariet. Med en byudvikling i det perspektiv, der her er beskrevet, vil dette lykkes. Blok II med en række klasseværelser er blevet færdig i år og til det kommende forår tages der fat på den sidste blok med enkelte klasseværelser og de forskellige faglokaler. Dermed skulle skolens trængselstid være nær sin afslutning. De forløbne år har trukket store veksler på lærernes kræfter og tålmodighed. Der er f.t. ansat 27 lærere ved skolen.

Alle bestræbelser også fra kommunal side må sættes ind på at bevare og udvikle Nissumområdets efter forholdene ret enestående uddannelsescenter for voksenundervisning, idet enhver udtynding eller misrøgt vil kunne forstyrre, hvad der er nået gennem de sidste 10 år og gøre afholdte investeringer meningsløse.

I min beskrivelse af de forskellige aktiviteter her er det nærliggende at kaste et blik på de andre uddannelsesinstitutioner omkring os.

Nr. Nissum Høj- og Efterskole
Denne skole har som sædvanlig udvist stor aktivitet under forstander Mogensens ledelse. En større nybygning med klasseværelser, bibliotek og en del elevværelser er så godt som færdigbygget og allerede taget i brug. Hermed er skolens kapacitet forøget, så der er plads til 125 efterskoleelever. Skolen er belagt to undervisningsår frem. Til nytår regnes der med at sætte et udvidet program i gang med kursus for idrætsledere inden for skolens højskoleafdeling.

Kongensgård Landbrugsskole
Også denne skole er fuldt belagt for det kommende år. Der udfoldes stor aktivitet med udbygning af Kongensgård til driftsgård for skolen. Det gammelkendte billede af Kongensgård er forsvundet, idet kun laden er bevaret af de gamle driftsbygninger. I stedet er der bygget ny kostald og svinestald. Stuehuset har bevaret sit ydre, men ikke sit indre uforandret.

Pensionisthøjskolen
Atter i år kører denne skole i højeste gear med fuld belægning på så godt som alle hold. Der forberedes et større byggeri til foråret med motionsrum, bibliotek, kontorer m.m.

Den gamle Præstegård
Den gamle Præstegård er med sine nye ejere kommet i god gang og udfylder på bedste måde sin servicefunktion for stedet.

Kulturlivet
Både teaterkredsen »Limfjorden« og Nordvestjysk Folkeuniversitet kører med udmærkede programmer og god tilslutning. Der henvises til listen over kommende arrangementer. Det idrætslige er stadig centreret om Østhallen med særdeles mange foretagender; dog måtte Nørlem-Nr. Nissum rykke ned fra 1. division i håndbold, hvilket jo ikke kan undre efter flere år i fineste klasse.

Ny sognepræst
Med megen beklagelse måtte vi tage afsked med sognets præst gennem 11 år, idet pastor P. Juhl Jensen søgte andet embede. Med sit friske syn, sin

jævne omgangstone og ikke mindst den store indsats i arbejdet med de unge vil han blive savnet. Vi er mange, der vil savne at se ham på prædikestolen i Nr. Nissums ærværdige kirke.

Pastor Juhl Jensen ofrede megen tid og interesse på egnens, sognets og seminariets historie. Ved mange lejligheder drog man nytte heraf og af hans store samling af lysbilleder om emnerne. Der skal her lyde en tak for de 150 lysbilleder fra seminariets historie, han overdrog til Lokalhistorisk arkiv. Der henvises i øvrigt til Juhl Jensens afskedshilsen til årbogens læsere side 70.

Dødsfald

Ældre dimittender vil fra deres seminarietid i tyverne og først i trediverne huske en markant lille skikkelse: den daværende pedel Peter Johansen, kaldet »Bette Peter«. Han boede sine sidste år i Lemvig, hvor han døde nu i sommer.

Lektor H. G. Brinch, der et åremål var ansat ved seminariet, men foretrak at vende tilbage til Esbjerg, hvor han blev lektor ved det kommunale gymnasium, døde i oktober md. Han var af gammel Fanø slægt og blev bisat fra Sønderho kirke den 7. oktober.

Ung i tyverne

En bog med denne titel skrevet af tidligere skoleleder i Søndbjerg og for øvrigt indtil for nylig næst-formand i seminariets bestyrelse Kr. Madsen (26) fortjener at blive nævnt her. Den beskriver med megen lune livet som seminarist og seminariets hverdag i »de brølende tyvere«.

Dimittender fra denne tidsperiode vil nikke genkendende til mange ting, også til oplevelser fra embedsjagt i læreroverflodstiden omkring 1930 og de yderst kummerlige kår, man den gang havde som ung lærer. For yngre dimittender understreger den, hvilken kolossal forandring vilkårene for dansk læreruddannelse har gennemløbet i årene siden da.

Bogen være hermed anbefalet som et vigtigt tidsdokument vedrørende dansk læreruddannelse.

Onsdag den 25. oktober talte tidligere undervisningsminister Helge Larsen i folkeuniversitetet om U 90. Vi fandt, at der her bød sig en god lejlighed til at sige Helge Larsen tak for de ting, han i sin tid fik bevilget til stedet her (Seminariets festsal, Nordvestjysk HF og Pensionisthøjskolen). Helge Larsen beså visse dele af seminariet, (først og fremmest festsalen), Øvelsesskolen, Kongensgård landbrugsskole, en del af den nye bydannelse og Pensionisthøjskolen, hvor han var gæst ved en lille middag sammen med nogle af de mennesker, der havde været virksomme ved effektueringen af de nævnte ting. Helge Larsen udtrykte sin glæde over samværet og over den måde, hvorpå de omtalte bevillinger var blevet administreret. Helge Larsen

var meget interesseret i landbrugsskolen som nydannelse på stedet og det samspil, der havde været mellem dennes oprettelse og løsningen på øvelsesskoleproblemet.

Jeg vil slutte min oversigt med at henlede opmærksomheden på det fælles stævne her den 28. april. Se nærmere side 22.

Rhodos og Minerva, hvor der nu er HF undervisning, vil i fremtiden komme til at indeholde lokaler til retorik og fremmedsprog både til HF og Seminariet.

Seminariets moderniseringsplaner

Af Jacob Hauge Nielsen (51), lærerrådsformand

Siden 1970 har seminariet haft en udbygningsplan liggende i ministeriet. Planen blev udarbejdet ud fra de store forventninger, som man i 60-erne stillede til såvel de forhold, hvorunder en kommende læreruddannelse skulle finde sted, som til de midler, samfundet ville kunne stille til rådighed.

I takt med ændringerne siden 60-erne blev planen, der var meget omfattende, uaktuel. Alene begrænsningen i antallet af lærerstuderende har gjort den helt urealistisk. Det blev nødvendigt at tænke i andre baner, såfremt forbedringer og modernisering skulle gennemføres.

På rektors foranledning og efter at det gennem en kontakt til ministeriet blev klargjort, at der ville kunne stilles midler til rådighed for en modernisering af seminariets bygninger, nedsatte lærerrådet et udvalg, der skulle være seminariets ledelse behjælpelig med udarbejdelse af en udbygnings- og moderniseringsplan.

Retningslinierne, der blev tiltrådt af såvel de studerendes råd som af lærerrådet og godkendt af bestyrelsen, var følgende:

1. Kontorfunktionerne skulle samles.
2. Hvert fag skulle centreres omkring egne lokaler.
3. Almindelig modernisering skulle finde sted.

Disse retningslinier skulle sikre, at seminariets administrative forhold lettedes, at rammerne om de enkelte fag blev gjort mere tidssvarende til gavn for såvel studerende som lærere, samt at det almindelige studiemiljø forbedredes.

Udvalget førte nu en række forhandlinger med de enkelte faggrupper og skulle derefter koordinere ønskerne. I disse forhandlinger deltog de studerende ikke, men gennem møder med bestyrelse, forretningsudvalg, rektor samt udvalget var de i nær kontakt med problemerne. I december 76 var planen, der var holdt inden for de nuværende bygningsmæssige rammer, færdig, og seminariets arkitekt kunne gå i gang med skitser og overslag, der kunne danne grundlag for ministeriets bedømmelse af sagen.

Som et alternativ til dele af planen foreslog arkitekten at forbedre om-

klædningsforholdene for gymnastik og svømning ved at føje en bygning til den store gymnastiksal, samt at rive bygningerne Sparta, Athen, Theben og Arken ned og bygge en ny undervisningsbygning i stedet for. Det vil, konkluderede arkitekten, blive uforholdsmæssig dyrt at istandsætte og nyindrette disse gamle bygninger. Dertil kom, at vedligeholdelsesudgifterne ville blive større end på en ny bygning.

Ministeriets konsulent fandt disse tanker værd at overveje og bad seminariet indarbejde dem i planerne.

Det er klart, at hos nogle vakte tanken om at nedrive de gamle bygninger ikke ligefrem begejstring. Det er de første egentlige seminariebygninger i Nissum, og som sådan rummer de mange minder. Det bør også nævnes, at beboerne på Sparta hele tiden har gjort indvendinger mod, at deres kollegium bliver nedlagt, et kollegium med mange traditioner og med et helt specielt sammenhold.

Den ny undervisningsbygning skulle rumme fagene historie, samfundsfag og kristendomskundskab. Disse tre fag vil på grund af deres store faglige berøringsflade kunne udnytte et fælles bibliotek. Derudover er der i bygningen afsat plads til et nyt lærerværelse.

Planen var jo nu blevet meget omfattende og dens gennemførelse tilsvarende dyr, så spændende var det at erfare, om ministeriet ville acceptere. Ved en forhandling i byggedirektoratet i august 78 blev det givet til kende, at en ny undervisningsbygning kunne der ikke skaffes penge til i denne omgang, den måtte vente. Resten af planen blev accepteret, også nybygningen ved gymnastiksalen.

Man ved nu, hvad der kan realiseres og arbejder på at gøre de ændrede planer klar. Så snart ministeriets godkendelse foreligger, vil ombygningen kunne gå i gang.

Oversigt over endelig plan for modernisering af seminariet

Nybygninger: Undervisningsbygning til historie, samfundsfag, kristendomskundskab, fagbibliotek og lærerværelse. Denne bygning indgår ikke i første etape. Bygning ved gymnastiksal til bad, omklædning og teorilokaler.

Kontorerne samles i nuværende kontorfløj plus lejlighederne i Trojas stueetage og 1. sal.

Fordeling af fagene: Studiegården overtages af dansk, dog HF bogdepot i nuværende bibliotek. Biblioteket flyttes til lærerværelset. Den Grå: de pædagogiske fag. Minerva og Rhodos: fremmedsprog og retorik. Akropolis: håndgerning, ITV og filmfremvisning. Håndgerningslokaler overtages af formning. Laden af sløjd. Gymnastikteorilokale overtages af matematik. Homes stueetage til rådighed for de studerende.

Nedrives: Sparta, Athen, Theben, Arken, cykelskur og udhus ved Home.

Nissumstævnet den 29. april 1978

Af A. Koch (28)

Det fælles elevstævne, der i forrige årbog var averteret til den 15. april, måtte flyttes til den 29., da man havde overset, at festsalen var optaget af teaterkredsens forestilling fra Det kongelige Teater. Denne forestilling kunne selvsagt ikke flyttes. Til trods for den forstyrrelse, der herved skabtes i medlemmernes planlægning, fik vi dog et udmærket fremmøde med omkring 170 deltagere, og stemningen var præget af en fornøjelig tone med genkendelsesudbrud både her og der, når gamle kammerater mødtes.

Flytningen af datoen medførte desværre, at vi måtte give afkald på at have rektor Høgel som taler, da den Høgelske familie netop denne dag havde en vigtig familiefest. I stedet trådte lektor Kaj Mogensen med kort varsel til som hovedtaler. Kaj Mogensen holdt et særdeles vægtigt foredrag. Under titlen: »Hvor der er håb er der liv«, analyserede han vor kulturelle og kirkelige situation, som den afspejler sig i dag. Det var tanken, at foredraget efter flere tilhøreres ønske skulle være trykt i denne årbog, men p.gr.a. den sammenhængende beskrivelse af besættelsestiden, må vi desværre udskyde det på grund af pladsmangel.

Da flere som nævnt har vist interesse for at studere foredraget nærmere, vil vi søge at få det med i næste årbog.

Efter middagen, hvor lektor Jacob Hauge Nielsen underholdt, var ordet frit. Flere udtalte deres glæde over stævnet og gav udtryk for, at man meget gerne ville have et sådant stævne lagt som en årligt tilbagevendende begivenhed. I konsekvens heraf har vi derfor planlagt et tilsvarende stævne til afholdelse lørdag den 28. april med rektor Høgel som taler.

Efter middagen var der forårskoncert i festsalen. Koncerten blev som sædvanlig en oplevelse. Sidste punkt på koncertprogrammet Bernhard Christensen: De 24 timer, der skildrer et døgn af en gymnasietilværelse, gjorde koncerten noget langvarig.

Vi regner det for en god ordning, at stævnet koordineres med forårskoncerten, så man kan slå to fluer med ét smæk.

Noter allerede nu den 28. april 1979 i kalenderen, da stævne og forårskoncert atter er på dagsordenen.

Nr. Nissum-møde 1978

Af Henning Fogde

Gennem nogle år har Nr. Nissum Seminariums KFUM-K været værter ved et stort kirkeligt møde eller stævne i en af vintermånederne januar-februar. Man har samlet en broget flok af deltagere, dels fra skolerne i Nr. Nissum og dels udefra. Vi har noteret deltagere fra Fyn og Sjælland, ja, endog fra Bornholm.

Samarbejde med Kirketjenesten

Baggrunden for disse årlige arrangementer har været det samarbejde, der for flere år siden indledtes mellem Nr. Nissum Seminariums KFUM-K og den organisation, der kalder sig Kirketjenesten i Danmark, og som omfatter initiativer, vi før kendte under navne som Kirkeligt Arbejde blandt Lærerstuderende, Kristelig Studenterbevægelse m.v.

Kirketjenesten pegede i denne forbindelse på det ønskelige i at få en jysk »aflægger« af de Roskilde-møder, der har været holdt i en årrække, og som væsentligst har samlet studerende unge omkring U-landsproblemer, Ydre Missionsproblemer o.l. Denne tanke gik Seminariets KFUM-K ind for, idet vi dog også mente at se nogle lokale muligheder, som Kirketjenesten ikke havde peget på.

Vores idé

Vi har ment det væsentligt for Seminariets KFUM-K årligt at kunne få lov at prøve kræfter med et større arrangement, og vi har set en mulighed for – uden i øvrigt at krænke Kirketjenestens intentioner – at skabe et forum, hvor egnens og landsdelens kirkelige liv kan mødes med seminariets.

Endelig har vi også forestillet os, at Nr. Nissum-møderne kunne blive en slags uofficielt gensyn for en del »gamle« studerende, der havde haft en eller anden tilknytning til f.eks. kirkelige grupper på seminariet, eller som blot kunne tænke sig for en week-end at vende tilbage og være sammen med nogle af dem, der nu arbejder på skolen.

I pagt med denne grundtanke har vi da også gennem årene ændret Nr. Nissum-mødernes karakter en smule, så de bliver mere bredt kirkeligt ori-

enterede end oprindeligt. Det er ønsket, som også Kirketjenesten deler, at favne flest mulige af de lokale behov i det store stævne.

Programmet

Nissumske Årbøger har venligst tilladt os at udsende Nr. Nissum-mødernes program med den årlige publikation. Det takker vi hjertelig for. Det giver os mulighed for at komme langt omkring med indbydelserne, der i øvrigt sendes til kirkelige foreninger og organisationer, til gymnasier og læreanstalter.

Og hvad kan vi så byde på?

Som man vil se også af programmet for stævnet i februar 1979, er der som sædvanlig valgt et tema, der søger at omspænde eller indramme arrangementet. *Guds fremtid, Verdens fremtid!* har vi kaldt stævnet denne gang for at understrege dobbeltheden i arrangementet: at beskæftige os med fremtiden i kristen betydning og heri inddrage alle de menneskelige forhold, der optager os, når vi taler om fremtid.

Programmet forsøger da at tegne netop denne dobbelthed. Vi skal beskæftige os med de politiske utopier, der netop i disse år søges tegnet fra forskellig side, forsøge at se sandheden i øjnene, hvad angår den verden, vi færdes i, og arbejde os ind på evangeliets tanker om fremtid og om den kristne håbsdimension.

En række personer, der på forskellig vis er engagerede i problemstillingen, får ordet, men der bliver også tid til at arbejde i grupper, til gudstjeneste og til fest og hygge.

Det praktiske

Da vi forsøger at kalde på både unge og ældre til disse arrangementer, er der forsøgt at skabe rammer, der tilfredsstiller begge grupper. Der er muligheder for at bo og spise meget billigt, men der er også takket være et samarbejde med Pensionisthøjskolen(!) mulighed for mere bekvemme overnatningsmuligheder og spisemuligheder. Endelig arrangeres der privat indkvartering for dem, der ønsker det.

Brug for ambassadører

De foregående år har vi samlet 120–175 mennesker om disse stævner. Det har været hyggeligt og festligt. Men vi håber, efterhånden som ideen slår an, at samle mange flere. Derfor beder vi bl.a. også tidligere studerende være med til at gøre opmærksom på arrangementet, vi synes, det fortjener det. Det vil glæde os meget, hvis også du ville fylde bilen og komme og være med. For de nærmestboende er der naturligvis også mulighed for at bo hjemme og blot komme til de enkelte arrangementer.

Alle er hjertelig velkomne.

Musikstævne 1978

Af Laust M. Tjørnild (48)

En tilfældig bemærkning – faldet en aften efter en prøve i det lokale orkester, og det første frø til forventning var sået i underbevidstheden.

Næsten helt glemt, men så en dag først i december 1977 dumpede et brev gennem brevsprækken, og pludselig væltede det ind over en i fuldt omfang og tegnede straks i fantasien et billede af det, man som musikudøver drømmer om: her på vore breddegrader at få lov til aktivt at være med i et fuldt besat symfoniorkester og oven i købet med en anerkendt dirigent i spidsen.

Tilmeldingen blev ordnet, noder modtaget, og nu var det ikke længere drøm, men virkelighed. Dagen oprandt, og det skal siges med det samme, at selv om forventningens glæde havde været stor, så gik det ikke, som

Alf Sjøen i aktion, musikstævnet 1978.

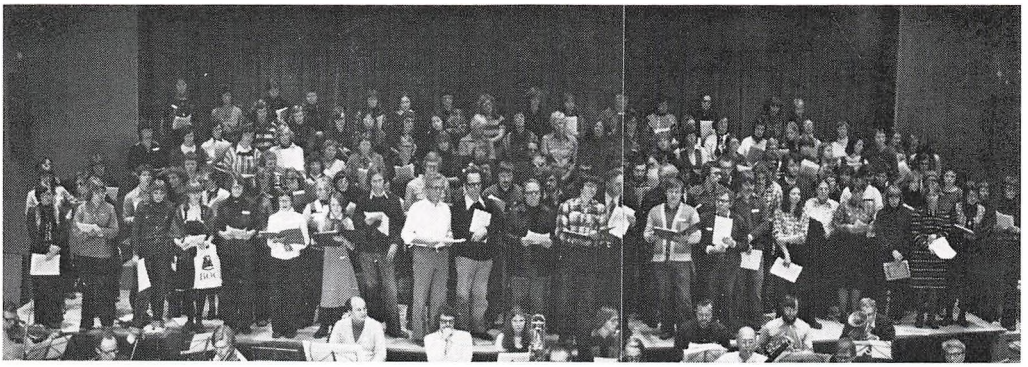

Fra musikstævnet 1978.

myten siger: at forventningens glæde er den største. Nej! Her blev til fulde alle forventninger indfriet.

Forklaringen? Først og fremmest en vel gennemført organisering, hvor alt det rent praktiske bare klappede, men også et heldigt valg af repertoire og ikke mindst hjælp fra en inspirerende dirigent, som forstod at finde balancen mellem aktørernes formåen og de kunstneriske krav til udførelsen.

Streng, men rimelig.

Inspirerede, enormt trætte, men yderst tilfredse kunne deltagerne søndag aften pakke instrumenterne ned i fortrøstning til, at næste års stævne allerede var aftalt.

Fra en meget begejstret deltager skal her lyde en stor tak, en opfordring til ikke-deltagere om at melde sig næste gang og til sidst et på gensyn til februar 1979.

Stævner og andre arrangementer i 1979

Nissumstævne
Lørdag den 28. april 1979 er der Nissumstævne på seminariet for tidligere studerende og pårørende. Om eftermiddagen taler rektor Høgel, og om aftenen er der forårskoncert. Der vil komme indbydelse til alle medlemmer af elevforeningen. Men det kunne være, der var andre tidligere studerende, der var interesserede. Dersom du kender nogen, som du mener, ville være interesserede uden at være medlem af elevforeningen, bør du meddele det til formanden, lektor Koch.

Kor- og orkesterstævne
Også i 1979 afholdes kor- og orkesterstævne 1. weekend i februar, det vil sige 2.–4. februar.

Foruden kor og orkester som sidste år bliver der også junior ensemble. Dirigenten Alf Sjøen, solocellist Lars Geisler og lærerkræfter ved musikskolerne og seminariet medvirker både som instruktører og ved besættelse af såvel kor- som orkesterstemmerne.

Tilmeldelse snarest muligt og i hvert fald før jul. Indmeldelsesblanket fås hos Holger Møl Christensen, Østerled 5, Nissum Seminarieby, 7620 Lemvig.

Teaterkredsen Limfjorden
11., 12. og 13. februar: Anne Franks Dagbog.
24., 25. og 26. marts: Den rødglødende elsker.
9., 10. og 11. april: Jeppe på Bjerget.

Alle forestillinger i seminariets festsal kl. 20. Billetter købes på Lemvig turistkontor fredag kl. 15–17. Tlf. 82 15 72.

Nr. Nissum-mødet
Nr. Nissum Seminariums KFUM-K og Kirketjenesten i Danmark indbyder til Nr. Nissum-mødet 16.–18. februar 1979.

Guds fremtid – Vor fremtid. Programmet omfatter foredrag ved programred. Per Stig Møller, pastor Chr. Højlund, pastor Jens Brøndum, lektor Johs.

Aagaard, fru Betty Vang og rektor Poul Erik Andersen. Endvidere sangaften, festaften, bibelforedrag, gruppetilbud, udstillinger etc.

Nærmere oplysning, fuldstændigt program, tilmelding m.v. hos lektor Gunner Eriksen, Gudumvej, Nr. Nissum, 7620 Lemvig. Tlf. 89 11 11.

Musik og ungdom
har et enkelt arrangement på seminariet. 15. marts kl. 20. Klassisk koncert med den 18-årige franske pianist Bianconi.

KFS
7. dec.: Guds advent (pastor Frøkjær Jensen).
24. jan.: Vished om frelsen (pastor Chr. Hansen).
7. febr.: Fri? – Fri! (pastor Verner Kofoed Pihl).
21. febr.: Guds nåde opdrager dig (bibelskolelærer Marius Jørgensen).
7. marts: Evangeliet i G. T. (pastor Frank Jacobsen).
21. marts: Mission (missionssekr. Ingeborg Kappelgaard).
4. april: Meningen med dit liv (missionær E. Lindbjerg).
25. april: Nadverens betydning for dig (bibelskolelærer Allan Schärfe).
9. maj: Du og Gud (forstander Henrik Nissen).

Alle møder kl. 19.30 på Borgen.

KFUM og K
3 advents søndage aftensang kl. 20.30.
5. dec.: Pigernes adventsfest.
12. dec.: Seminariets julefest.
19. dec.: Julehygge for »tilbageblevne«.
30. jan.: Alternativaften med lysbilleder (Ellen Jensen).
6. febr.: Forholdet mellem tro og gerninger (sekr. Jens Johannesen).
13. febr.: Israel i dag (pastor Lorange).
16.–18. febr.: Nr. Nissum-mødet, se ovenfor.
20. febr.: Evaluering af Nr. Nissum-mødet.
27. febr.: Generalforsamling.
6. marts: Alternativaften (Bjarne B. Jørgensen, I[4]).
13. marts: Bibeltime (domprovst Georg Geil).
16. marts: Film og debat »Alter for en ukendt Gud«.
20. marts: Bibeltime (rektor Poul E. Andersen).
27. marts: Økologi og værdinormer (lektor Thorkild Nielsen).
3. april: Bibeltime (fru Munksgaard).
20. april: Ud i det grønne.
24. april: Forfatter Esther Bock fortæller om baggrunden for sine salmetekster.

1. maj: Musikaften.
6. maj: Kl. 03.30 vandretur i Klosterheden, derefter gudstjeneste i Nr. Nissum kirke.
8. maj: Sæsonafslutning.

Hvor ikke andet er anført er møderne kl. 19.30 på Borgen.

Filmklubben
10–11 forestillinger fra febr. til april. Onsdage kl. 20 i seminariets festsal (eller lovsangssal).

Følgende er fastlagt:
14. febr.: Ravnekvarteret (Bo Wiederberg, Sverige 1963).
7. marts: Franz Blums forråelse (Reinhard Hauff, Tyskland 1974).
21. marts: En cyklists død (Antonio Bardem, Spanien 1954).
28. marts: Harlan County (Barbara Kopple, USA 1977).
4. april: Fort Apache (John Ford, USA 1948).

Se det fuldstændige program i lokal pressen i slutningen af januar. Kontakt: Bjarne Søltoft, tlf. (07) 89 10 35.

Nr. Nissum Børnefilmklub
Alle forestillinger kl. 16 i festsalen eller lovsangssalen.

9. januar: Karius og Baktus. Den røde ballon (6–9 år).
22. januar: Sirius (10–13 år).
8. februar: Hellere rask og rig end syg og fattig. Lektion i følelser. En nat i august. The great train robbery (14–16 år).
26. februar: Slambert. Generalen. Bennys Badekar (6–16 år).
8. marts: Tante Brun, tante Grøn og tante Lilla (6–9 år).
22. marts: Troldungen på Krageøen (10–13 år).
4. april: Fort Apache (6–16 år).

Kontakt: Johs. Albertsen, tlf. (07) 89 11 13.

Særtryk
Der er fremstillet særtryk af to artikler fra årbog 1977, nemlig R. P. Sørensens artikel om Erik Bertelsen og P. C. Gjelstrups artikel Om at rejse. Interesserede kan få disse særtryk ved henvendelse til Alex Koch, Hellasvej 16, Nissum Seminarieby, 7620 Lemvig. (Tlf. (07) 89 11 55).

Ellen Larsen (31) in memoriam

Af A. Koch (28)

Den 3. marts 1978 døde tidligere lærerinde ved Nr. Nissum Kommuneskole Ellen Larsen på amtssygehuset i Lemvig efter længere tids sygdom.

Ellen Larsen var født i Astrup ved Hjørring. Hun fik en handelsuddannelse, men begyndte i 1927 i en moden alder af 26 år i Nørre Nissum Seminariums F-klasse og blev dimitteret i 1931 – i læreroverflodens tid. Straks efter blev hun ansat ved Nørre Nissum Vestre skole som årsvikar og derefter varigt ansat ved Østre skole.

I 1962 flyttede hun med til den nye centralskole oppe ved kirken og fik sin bolig ved siden af. I 1969 fik hun sin afsked, men allerede et par år før havde hun bygget sig et hus på Borumvej i Seminariebyen, hvor hun boede til sin død, nært omgivet af de mennesker og i det miljø, som hun følte sig knyttet til.

I over 50 år levede hun i Nr. Nissum, deraf de 38 som lærerinde. I mere end en menneskealder tog hun imod de små, når de spændingsfyldte og måske lidt benovede begyndte på lærdommens vej. Forældrene kunne roligt betro dem til hende. Ellen Larsens lille tætte, stilfærdigt beskedne skikkelse sørgede for den ro og tryghed i klasseværelset, der muliggjorde et solidt og dygtigt arbejde. Pligttroskab og flid prægede hende i alle forhold. Nok var hun i det ydre tilbageholdende, kunne måske i nogle situationer virke selvudslettende, men dette var nu slet ikke hendes virkelige karakter. Bag dette ydre lå der en stærk vilje og en bestemt stillingtagen i mange spørgsmål. Hun var stærkt forankret i sin kristne livsholdning og i menighedslivet.

Som praktiklærer var hun gennem de mange år med til at præge mere end en generation af seminariets lærerstuderende og til at vejlede dem i undervisningens kunst, i særlig grad i det svære at få tag på de yngste årganges praktiske pædagogik. Hun vil sikkert blive husket som et eksempel på en god og betænksom lærer.

Vi, der var hendes venner gennem de mange år, vil huske hende som et menneske, der var tro i sit kald under alle forhold, og sådan vil hendes minde uden tvivl også leve i det sogn, hun tjente så trofast gennem de mange år.

Æret være Ellen Larsens minde.

Nr. Nissum Seminariums bestyrelse

September 1978

Valgt af »Kirkelig Forening for den Indre Mission«:

1. Sognepræst G. Peters-Lehm, Hellevad, 6230 Rødekro – valgt 14.5.1958.
2. Fhv. gårdejer, sognerådsformand Mads Lind Høgsgaard, Nr. Nissum, 7620 Lemvig – valgt 14.10.1960.
3. Provst Edvard Madsen, Grønningen 17, 7620 Lemvig, formand for bestyrelsen – valgt 10.10.1966.
4. Biskop Johs. W. Jacobsen, Bispegården, 8800 Viborg – valgt 10.4.1969.
5. Sognepræst John Ørum Jørgensen, Durup, 7870 Roslev – valgt 25.1.1974.
6. Forstander C. J. Gräs, Blåkildevej 19, 6880 Tarm – valgt 21.11.1977.

Valgt af seminariet:

1. Fhv. skoledirektør Hans Bakbo, Klingenbergsgade 29, 7900 Nykøbing M – valgt 6.4.1965.
2. Gårdejer, amtsrådsmedlem Carl Pedersen, Tarp, 7280 Sdr. Felding – valgt 10.10.1966.
3. Revisor Jens Chr. Pedersen, Østergade 29, 7500 Holstebro – valgt 10.10. 1966.
4. Amtsrådsmedlem, assurandør Lars Raakjær, Voldgade 20, 7620 Lemvig – valgt 15.11.1971.
5. Lærer Ane Krogh, Højvænget 26, 7760 Hurup, Thy – valgt 22.11.1976.
6. Borgmester Villy Christensen, Overlæge Ottosensvej 5, 9900 Frederikshavn -- valgt 21.11.1977.

Forretningsudvalg:

1. Provst Edvard Madsen, Grønningen 17, 7620 Lemvig, formand.
2. Fhv. gårdejer, sognerådsformand Mads Lind Høgsgaard, Nr. Nissum, 7620 Lemvig.
3. Revisor Jens Chr. Pedersen, Østergade 29, 7500 Holstebro.
4. Assurandør, amtsrådsmedlem Lars Raakjær, Voldgade 20, 7620 Lemvig.
5. Lærer Ane Krogh, Højvænget 26, 7760 Hurup, Thy.

Det fremgår heraf, at direktør Peder Bredal og skoleinspektør A. Søndergaard er udtrådt af bestyrelsen. Istedet er valgt forstander C. J. Gräs og borgmester Villy Christensen.

De studerendes oprindelsessteder

Af Mogens Walther

Det er nu 10 år siden, at »Gråbogen« bragte et kort over oprindelsessteder for de studerende ved Nr. Nissum Seminarium (april 1969). Et tilsvarende kort i dag vil kunne give interessante oplysninger om, hvorvidt seminariet får sin elevflok fra de samme egne.

Dengang fik seminariet – foruden studerende fra de nære egne som Ringkjøbing amt, Thy og Mors – en hel del studerende fra Frederikshavn-området, Vesthimmerland, Grindstedområdet samt byerne Viborg, Randers, Århus, Odense og København.

Det aktuelle kort viser, at nærområderne er blevet vigtigere, medens der er færre elever af fjernere oprindelse, dog gør Norddjursland og København-sområdet sig bemærket. For 10 år siden kom 68 studerende fra øerne øst for Lillebælt, i dag er kun 27 herfra, dog er der forskel på de forskellige årgange.

Akropolis, der i fremtiden blandt andet vil komme til at indeholde håndgerningslokaler. Skolecentralen flytter til øvelsesskolen.

Tabellen viser, at 57 % af de lærerstuderende kommer fra Ringkjøbing amt, ca. 18 % fra Viborg amt, mens resten er af mere spredt oprindelse, og kun 8,4 % kommer fra områder udenfor Jylland. De 7 »udenlandske« fordeler sig således: 5 fra Færøerne, 1 fra Sydslesvig og 1 fra USA.

HF-kursisterne er af mere lokal oprindelse, idet 74,7 % kommer fra Ringkjøbing amt og 12,4 % fra Viborg amt, hovedsagelig Thy. Der kommer altså kun 13 % længere borte fra. Storleverandør er Lemvig kommune med 32 % af HF-kursisterne, Ulfborg-Vemb med 8,4 %, Thyborøn-Harboøre med 8 %, Struer kommune med 6,4 % og Holstebro med 4 %. 2 kursister er fra Sydslesvig og 1 fra Svejts.

Det skal bemærkes, at en definition af »oprindelsessted« ikke er eksakt. Der menes hermed det sted, hvor man mener at stamme fra f.eks. hvor man har boet størstedelen af sit liv eller den sidste årrække.

De lærerstuderende efter oprindelsessted april 1978 i absolutte og i procentvise angivelser:

	I		II		III		IV		I alt	
Amter	abs	i %	abs	i %	abs	i %	abs	i %	abs	i %
Ringkjøbing	57	60,6	55	55,6	59	58,5	61	53,9	232	57,0
Viborg	12	12,8	20	20,2	16	15,8	25	22,1	73	17,9
Nordjylland	8	8,5	9	9,1	4	4,0	3	2,7	24	5,9
Århus	4	4,2	4	4,0	8	7,9	6	5,3	22	5,4
Øvrige Jylland	5	5,4	6	6,1	5	4,9	6	5,3	22	5,4
Jylland	86	91,5	94	95,0	92	91,1	101	89,3	373	91,6
Fyn, Sjælland	7	7,4	4	4,0	7	6,9	9	8,0	27	76,7
»Udenlandsk«	1	1,1	1	1,0	2	2,0	3	2,7	7	1,7
I alt	94	100,0	99	100,0	101	100,0	113	100,0	407	100,0

HF-kursisterne efter oprindelsessted april 1978 i absolutte og i procentvise angivelser:

	I		II		I alt	
Amter	abs	i %	abs	i %	abs	i %
Ringkjøbing	64	71,9	87	77,0	151	74,7
Viborg	16	18,0	9	8,0	25	12,4
Øvrige Jylland	4	4,5	10	8,8	14	6,9
Øvrige Danmark	2	2,2	5	4,4	7	3,5
Udland	3	3,4	2	1,8	5	2,5
I alt	89	100,0	113	100,0	202	100,0

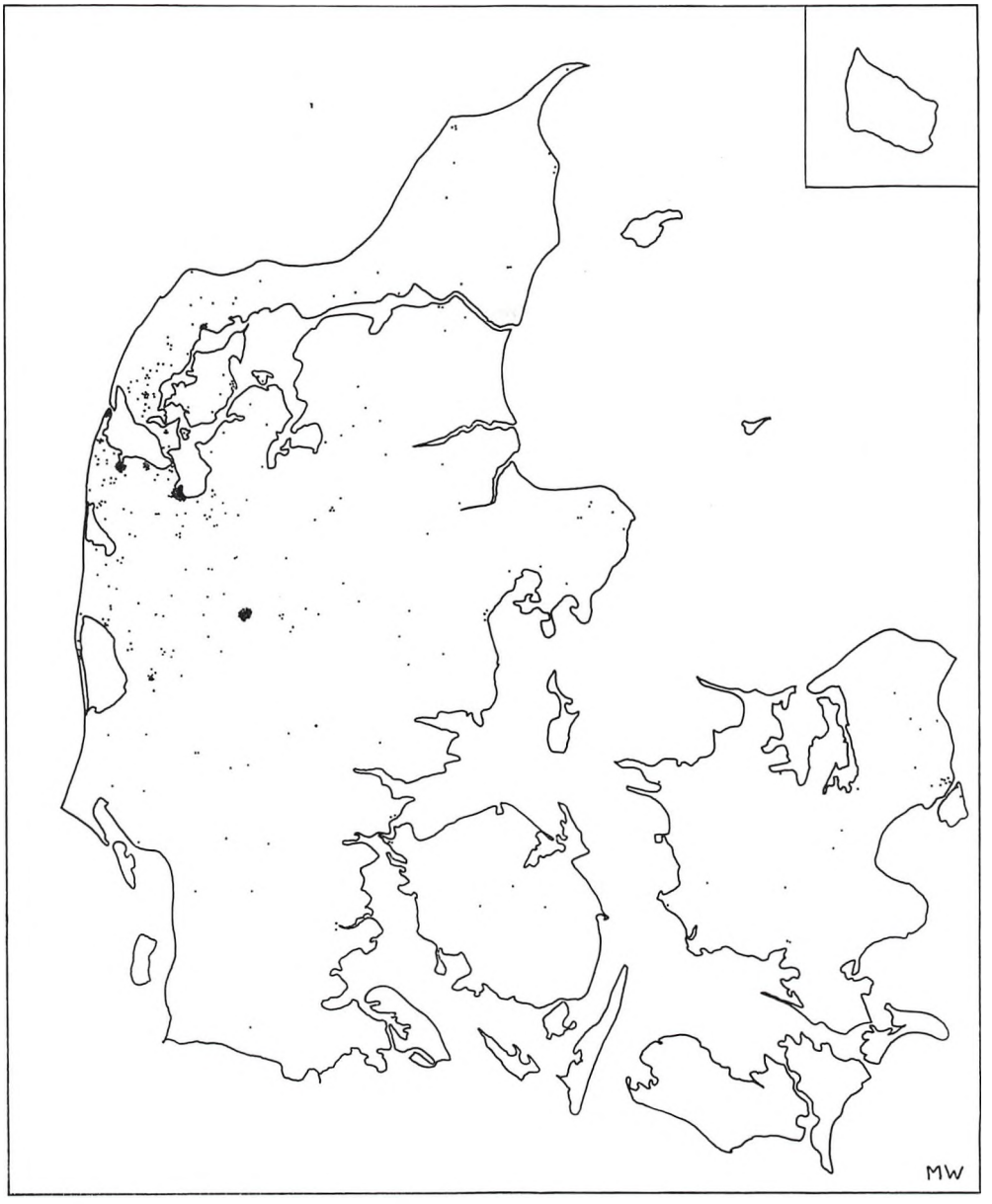

Oprindelsessted for studerende ved Nr. Nissum seminarium april 1978. En prik = en studerende.

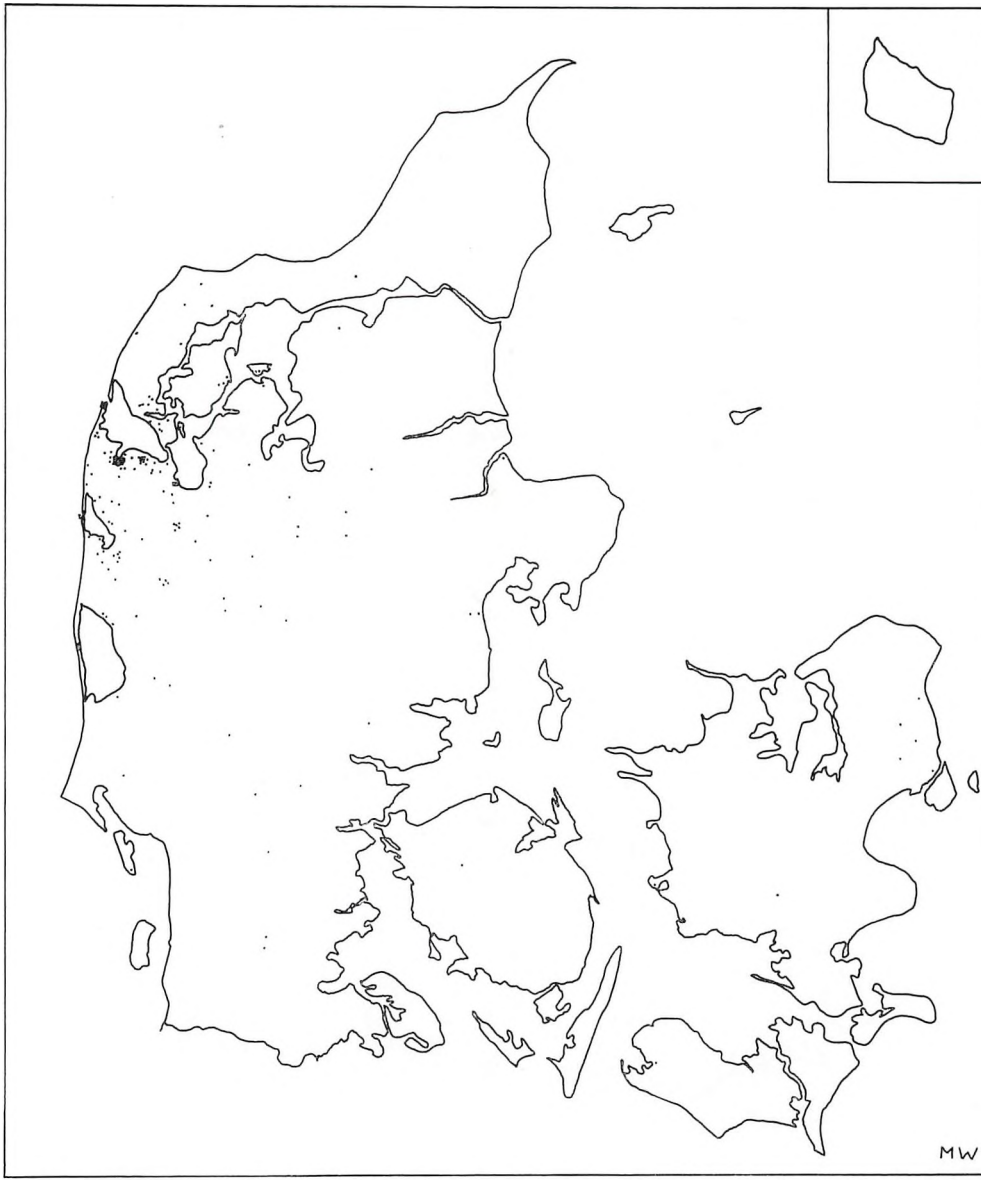

Oprindelsessted for HF-kursister ved Nr. Nissum HF-kursus april 1978. En prik = en kursist.

P.C. Gjelstrup 90 års fødselsdag

19.10.1888

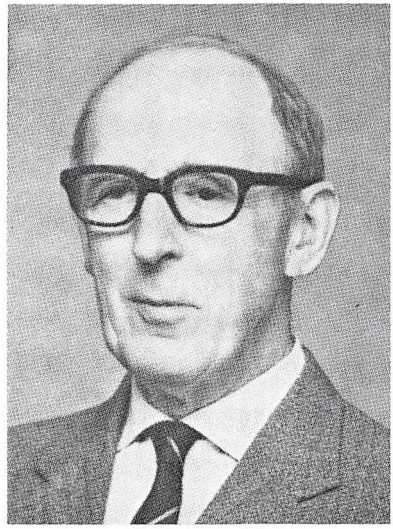

19.10.1978

P. C. Gjelstrup
forstander for Nr. Nissum Sem. 1919–56

Af rektor Ej. Høgel

Er det nu til at forstå? Man får ikke tanken, når man er sammen med ham. Ikke under samtalen, der løber lige let og stadig føres af ham i en beskeden prægnans og elegance og med udsøgt omhu for samtalepartneren. Hans fond af viden står stadig til hans rådighed, hans interesser er de samme, hans humor er lige levende – og lige ruinerende at være genstand for.

Gå en tur med ham i en af de to haver, som han er medansvarlig for, eller stift under bordets glæder bekendtskab med havens frembringelser – og glem automatisk alt om 90. Jeg har kun kunnet konstatere én forandring: Forstander Gjelstrup lægger nu mere vægt på læsning af memoirelitteratur end forhen. Mon han ikke på det punkt er ca. 20 år bagefter gennemsnittet?

Se ham rejse sig for at holde tale ved en klasses jubilæumsstævne på seminariet, rode i lommerne efter en lille lap med notater, opgive at finde den, høre ham holde den lille tale veldisponeret, indholdsforædlet, med plan lagt og fulgt og eventuelle kærlige finter præcist anbragt såvel som amen på det hele, hvorefter manuskriptet pludselig viser sig – til ingen nytte – så ved enhver, der kender ham, at det har ikke meget med de 90 at gøre. Den distraktionsfortrylning havde ham sikkert også i sin vold for 50 år siden. Den er ægte nok.

Det er stadig den samme nydelse at læse forstander Gjelstrups smukke

skrift og at høre ham læse op af det omhyggeligt udvalgte værk. Kun når der er mange samlet, kan man ane, at forstanderens hørelse ikke helt er, hvad den var.

Nå, alt dette har Gjelstrup jo ikke taget selv, men fået givet – og delt ud af igen. Og det er hans omgivelsers lykke. Ligeledes har han fået en uvurderlig hjælp skænket i Andrea Gjelstrup, søster nr. 2 til at føre hus for ham. Hvilken gave med sådanne søstre for en pebersvend og hans venner.

Da jeg efter min tiltræden i Nr. Nissum første gang var i ministeriet, fik jeg af en af cheferne en belæring om, hvor smukke fodspor min forgænger havde efterladt sig derinde. Det forpligtede, mente han – og så på mig.

Ved en af de første eksamener derefter kom bl.a. en nok-som-bekendt dansk-sprog-mand som censor. Mens han spiste ved mit bord, spurgte han mig – sprogligt noget vovet – om jeg var klar over, at min forgænger ikke blot var en lært mand med t, men endog en lærd mand med d. Jeg havde lettere ved at svare ja på hans spørgsmål end ved at føle mig glad ved de øjne, han sendte mig over bordet.

Mon ikke forstanderens gamle elever såvelsom seminariets lærere i hans tid havde og har det ligesom hans efterfølger? Vi føler det forpligtende, givende, lødigt og godt i forstander Gjelstrups nærhed, fordi han som en sand gentleman umiddelbart stiller krav til os, men samtidig bringer mere end han kræver.

Gud give ham bliden bør videre fremover i de smallere sunde efter denne pynt, hvor vi kipper med flaget.

Til lykke!

Tre rektorer fotograferet hos P. C. Gjelstrup november 1977.

Fotolære. Syn på et nyt fag

Af N. Tollestrup, sem. adj., underviser bl.a. i fotolære på NNS

Historie

Det er en velkendt sag, at seminariernes fagrække er uløseligt forbundet med folkeskolens undervisningstilbud. Det var derfor naturligt, at den nye folkeskolelov af 1976 i mange henseender måtte smitte af på den nye bekendtgørelse for seminarierne (1975).

Faget *fotolære* er i den forstand ikke »nyt«, det har eksisteret i »frynserne« i folkeskolen (og på ungdoms- og efterskoler) og på seminarierne, idet seminarierne efter den gamle bekendtgørelse havde mulighed for gennem § 31 at tilbyde faget under begrebet »frilæsning«. Med den nye folkeskolelov kom faget *fotolære* (sammen med en række andre fag) imidlertid ind fra kulden – og blev lagt i faste rammer som et muligt valgfag på 8-9-10 klassetrin (altså et valgfag der kan men ikke skal tilbydes i folkeskolen). Dette fik afsmittende virkning på seminarieplan, idet *fotolære* sammen med andre af folkeskolens mulige valgfag nu danner den kategori i seminariets undervisningstilbud, der kaldes »frivillig undervisning« (bekendtgørelsens § 31). Hermed er faget blevet »etableret« på seminariet, således at de studerende får officiel dokumentation for deltagelse (i modsætning til frilæsning), der kan ske holdetablering med kun 8 deltagere osv.

Lokal-historie

På Nørre Nissum Seminarium startede faget tilbage i 1975/76, egentligt som frilæsning, men med den nye bekendtgørelse altså som frivillig undervisning. Faget fik til huse i to interimistisk indrettede lokaler i kælderen under *biologi*. De to lokaler blev for et beskedent beløb og med studerendes hjælp indrettet til »værksted« og mørkekammer. Faget har stadigt til huse i disse ydmyge omgivelser, men der er med de aktuelle ombygningsplaner skabt håb om en egentlig ny-etablering af undervisningslokaler i de to til formålet i øvrigt udmærkede rum.

Antallet af arbejdspladser i mørkekammeret sætter en øvre grænse for det mulige deltagerantal (12 på et hold), men i de tre »årgange«, der nu har valgt faget, har i alt ca. 50 studerende gennemført undervisningen.

Efter at faget havde eksisteret 2 år ved seminariet (og to × to hold havde

fuldført undervisningen) blev der fra seminariets side indgivet ansøgning til Direktoratet i foråret 1977 om tilladelse til at tilbyde faget med 4 ugentlige undervisningstimer i to semestre i modsætning til de 2 ugentlige timer faget (som de andre fag i kategorierne frivillig undervisning/frilæsning) hidtil havde haft. Timetallet for et undervisningsforløb ville da stige fra 56 til 112. Den væsentligste begrundelse i ansøgningen var den, at erfaringen viste at de 56 timer var helt utilstrækkelige til at bibringe de studerende et rimeligt fond af færdigheder og viden til deres kommende undervisningsarbejde. Ansøgningen blev imødekommet, foreløbigt for undervisningsåret 1977/78, med den bemærkning at der da kun måtte oprettes ét hold pr. år.

Ansøgningen blev fornyet for undervisningsåret 1978/79, og igen imødekommet, nu med det tillæg, at det ønskedes, at man fra seminariets side tog kontakt med folkeskolens fagkonsulent i »værkstedsfagene«, hvorunder *fotolære* henhører i folkeskoleregi. Dette skulle ske med henblik på udarbejdelsen af et udkast til »vejledende læseplan« for faget på seminarieniveau. En sådan er på nuværende tidspunkt under udarbejdelse, og i den forbindelse søges etableret et undervisningsforløb, der i stedet for de 4 ugentlige timer i to semestre skulle fordeles med 2 ugentlige timer i 4 semestre (fra 3'die til 6'te). En sådan fordeling vil naturligvis indebære åbenbare faglige og pædagogiske fordele men også visse praktiske problemer m.h.t. undervisningstidspunkter m.v.

Faget

Hvad er da faget *fotolære*? Hvorfor *fotolære*?

Det naturlige udgangspunkt må her være vort omgivende samfund og den enkelte elev. Fotografering, fotografiske processer og fotografier er centralt placeret mange steder i vor hverdag. Den mulighed fotografiet giver for ikke blot at fastholde, men også (i ubegrænsede mængder) at mangfoldiggøre et øjebliks synsindtryk, gør det til et uundværligt værktøj på så væsentlige områder som videnskab, produktion og kommunikation – og til et ligeså nyttigt redskab indenfor kunst, kultur og fritid (i den udstrækning disse felter overhovedet kan adskilles!)

Tænk blot på hvor mange ord, der skal til for at give et blot nogenlunde fyldestgørende referat af det »konkrete« indhold af et ganske almindeligt fotografi, – for slet ikke at tale om dets mere emotionelt betonede indhold. Den centrale placering af det fotografiske »værktøj« giver ikke blot mulighed for den »rette« anvendelse, men i lige så høj grad for misbrug. Hvor let er det ikke at fordreje meningsindholdet af en tilsyneladende »autentisk situationsbeskrivelse« gennem valg af tekst/billede, for ikke at tale om de rent tekniske muligheder, der er for direkte billedmanipulation.

Parallelt hermed har faget en lang række kreative/musiske facetter af betydning for den enkelte. *Fotolære* giver i meget høj grad mulighed for at kunne »producere« sig selv, og det er her væsentligt at bemærke, at en teknisk kunnen mangedobler mulighederne for kreativ udfoldelse. Det drejer

sig kort sagt om at kunne skabe et billede, der har en værdi i sig selv, langt ud over dets kontante/konkrete indhold.

Sammenfattende om fagets placering i folkeskolesammenhæng kan man sige, at det som for andre fag gælder, at en rimelig vej til opnåelse af indsigt i brugen af et værktøj og en teknik går gennem en egen beherskelse af dette værktøj. Det er i lyset af dette man må se fagets formål.

Formål

Fagets formål, som det er formuleret i folkeskoleloven af 1976 er gengivet nedenstående:

Formålet med undervisningen i fotolære er, at eleverne erhverver viden om grundlæggende fotografiske processer og materialer, og at de tilegner sig færdigheder i fotografisk teknik og udtryksform.

Stk. 2. Undervisningen skal medvirke til, at eleverne udvikler deres evne til at bedømme fotografiske billeders teknik og komposition.

Med skyldig respekt for denne formålsformulering for folkeskolen er da formuleret følgende formål i udkastet til undervisningsvejledningen for *fotolære* på seminarieniveau:

Formålet er, at de studerende

1. *erhverver sig viden om fagets tekniske baggrund, udtryksmæssige muligheder og æstetiske indhold,*
2. *erhverver sig sikkerhed i udførelsen af fagets grundlæggende arbejdsprocesser og metoder,*
3. *erhverver sig indsigt i fagets didaktik og pædagogiske muligheder, herunder dets anvendelse indenfor andre fagområder.*

Indhold

Det ville føre alt for vidt her at give en redegørelse for de emner, der behandles i faget *fotolære*, dertil er emnerne alt for mangfoldige og detaljeringsgraden alt for variabel. Det skal dog understreges, at man kan skabe sig noget overblik over emnekredsen ved at sortere den indenfor nedenstående skema:

	Teknisk	Æstetisk	Anvendelsesmæssig
Teoretisk	×	×	×
Praktisk	×	×	×

Det er uhyre væsentligt, at de studerende gennem undervisningen erhverver sig et grundigt kendskab til såvel teori som praksis og den tilhørende indsigt i sammenhængen. Undervisningen tager jo sigte på det senere virke, de studerende skal have som både praktiske vejledere og formidlere af et

fagligt »stof«. Emnekredsen infiltrerer ganske kraftigt såvel naturvidenskabelige fag som fysik/kemi/biologi som humanistiske fag i retning af formning/æstetik, idet meget af fagets teori må hentes fra disse fagområder.

Tilrettelæggelse

Om undervisningens tilrettelæggelse kan kort siges, at den i formen må veksle mellem praktiske øvelser, såvel i marken som i mørkekammeret, udført i større eller mindre grupper – og mere teoretisk klasseundervisning. Emnerne må da indgå i en sådan passende rækkefølge, at teorien kan belyse og forklare praksis – og omvendt – i frugtbar vekselvirkning. Der indgår derfor såvel »Øvelses-aftener« som »Foto-ekskursioner« i undervisningsforløbet.

Epilog

Afslutningsvis kan man vel sige, at det for *fotograferingen*, som for andre gode håndværk, gælder, at man nok kan slumpe sig til et godt resultat (af og til!), men at man retfærdigvis ikke kan bruge dét som målestok for det »kvalitetsprodukt«, den dygtige håndværker leverer. Dét kan se nok så spontant og umiddelbart ud – der ligger dog en indsigt og et håndelag til grund, som må indgyde respekt.

Det er, i videste forstand, et sådant håndværk, de studerende skulle formidle et hjørne af i deres virke i folkeskolen.

Modstandsgruppen på seminariet

Af Ejnar Bækgaard (47)

Der var engang en krig. En lang og frygtelig krig. Over 5 år varede den og kostede utalte millioner mennesker livet eller førligheden såvel blandt soldaterne ved fronten som blandt civilbefolkningen som følge af fjendtlige bombetogter og de tyske koncentrationslejre.

Og der var engang et seminarium. Lille var det. Der var vel kun omkring 110 seminarieelever, hvortil kom et antal vordende seminarieelever i forberedelsesklassen – som regel vel omkring 40–45 stykker. Det var ikke flere, end at alle havde mulighed for at have et ret godt kendskab til alle. Seminarielærernes antal svarede dertil. Foruden forstanderen kan jeg kun erindre 7 seminarielærere i selve besættelsestiden. Men hyggeligt var det lille seminarium, som det lå der ude på landet i læ af limfjordsbakkerne med skolebygningen med de 4 seminarieklasselokaler og biologilokalet (Den hvide Skole) som den centrale bygning med elevbygningerne: Sparta, Athen, Theben, Akropolis og det nu forsvundne Vestenly ligesom samlet ind under sine beskyttende vinger. I disse elevbygninger boede vel omkring halvdelen af de egentlige seminarieelever, mens resten af dem og vist alle elever i forberedelsesklassen boede hos private omkring seminariet, i Korinth eller helt oppe i Nissumby.

Men var end det lille seminarium, som langt de fleste af os holdt af, som det var, gemt godt bort derude på landet, så nåede de fjendtlige, tyske tropper, der den 9. april 1940 havde besat Danmark, også ud til denne idyl og greb ved mangfoldige lejligheder forstyrrende ind i seminariets dagligliv, idet elevbygningerne gang på gang blev forlangt rømmet for at give plads til indkvartering af tyske soldater – ofte med meget kort varsel. Jeg husker i alt fald med sikkerhed at være blevet jaget ud af Sparta 3 gange; men hver gang viste der sig mulighed for at placere os i ledigtstående eller i den særlige anledning rømmede værelser rundt omkring hos befolkningen i seminariets nærhed. Hjælpsomheden var stor, når vanskelighederne bankede på seminariets dør.

Flere gange måtte ferier forlænges på grund af brændselsmangel og beslaglagte elevbygninger. Til sidst var også undervisningsbygningen beslag-

lagt bortset fra et par undervisningslokaler, så jeg gad vide, om det ikke har været nødvendigt i perioder at give ikke-eksamensklasser orlov på ubestemt tid.

Om de soldater, der på skift havde seminariets bygninger besat, må jeg stort set sige, at de opførte sig pænt. Jeg mindes ikke at have hørt om utilbørlig eller voldelig adfærd over for hverken lærere eller elever.

De almindelige forhold omkring Nørre Nissum Seminarium under besættelsen vil dog andre – først og fremmest daværende forstander P. C. Gjelstrup – kunne berette om langt mere og bedre end jeg.

Men der er detaljer i beretningen om Nørre Nissum Seminarium under besættelsen, som forstander Gjelstrup ikke vil være i stand til at berette om af den enkle grund, at han ikke kender dem.

Måske er de også uvæsentlige og ikke omtale værd. Men når engang de slægter af seminarieelever, der oplevede krigen og besættelsen, ikke er mere, og en eller anden fordyber sig i Nørre Nissum Seminarium's historie, vil han måske falde i forundring over, at der intet sted findes noget om, at den ungdom, der dengang under besættelsen var elever på seminariet, var sig sin danske rod så bevidst, at den fandt den en indsats, måske i værste fald et offer, værd.

Derfor skrives disse sider. Måske har beretningen om dengang for 32–33 år siden ikke ret stor interesse for læserne af Nissumske Årbøger 1978, men engang vil måske en og anden med interesse læse disse sider om en lille og beskeden, men oprigtigt ment indsats i kampen mod de tyske soldater, der mod Danmarks ønske havde besat vort land.

Opvokset i et historisk interesseret og nationalt sindet hjem var jeg den 31. oktober 1942 blevet hjemsendt efter et års militærtjeneste i Tønder. Jeg tror at kunne sige, at vi soldater alle gik i en stadig frygt for, at Danmark skulle blive tvunget til at stille soldater til den tyske krigsførelse på østfronten. Alligevel var soldatertiden i Tønder en stor oplevelse på grund af befolkningens positive indstilling over for de ca. 100 mand danske soldater. I Tønder stiftede jeg bekendtskab med seminarielærer Klaus Eskildsen's »Dansk grænselære«, der greb mig meget og hos mig ikke efterlod nogen tvivl om, at også landet syd for grænsen Tønder-Flensborg hørte Danmark til.

Med den baggrund ankom jeg den 15. november 1942 til Nørre Nissum Seminarium som elev i forberedelsesklassen, som jeg måtte igennem, fordi min realeksamen var over 5 år gammel.

Efter bestået optagelsesprøve til 1. seminarieklasse i foråret 1943 tog jeg på sommerferie i min hjemby, Herning, hvor jeg gennem barndomsvenner fik kontakt med partiet Dansk Samling, der som ledere og inspiratorer havde den senere kirkeminister i befrielsesregeringen, Arne Sørensen og højskoleforstander Robert Stærmose.

I sommeren 1943 henvendte en Dansk Samling-mand sig til denne lille kreds af herningungdom og opfordrede os til at finde og etablere en ned-

kastningsplads for våben, ammunition og sprængstof til modstandsbevægelsen i nærheden af Herning.

Vi talte meget om det indbyrdes. Det stod os klart, at det var en vigtig beslutning, vi stod over for. Nu var tiden inde, hvor vi skulle sige NEJ til alt det, som besættelsesmagtens soldater stod for, og JA til det, vi følte var sandheden og retten – og dansk.

Jeg talte med mine forældre om det, før jeg gav mine venner mit endelige tilsagn. Min far sagde omtrent ordret sådan: »Du ved, hvor mor og jeg står. Du skal gøre, som din samvittighed byder dig det. Det kan komme til at koste dyrt, måske livet, men mor og jeg vil bede for dig.«

Mit svar til mine venner blev et ja, og vi gik i gang med forberedelserne.

Der går en lige linje fra denne sommers begivenheder i Herning til modstandsbevægelsesarbejdet på Nørre Nissum Seminarium, for da jeg efter sommerferien vendte tilbage til skolegangen på seminariet, søgte jeg straks kontakt med Dansk Samling-kredse i Struer. Det blev ingeniør Erik Rørbæk Madsen, der dengang var afdelingsingeniør på B & O, og bogtrykker Børge Christensen, som begge var gamle herningdrenge, og som jeg i forvejen havde et om end perifert kendskab til. Rørbæk Madsen lovede at introducere mig i modstandskredse og opfordrede mig til at prøve at danne en gruppe på seminariet.

Mit kendskab til seminarieeleverne i de ældste seminarieklasser var ifølge sagens natur ret begrænset. Jeg havde jo kun været elev på seminariet i nogle få måneder; men jeg var ikke i tvivl om, at jeg ville kunne finde meningsfæller og formodentlig endda i stort tal, men der måtte indlysende gås stille med dørene. Man må her huske på, hvor tæt vi i det daglige var inde på livet af hinanden, fordi vi boede på en kostskole, og hvor tæt vi var inde på livet af fjendens soldater, som vi som nævnt på det nærmeste delte bygninger med, i alt fald i perioder.

Min første medvider blev min klassekammerat, Olaf Rørbæk Madsen, bror til ingeniør R. M. Vi talte meget sammen og blev enige om, at vi måtte have »en voksen«, en af seminariets lærere, med i arbejdet. Men hvem? Vi havde fuld tillid til dem alle, men vi kunne og ville jo ikke implicere dem alle, og det ville heller intet fornuftigt formål tjene.

Vi var helt enige om, at det ville være forkert at implicere forstander Gjelstrup. Forstanderen havde i disse år en særligt ansvarsfuld og byrdefuld post. Gang på gang måtte han føre vanskelige forhandlinger med tyskerne, når de forlangte flere og flere af seminariets bygninger til indkvartering af tropper. Det ville være en *for* byrdefuld viden at sidde inde med for hr. Gjelstrup under de i forvejen svære forhandlinger, og endvidere måtte vi regne med, at forstanderen som loyal embedsmand ville henvise til vor konges og vor regerings ord om, at det var befolkningens pligt at afholde sig fra enhver form for modstand mod besættelsesmagtens soldater.

Men en kontakt til seminariet *måtte* vi have. En kontakt der bl.a. kunne forsyne os med en nøgle til seminariebygningerne, for vore værelser egnede

sig jo ikke så godt til opbevaring af det, vi håbede med tiden at få af våben og sprængstoffer.

Efter nogle dages overvejelser henvendte vi os under dække af en faglig sløjd-samtale til seminarielærer Berg, der blev os en god ven og rådgiver, med hvem vi fremover drøftede mange ting, før vi traf beslutninger.

Begivenhederne omkring den 29. august 1943 og jødeforfølgelserne umiddelbart efter optog sindene på seminariet stærkt, og af vore medelevers reaktioner udså vi os efterhånden en flok, som vi – lidt efter lidt – ville have med i arbejdet. Derefter voksede gruppen støt, men sikkert og talte, da befrielsen kom den 5. maj 1945, 26 af seminariets elever + 10 mand fra Humlum.

Men i efteråret 1943 var vi endnu kun 4-5 stykker, og vi havde kun de bare næver at gøre modstand med – en temmelig ynkelig situation for en frihedskæmpergruppe.

Vi lagde pres på byledelsen i Struer for at få våben og sprængstof, men i Struer havde de selv kun meget lidt og kunne ikke afse noget til os endnu.

Vi måtte selv prøve at skaffe noget af en slags. Vore første våben blev nogle gummiknipler. Min far, der dengang var kriminalassistent, havde før 1919 været ansat i ordenspolitiet og havde sin uniform og nogle gummiknipler hængende på pulterkammeret. Han ville næppe komme til at savne de gummiknipler, så dem »lånte« vi af ham, uden at han vidste det, for sådan en kunne det måske ved en eller anden lejlighed være rart at have. Det næste »våben« blev et par mastesko af den slags, som Jysk Telefon's mandskab bruger, når de skal til tops i masterne. En af vore kammerater havde en onkel, der var ansat ved Jysk Telefon, og han var så rar at »glemme« sine mastesko, da han engang var ude på mastearbejde. Heldigvis glemte han dem på et sted, hvor hans nevø ikke havde så svært ved at finde dem. De kunne også være rare at have, hvis det engang blev ønskeligt at klippe telefontrådene over for at hindre kommunikation mellem fjendens tropper.

Men vi brændte stadig efter at få et rigtigt våben, og ikke mindst jeg var ivrig efter at kunne vise mine kammerater, at vi virkelig var bevæbnede, så da jeg i efterårsferien var i Herning, besluttede jeg at skaffe et rigtigt skydevåben. I Hernings sydlige udkant førte og fører en tunnel under Holstebro-banen. Denne tunnel var i begge ender delvis lukket af sandkasser, og selve tunnelen var kun svagt oplyst af et par smålamper omkring midten, så partiet bag sandkasserne henlå i meget svag belysning. Bag disse sandkasser søgte tyske soldater tit hen med deres piger, og en aften »overtalte« jeg ved hjælp af en attrap-pistol i ryggen på en tysk gefreiter ham til at aflevere pistol og patrontaske. Han har sikkert fået et forfærdeligt vrøvl med sine overordnede dagen efter, men jeg havde skaffet gruppen vort første rigtige våben, så først nu kunne vi rigtig føle os som modstandsfolk. Jeg fortalte ikke kammeraterne, hvor jeg havde våbnet fra, men lod nærmest forstå, at dette var vort første våben, og at flere ville følge efter. Gruppens medlemmer trængte simpelt hen til at føle, at vi var med i våbenpul-

jen, og efterhånden kom vi da også med i fordelingen af de få våben, modstandsbevægelsen på det tidspunkt rådede over.

Først på året i 1944 fik vi nogle ganske få våben. Så vidt jeg husker 8 geværer og et par pistoler med tilhørende ammunition. Våbnene var godt syltet ind i fedtstof, for vi fik dem i nøjagtig den tilstand, hvori de var dalet ned fra himlen i en skov ude på Vinderup-kanten.

De skulle nu gøres rene og skudklare. Men hvordan – og især hvor?

Mine tanker faldt da på cykelhandler Gantriis oppe i Nissumby. Han havde flere gange sat dæklap uden på dæklap på min cykel, og hans kone havde tit inviteret på kaffe, ved hvilke lejligheder jeg havde lært disse to brave mennesker at kende som gode danske. Han arbejdede tit sent på værkstedet og havde derfor en prima mørklægning. Jeg spurgte ham i en så ligegyldig tone, som det var mig muligt, om jeg måtte komme og arbejde med noget på hans værksted en aften og tage en kammerat med. Det måtte jeg gerne, så på den aftalte aften kom vi med et par pakker indeholdende halvdelen af vort våbenlager og pakkede dem op samtidig med, at vi spændte iagttog Gantriis' ansigt, da pakkernes indhold afsløredes. Han reagerede, som jeg havde ventet. Et stille, glad smil gled over hans ansigt. Pudsekludene kom frem og sammen med dem en pakke rædselsfulde cigaretter, Tory hed de vist, og så gik pudsearbejdet på livet løs med Gantriis som den ivrigste og dygtigste pudser. Gantriis blev aldrig medlem af gruppen, men det blev ham, vi tyede til med de få våben, vi fik det første halve års tid. Vi beundrede hans mod, for han satte meget på spil. Han havde en kone og en dejlig dreng. Ved midnat efter at have drukket kaffe inde ved køkkenbordet kørte vi hjemad – uden våben. Det ville være for risikabelt at skulle forbi vagtposterne på den tid af døgnet med våben i bagagebæreren, så de blev altid bragt op på loftet over Gantriis' værksted. Det var bedre at fragte dem hjem til seminariet i mindre partier og ved højlys dag.

Men hvor var vi lykkelige – nu var vi rigtigt med.

I forsommeren 1944 fik vi de første sparsomme tildelinger af sprængstof. Vi fik det i ruller ligesom de marcipanruller, man kan købe ved juletid, og det lugtede i øvrigt også hen i retning af marcipan. Det kunne puttes i kakkelovnen og bruges til at fyre op med, det ville der ikke ske noget ved, men man skulle ikke stoppe en nytårssværmer eller et »kanonslag« ind i rullen og antænde den, så virkede sprængstoffet omgående.

Nu begyndte vi at trænge til et sikkert opbevaringssted til vore ting, og lærer Berg mente, at vi foreløbig kunne anbringe de værdifulde ting inde i hans tørveskur helt tilbage i skuret oven på de bageste tørv, da det jo ville vare nogen tid, før der blev brug for de allerbageste tørv.

En særlig pakke med fornødent undervisningsmateriale til brug ved undervisningen af gruppens ikke-våbenkyndige medlemmer blev mangen gang fragtet frem og tilbage i sene aftentimer. Undervisningslokalet sørgede lærer Berg også for. Han underviste i sløjd og havde sørget for særdeles effektiv mørklægning af det lange, smalle materialerum bag sløjdlokalet, så vi her

kunne holde vore instruktioner i våbenlære og våbenbrug for de kammerater, der ikke i forvejen havde noget kendskab til våben gennem militærtjeneste. Til dette rum blev efterhånden også rengøringen af våbnene henlagt, mens vi kunne høre tyske soldater gå vagt udenfor i gruset.

En metalbeholder med ret store mængder sprængstof og dertil hørende ledninger (cortex) og detonatorer blev i en sen nattetime gravet ned på baneterrænet et stykke syd for Humlum by til brug ved evt. sprængning af banelegemet, hvis situationen en dag nødvendiggjorde det.

Gruppens opgave tegnede sig efterhånden klart: Vi skulle uddanne os til at udføre sabotage, når situationen krævede det (formodentlig hovedsagelig på D-dag), og vi fik anvist bestemte sabotage-opgaver med det formål at få det tyske kommunikationsnet til at bryde sammen på D-dag, idet vi her må tænke på, at i hundredvis af grupper landet over havde samme opgave, hvorved sammenbruddet kunne blive totalt.

I eftersommeren fik vi besked på, at en gruppe, der var blevet dannet i Humlum, med sine 10-12 mand sammen med gruppen i Nørre Nissum skulle udgøre 5. deling under Struer distrikt, og hele delingen skulle foruden sabotageforberedelser også forberede sig på at udføre militæroperationer på D-dag. 3 af nissumfolkene og et par af humlumfolkene havde været soldater og skulle nu opøve de øvrige i våbenbrug, angrebstaktik og nærkamp.

Også seminarielærer Koch var nu blevet vor medvider, og han rådede os til at holde kondien ved lige, så under dække af at være ivrige terrænsportsfolk færdedes vi meget i terrænet omkring seminariet, og under dække af en KFUM-week-end på Holstebro FDF's sommerlejr på Venø fik vi lejlighed til at øve fremrykning i terrænet og angrebsteknik – med kæppe som våben, men skydeøvelser kunne vi jo af gode grunde ikke holde.

To gange fik vi store våbenleverancer, og med den sidste, som vi fik i april 1945, havde vi fuld våbendækning til ca. 35 mand: geværer med masser af ammunition, et par pistoler, maskinpistoler og maskingeværer.

Da vognmanden fra Struer i begyndelsen af april kom med den sidste og største sending våben: »Høvle og andet sløjdværktøj« til sløjdsalen, stod lærer Berg ved foden af trappen til festsalen og modtog kasserne. Da nogle af gruppens medlemmer »tilfældigt« kom forbi, bad Berg dem »tage et nap med« ved aflæsningen, der derefter fandt sted, mens en bevæbnet tysk vagtpost stod og iagttog, at tingene blev behandlet med tilbørlig forsigtighed, mens en anden bevæbnet vagtpost holdt festsalsdøren åben, så kasserne lettere kunne komme gennem døren. Om aftenen rensede vi våben i lagerrummet bag sløjdsalen, mens tyske soldater holdt vagt udenfor.

Nu havde vi alle de våben, vi ønskede.

Den illegale bladvirksomhed beskæftigede vi os ikke så meget med. I alt fald fremstillede vi ikke selv illegale blade, men vi fik til stadighed tilsendt pakker med blade, der helst skulle distribueres til så mange som muligt. Hertil behøvede vi penge, og dem havde seminarieelever dengang ikke mange af. Men cykelhandler Gantriis og Thalund, der bestyrede postindleverings-

stedet, samt mejeribestyrer Nohns i Nissumby ikke alene selv skænkede penge til konvolutter og frimærker, men de henviste også til gårdmænd og andre på egnen, som de med sikkerhed vidste, at vi kunne henvende os til og få en skærv til formålet.

Nogle mindre og et par større sabotager blev os pålagt og udført. Kun vor største sabotage finder jeg grund til at omtale, fordi også BBC fandt anledning til at omtale den vellykkede sabotage i en aftenudsendelse et par aftener efter. Det var i oktober 1944. Det gamle »Østerbjerg« i Lemvig havde tyskerne gravet ud i siderne og der lavet garager, der var camouflerede med camoufleringsnet, der var spændt ud over bilerne. Her holdt på et vist tidspunkt 10 lukkede lastvogne, hvoraf de 6 ifølge de oplysninger, vi fik fra Struer, indeholdt kostbart teknisk udstyr. Ordren lød på, at disse vogne skulle sprænges i luften »ved snareste lejlighed«.

Det lykkedes os at gennemføre opgaven efter at have overmandet og kloroformeret den maskinpistolbevæbnede vagtpost. Vi anbragte i alt 20 bomber i de ti biler: en bombe i hver motor og en bombe under hvert lad, og vi trykkede på »tidsblyanterne« med sådanne mellemrum, at vi bagefter kunne ligge ude på markerne mellem Lemvig og Nørre Nissum og tælle detonationerne. De fungerede perfekt alle sammen, og takket være en flaske kloroform, som dr. Christensen i Gudum godt kunne undvære i sin praksis, opdagede vagtposten ikke, hvad der skete, før det var sket.

Denne sabotage var nok ret farlig at gennemføre. Men jeg fraråder at læse beretningen om den i bogen: »Derfor måtte vi sejre«. Hvor denne bogs forfatter har sine oplysninger fra, ved jeg ikke; men jeg fralægger og frabeder mig enhver ophavsret til den beretning. Den er det rene fantasi.

Og alt imens rullede den tyske krigsmaskine; men krigslykken havde vendt sig, og i det fjerne så vi freden og sejren, efter at De Allierede i sommeren 1944 var gået i land i Nordfrankrig og rykkede hurtigt frem på det europæiske fastland.

Men hvordan ville alt dette ende? Ville vi få lov at opleve befrielsen og det fremtidens Danmark, som Chr. Ulrik Hansen havde skuet ind i?

Kaj Munk havde før sin død tolket alle danskes længsel efter freden i det smukke digt: »Der skinner et lys fra en stjerne«. Men nu var Kaj Munk borte. Han fik ikke lov at opleve fredens skønne dag, og mange skulle måske følge ham og betale den største pris, før vi havde gjort os fortjent til vor frihed.

En dag sidst i april 1945 var katastrofen meget nær ved at ramme os. Vi havde holdt flyttedag med alle vore dejlige ting fra lærer Berg's tørveskur til loftet over tegnesalen – helt henne i det fjerneste hjørne, hvor der efterhånden faktisk var blevet et ganske anseligt arsenal af alle slags våben. Her var alt det, vi med omhu havde fået samlet af våben og fået renset – klar til brug.

Så sker der det – så vidt jeg husker –, at en russisk soldat, der af en eller anden grund var blevet arresteret af tyskerne, muligvis var han desertør,

flygtede fra sine vogtere og forsvandt mellem seminariebygningerne. Tyskerne foranstaltede en grundig eftersøgning overalt på seminariet. Hvis de gik så grundigt til værks, at de også kom op på loftet over tegnesalen, var vi prisgivet. To fra gruppen blev placeret i forgangen til festsalen i ivrig diskussion. De kunne fra deres stade se loftslemmen, og i det øjeblik, tyskerne gik gennem den, skulle de to give tegn til andre medlemmer fra gruppen, der »tilfældigvis« stod på vejen uden for festsalen, og det var aftalt, at i givet fald skulle 3 elever fra 1. klasse – de skulle jo ikke til eksamen – flygte og derved trække ansvaret over på sig selv og derved – håbede vi – bortlede mistanken fra de øvrige. Heldigvis gad tyskerne ikke gå så grundigt til værks, så vi slap med skrækken; men vi turde nu ikke længere have våbendepot på tegnesalens loft, for tænk hvis nu tyskerne beslaglagde hele festsalsbygningen og afskar os fra alle vore dejlige ting. Skolebygningen havde de forlængst taget på nær vistnok et par klasselokaler.

Med seminarielærer Koch som mellemmand fik vi forbindelse med gårdejer I. C. Brunsgaard på »Brunsgaard«, der erklærede sig villig til at etablere en dobbeltvæg ude i sit grisehus og der opbevare vort våbendepot. Jeg tror, at Brunsgaard fik etableret det hemmelige rum; men nu gik udviklingen i lyntempo. Vi nåede ikke at få depotet flyttet.

Den 1. maj 1945 kom meddelelsen om Hitlers heltedød mod de russiske barbarer i spidsen for sine kæmpende soldater.

Den 2. maj om aftenen kørte læge Freddy Christensen i Gudum (han havde jo som læge kørselstilladelse) mig til møde i distriktshovedkvarteret i Struer, ved hvilken lejlighed hver enkelt deling fik tildelt opgaver at løse, når »dagen«, som nu tydeligt nærmede sig med stormskridt, kom: 5. deling skulle besætte sydenden af Oddesundbroen, kontrollere trafikken over broen og i givet fald forsvare den mod et evt. tysk forsøg på at spænge broen i luften. Dette ville være vor hovedopgave, når tidens fylde var inde.

Den 4. maj kl. 20.30 lyttede hele Danmark som sædvanligt til »BBC sender til Danmark«.

Det lød i begyndelsen til at blive en udsendelse som så mange andre aftener i den sidste tid. Men lidt inde i udsendelsen gjorde speakeren, Johs. G. Sørensen, en kort pause, og da han igen åbnede for mikrofonen, havde han det budskab, vi med længsel havde ventet på. *Dagen* var virkelig kommet. Krigen var forbi for Danmarks vedkommende. Danmark ville være et frit land fra den 5. maj kl. 8 morgen.

Endeløs begejstring hos mange. Usikkerhed, angst og bekymring for fremtiden hos nogle.

Spontant samledes i den sene aftentime seminarieelever og lærere på seminariet omkring flagstangen, og mens de russiske soldater i tyske uniformer, der på det tidspunkt var indkvarteret i undervisningsbygningen, tavse stod stille og så på, gik dannebrog til tops. Forstander Gjelstrup holdt en kort andagt, og i fællesskab takkede vi for det store, der var sket. Derefter gled dannebrog igen stille ned, og en umådelig lykkefølelse fyldte os alle.

Et kvarter efter kom dr. Christensen fra Gudum, og sammen kørte han og jeg til Struer for at få de sidste direktiver for morgendagen.

Det var sent, da vi kørte hjem i den lyse, lune forårsnat – den første af »de lyse nætter«.

Næste morgen fandt våbenudleveringen sted i tegnesalen, hvorpå delingens medlemmer spredtes til løsning af de opgaver, der var blevet os pålagt:

afpatruljering af visse veje,
overtagelse og bevogtning af tyske depoter (i missionshuset i Nr. Nissum og forsamlingshuset i Gudum),
overtagelse af kontrollen med færdselen over Oddesundbroen,
overtagelse af kontrollen med Humlum station og telefoncentralerne i Nr. Nissum og Humlum,

alt i den hensigt at forhindre tyskerne i at ødelægge de pågældende »strategisk vigtige« ting.

Kl. 8 gik seminarielærer Chr. Christensen, der var tysklærer og derfor havde erklæret sig villig til at fungere som tolk, når noget sådant var påkrævet, og jeg til den lokale tyske øverstbefalende, en major, der havde hovedkvarter på Nørre Nissum Højskole. Han afviste imidlertid pure at forhandle med civilister, som han kaldte os, skønt vi dog bar modstandsbevægelsens armbind. Han sagde, at han ikke havde modtaget nogen forholdsordre herom.

Først den 7. maj om morgenen blev jeg telefonisk kaldt til den tyske øverstbefalende på højskolen. Han meddelte, at han nu var villig til at overgive sig til modstandsbevægelsen, hvorefter han overrakte mig en skrivelse med følgende ordlyd:

(Russ.) Gren. Rgt. 1605

AUSWEIS

Der Inhaber dieses Ausweises,

---

ist im Einvernehmen mit dem Regiment beauftragt, Waffen, Munition und sonstige Ausrüstungsgegenstände zu übernehmen.

Es ist verboten, oben genanntem Schwierigkeiten irgendwelcher Art zu machen.

Ulæseligt navn
Major u. Rgts.-Führer

Den 5. maj kl. 09.30 søgte bykommandanten i Struer, officiant Hvidegaard, en tolk og jeg foretræde for den kaptajn, der havde kommandoen over flakskytset ved Oddesundbroen. Man kan ikke sige, at vi fik foretræde. Men en skrigende og med en revolver vildt fægtende officer kom ud fra kommandobunkeren og råbte noget, som vi helt uden at gøre brug af tolken kunne udlægge sådan, at vi havde at forsvinde i en gevaldig fart, hvis vi ville undgå hans kugler. Dels var vi ubevæbnede, og dels ville vi naturligvis ikke under sådanne omstændigheder indlade os på en meningsløs ildkamp, selv om vi havde været bevæbnet, og da det ikke var muligt at få en rolig samtale med ham om vor besættelse af broens sydende, hvor allerede halvdelen af 5. deling var gået i stilling bag hastigt etablerede sandsækkebarrikader parate til at løse den opgave, der var blevet pålagt os, kørte vi tilbage til delingen med uforrettet sag, men vi opretholdt naturligvis besættelsen af »vor« broende, idet modstandsfolk fra Thy havde til opgave at holde broens nordende besat.

Ved middagstid kom en tysk løjtnant, flakkaptajnens næstkommanderende, og meddelte, at hans chef, kaptajnen, havde begået selvmord i kommandobunkeren, at han nu havde kommandoen over broen, og at han herved overgav Oddesundbroen til den danske modstandsbevægelse.

Takket være boghandler Graversen's telefon, der de første døgn stod til vor rådighed dag og nat og som derefter ved lærer Koch's tekniske snilde blev omdannet til telefonnummer for 5. delings kommandocentral, så snart Graversen lukkede forretningen ved forretningstids ophør, kunne vi stå i stadig og direkte kontakt med byledelsen i Struer.

Da den ene af de opgaver, vi skulle løse, lå så langt borte som i Oddesund, var det af afgørende betydning, at jeg uden alt for meget besvær kunne komme ud til den del af 5. deling, som på skift døgnet rundt holdt vagt ved Oddesundbroens sydlige ende. Heldigvis boede der i Korinth en købmand, der hed Kr. Olsen. Han havde oven i købet en motorcykel stående på klodser. Den var han så venlig at stille til min disposition i de første 14 dage efter befrielsen.

Vagtholdet på Oddesundbroen bestod på skift af halvdelen af Nissumgruppen og halvdelen af Humlum-gruppen. Disse vagthold blev i de kommende 14 dage vidne til en endeløs strøm af slagne og mismodige tyske soldater, der til fods eller pr. cykel stilede hjem mod det slagne fædreland, hvor kun ruiner og nød og elendighed ventede dem. Officererne havde slet ingen kontrol og ingen kommando over disse soldater. Vore vagthold blev vidne til, at i tusindvis af geværer, pistoler, ammunitionstasker, håndgranater og andre nu overflødige udrustningsgenstande simpelt hen blev smidt ud over rækværket ned i Limfjordens blå vande.

Ret hurtigt blev delingen løst fra en del af sine opgaver, fordi disse opgavers løsning ikke længere var påkrævet. Bevogtningen af Oddesundbroen påhvilede os dog til en uges tid ind i juni, og den 16. juni ophørte vore funktioner helt.

Halvdelen af 5. delings Nissum-medlemmer gik i eksamensklasser og skulle altså ind i mellem gå til 1. eller 2. del af lærereksamen! Om seminarieelever undertiden går til eksamen uden at have gjort ret meget ud af repetitionen, skal jeg ikke kunne sige. Men jeg ved med sikkerhed, at i 1945 gik 5. delings medlemmer til eksamen uden forud for eksaminationen at have kunnet afse tid til ret meget andet end at »kigge bøgerne igennem«.

Jeg havde over for byledelsen i Struer givet udtryk for, at 5. deling, hvis det blev aktuelt med arrestationer i vort område, ikke ønskede at medvirke ved sådanne arrestationer.

Ved en tilfældighed kom vi dog til det i et enkelt tilfælde alligevel. En ung mand fra sognet havde været »Frikorps Danmark«-mand, men var blevet hjemsendt – uvist af hvilken grund. Selv fortalte han, at han var blevet såret i kamp og derfor hjemsendt. Han var i besiddelse af en revolver. Det vidste vi med sikkerhed, for han havde ved flere lejligheder vist den frem til seminarieelever, og nu gik der rygter om, at han var ved at pakke sammen for at stikke af fra den skæbne, han med næsten sikkerhed kunne forudse: arrestation og retsforfølgning, og det syntes vi nu alligevel ikke, at han skulle have lov til, så 3 mand gik ubevæbnede til det lille hus, hvor han boede sammen med sine forældre. Det viste sig dog, at der ikke var noget, der tydede på en forestående flugt. Ej heller satte han sig til modværge, men fulgte frivilligt med til 5. delings kommandocentral, hvor han tilbragte nogle timer, før folk fra Struer afhentede ham til indsættelse i arresten der. Det skal understreges, at hans opførsel var aldeles upåklagelig i de få timer, vi havde ham i vor varetægt, og at vi selvfølgelig optrådte tilsvarende korrekt over for ham.

Vi kom ikke til at kæmpe hverken før eller på D-dag. 5. deling har intet menneskeliv på sin samvittighed. Det er vi lykkelige for i dag. Men havde situationen krævet det, var vi forhåbentlig ikke veget tilbage fra at ofre hverken eget eller en fjendes liv.

Som det nu kom til at forme sig, blev D-dag næsten som en tur ud i det nyfødte forår. Et forår i naturen og et forår i vort folks historie.

Nr. Nissum Seminarium i besættelsesårene 1940-45

Af forstander P. C. Gjelstrup

Årbogens redaktion har ønsket et par artikler om ovenstående emne, mens der endnu lever mennesker, som på stedet har oplevet denne skæbnetunge periode.

Den første artikel er skrevet af nuværende skoleinspektør Bækgaard, Herning, dim. fra NNS 1947. Han var modstandsbevægelsens stifter på seminariet og giver i sin artikel et både fyldigt og loyalt billede af dette vigtige emne.

Redaktørens andet ønske gælder en mere omfattende, afrundet skildring af seminariets hele tilværelse i disse kritiske år, og denne opgave har han tiltænkt mig at løse, hvad jeg er gået ind på, dog ikke uden betænkeligheder. Til min rådighed har jeg haft forskellige trykte kilder, lærermødeprotokollen og så naturligvis hukommelsen, men den er jo et temmelig usikkert vidne, der spiller sin indehaver mangt et puds. Det er derfor heldigt, at jeg ved dens side har haft en god hjælper og kontrollør i en seminariedagbog, som jeg havde begyndt at føre længe før besættelsen, og som jeg stadig holdt i gang lige til min sidste dag i seminariets tjeneste; den var da blevet på fire bind.

De første år

Besættelsens første periode kan vi vel sætte til tiden mellem de to datoer 9. april 1940 og 29. august 1943, uden at vi dog skal opfatte grænsen ved sidstnævnte som altfor skarp.

9. april 1940 – det er den uhyggelige dag, da Danmark bogstavelig talt blev taget på sengen og gennem de næste fem år måtte finde sig i at være under fremmed overherredømme med fjendtlige tropper i landet. Den omtalte dagbog indeholder bl.a. to avisudklip herom, begge dateret 9. april. Det ene er proklamationen fra konge og regering, som underretter befolkningen om landets besættelse under protest og opfordrer til ro og orden. Proklamationen er underskrevet Christian R og Th. Stauning. Yderligere har kongen tilføjet tre linjer med disse tre slutord: »Gud bevare Danmark«.

Det andet udklip er kun kort, men i høj grad talende. Det er dødsannoncen over en ung mand fra Videbæk, om hvem der står: »Han faldt tirsdag

morgen 9. april på sin post for landets forsvar«. Således har dagbogen villet bevare den dobbelte erindring om 9. april. Først: det var nederlagets dag. Dernæst: dagen kostede dansk blod.

Så meget om 9. april. Tilsyneladende var Danmark sluppet tåleligt fra angrebet. Mens den tyske krigsmaskine tromlede videre gennem Norge, Holland, Belgien osv., lå Danmarks byer, marker og fabrikker intakte, kongedømmet bestod, rigsdag og politi fungerede. Men én ting manglede: friheden.

Hvordan skulle det så komme til at gå? Foreløbig var billedet roligt, og livet gik sin sædvanlige gang. Dog var intet som før. Begivenhedernes tryk skabte en stemning af alvor ud over hele befolkningen; man rykkede sammen og især: man sang sig sammen. Det gjorde vi også på Nr. Nissum Seminarium. Ord og sætninger som »Alsang« og »Der rider en konge« fortæller noget derom.

Samtidig var der dog også urovarsler, først mindre, men efterhånden mere tydelige. Af særlig betydning var folketingsvalget i marts 1943, som viste nazismens store førere i Berlin Danmarks sande ansigt. Valget blev nemlig en overvældende dansk demonstration. Af i alt 148 mandater fik Nazistpartiet kun 3, det samme som ved forrige valg 1939, endda med færre stemmer. Så kummerligt blev resultatet for tyskerne efter tre års overherredømme i landet.

Inden jeg forlader forårsvalget 1943, har jeg en lille, lokal tilføjelse. Seminarieeleverne har altid haft for skik forud for et valg at arrangere en »Valgaften« med taler, opstilling af kandidater og »valg«. Således også denne gang. Resultatet blev som venteligt et afgjort dansk udfald. Ingen nazister opstillet, og største parti de konservative. Men så kommer det karakteristiske: næststørst med mange stemmer det nye parti Dansk Samling; de mange stemmer hertil kan vi betragte som et eksempel på ungdommens sans for at indfange det i øjeblikket aktuelle, idet jo det nævnte parti var skabt af selve besættelsessituationen.

Nogle måneder senere fulgte 29. august med det endelige brud mellem besættelsesmagten og Danmark. Jeg undersøger igen, hvad dagbogen siger herom. Den har atter et avisudklip, og denne gang er det ikke fra den danske konge eller regering, men derimod fra »den øverstbefalende for de tyske tropper her i landet«. Han bekendtgør, at han herved indfører militær undtagelsestilstand i hele landet. Det betyder, at kongen, regeringen og rigsdagen er fejet til side. Altså en tilkastet handske til Danmark. Forsåvidt var 29. august en gavnlig dag. Den skabte klarhed; nu vidste man, hvor man havde hinanden. Jeg mærker endnu den befriende følelse herved, som greb os.

Man kan undre sig over, at den tyske øverstbefalende nu ikke tog det skridt, som måtte synes naturligt for ham, nemlig at indsætte en regering af danskfødte nazister, svarende til Qvisling i Norge. Svaret herpå er dog ganske ligetil. Det kunne simpelt hen ikke lade sig gøre. Der fandtes ikke blandt

danskfødte nazister emner dertil af blot nogenlunde tilstrækkelig intelligens og anseelse; det var endda langtfra.

Hvad så? Landet skulle dog styres, udnævnelser foretages, skatter skaffes osv. Resultatet blev den rent foreløbige løsning, vi kalder departementschefstyret, hvorved jo en mængde sager stadig kom til at hvile på danske hænder.

Fra 29. august 1943 til enden

På dette tidspunkt havde krigslykken vendt sig. Bomberegnen faldt ikke mere over Englands, men over Tysklands byer. Montgomery standsede Rommel i Nordafrika. De allierede gik i land i Italien, Mussolini blev afsat og Italien kapitulerede. Det næste måtte blive en allieret landgang i Vesteuropa, dvs. på den lange front mellem Nordkap og Pyrenæerne. Overalt på disse endeløse strækninger måtte tyske tropper placeres og befæstninger anlægges for at hindre fjendtlig landgang. For Danmarks vedkommende blev det den jyske vestkyst, der kom i forgrunden. Overalt ser vi den dag i dag disse forladte tyske cementstillinger og huler ligge og skæmme landskabet. Fra seminariets omegn nævner jeg Oddesund, Hygum bakke, og klitter og strand ved Harboøre.

Inden jeg går ind på besættelsesmagtens komme direkte til Nr. Nissum Seminarium, må der nogle linjer med om den fælles baggrund: den hårdere tyske linje overfor Danmark efter 29. august. Denne linje fortsatte trods Tysklands stadig svagere stilling på de store krigsskuepladser. Jeg nævner som vigtige eksempler aktionen mod de danske jøder i oktober 1943, mordet på Kaj Munk januar 1944, folkestrejken i København og samme efterår indskriden mod det danske politi. Hertil kommer den tyske irritation over hele den danske befolknings stigende uvilje og over modstandsbevægelsens voksende indsats med sabotage etc.

Vi er nu så vidt, at vi kan gå til Nr. Nissum Seminarium og blive der til denne artikels sidste punktum. Jeg vil så begynde med at nævne et nyt element i elevflokken; jeg tænker på modstandsbevægelsen. I sommeren 1943 blev den førnævnte E. Bækgaard optaget i 1. klasse. Han var da færdig med sin soldateruddannelse og havde tillige forbindelse med frihedskæmperkredse i sin hjemby Herning og i Struer. Han blev snart leder for en lille, men voksende kreds af frihedskæmpere blandt kammeraterne, hvorom jeg henviser til hans egen skildring. Kun et enkelt punkt vil jeg nævne: hans klare forståelse for, at seminariets forstander måtte holdes udenfor viden om alt dette, da han ellers under sine hyppige forhandlinger med værnemagten måtte komme i meget pinlige situationer. Det var klogt og rigtigt set, og de to parters mål var jo det samme: at bevare seminariets undervisning i funktion. I stedet søgte modstandsgruppen kontakt med seminarielærerne Berg og Koch, og så var denne side af sagen i god orden.

Men så var der en ny flok af »gæster«, der ved denne tid begyndte at aflægge seminariet besøg, og det hang sammen med den føromtalte tyske be-

sættelse af Vesteuropas kyster, herunder også den jyske vestkyst. Værnemagten fik nu et kæmpebehov for plads her. Skoler, forsamlings- og missionshuse m.m. blev beslaglagt. Således blev Nr. Nissum Højskole m.undt. af forstanderboligen totalt inddraget, og det varede fra december 1943, til krigen var slut. Også seminariet kom i skudlinjen; men her var det vanskeligere for værnemagten at stille altfor voldsomme krav, dels fordi det drejede sig om en eksamensskole, dels fordi vi havde gode hjælpere, således amtmand Karberg i Ringkøbing. Alligevel blev henvendelserne mangfoldige nok, fra vi så den første af de grønne soldater indenfor vore enemærker før jul 1942, og indtil vi maj 1945 så hælen af den sidste. Jeg har i årbogen for 1945, da det hele var forbi, skrevet om belægningerne og der opstillet dem i rad og række. Listen ser således ud:

1. Julen 1942 blev der rekvireret plads til 200 mand i 10 dage. En forkommando var ankommet, den gule (grå) bygning var ryddet, brevkort til eleverne om ferieforlængelse var trykt, da der kom kontraordre, og alle fremmede forsvandt.
2. Allerede 2. januar 1943: Gymnastiksalen måtte afgives til 65 mand. De blev 4 dage efter sendt til Rusland, hvad de åbenbart var meget kede af.
3. Fra 6. december 1943 til 6. januar 1944: en bataljonsstab med kontorer og værksteder, samt en bilpark på ca. 25 lastvogne (forhen den danske hærs!). Hertil var afgivet gymnastiksal, Sparta, Strøms hus, forreste del af gule bygning og en del af forstanderbolig og af elevbespisningen. Det blev i alt ca. en fjerdedel af hele seminariet.
4. I tiden 8. juni til 8. august 1944 (reelt dog noget mindre) var Sparta afgivet til en divisionsstab.
5. Midt i januar 1945 blev Sparta m.m. rømmet i anledning af en invasionsøvelse.
6. Fra midten af februar 1945 til 5. maj fik vi den længste og mest omfattende af alle belægningerne; den spændte over gymnastiksalen, Sparta, Athen, det meste af den gule bygning og lidt mere. Desuden stod den røde hjørnebygning i fare for at blive taget til lazaret, hvad dog blev afværget. De sidste soldater var russere, der var tvunget i tysk tjeneste. De efterlod sig et for dem betegnende minde, et brændevinsbrænderi i forrummet til gymnastiksalen.

Ovenstående viser et uroligt og skiftende billede. Stadig nye folk. Stadig nye forhandlinger. En ting, som lettede drøftelserne, og som vel især den fremmede part skønnede på, var, at der ingen sproglige problemer forelå. For det første havde vi i seminarielærer C. M. Christensen en meget dygtig tysklærer og kender af tysk mentalitet, og hvad mig selv angår, havde jeg gennem hyppige rejser i Tyskland opnået lidt af det samme; specielt havde jeg under et studieophold ved benediktinerklosteret Beuron i Donaudalen umiddelbart før krigen haft god lejlighed til at se nazismen i praksis med dens jødeforfølgelser og kamp mod de kristne kirkesamfund. Disse sidste ting kom naturligvis ikke på tale overfor værnemagtens folk, hvor vi nøje holdt os til de foreliggende problemer, men det var gavnlig viden at sidde inde med ved bedømmelsen af Hitler og alle hans gerninger.

Ved værnemagtshenvendelserne foregik drøftelserne i en høflig og korrekt form. Slippe for en belægning kunne vi som regel ikke, men i mange

tilfælde lod det sig dog gøre at finde en mere tålelig udvej. I en sådan situation kunne et lærermøde skydes ind og give gode forslag. Den vej blev ofte gået; engang kom vi endog op på tre lærermøder på én dag. En gang blev elevbespisningen forlangt afgivet, hvad jo ville være omtrent som at få pulsåren skåret over; det endte med, at tyskerne accepterede at få Spartas vaskekælder, når vi stillede et komfur, vi havde tilovers, op der. Det var vist ved samme lejlighed, vi måtte gå ind på at dele Borgen, hvor forstanderlejligheden var på første sal og elevbespisningen i stuen; tyskerne fik den ene ende, oppe og nede med adgang ad hoveddør og hovedtrappe. Forstanderlejligheden måtte så nøjes med nogle mindre værelser i husets anden ende med adgang ad bagtrappen. Når så de tyske officerer havde ærinde hos mig, måtte de ud ad deres gode dør og via bagdøren og en tarvelig bagtrappe op til mig, der nu holdt kontor i mit tidligere soveværelse. Det var naturligvis mindre bekvemt for mig, men mange af eleverne, vist især spartanerne, havde det nok værre. Ikke at tale om undervisningen, hvor vi alle blev ramt hårdt, men dog fandt udveje. Også på dette felt fulgte vi så vidt muligt et lignende færdselsprincip, som jeg før nævnede fra Borgen: hver part sin egen vej. Således måtte vi engang dele den gule (nu grå) bygning sådan, at vi, med adgang via bagdør, kun fik ét klasseværelse nede og så 1ste sal, mens værnemagten fik alt det øvrige med adgang ad hoveddøren. Alt dette var selvsagt ikke videre tilfredsstillende, men det gik uden sammenstød. De tyske soldater var jo under militær justits og vor egen ungdom under kraftig selvdisciplin, idet den havde valget mellem selvbeherskelse og risikoen for seminariets totale lukning.

En korrekt holdning – det var princippet. Ingen udfordring, men heller ingen tilnærmelse. Jeg mindes kun én lejlighed, hvor vi lukkede op for lidt menneskelighed. Det var engang før jul, hvor vi havde tyske soldater liggende, og de gerne ville have en smule jul ud af det. Deres arrangør, som for øvrigt var skolemand, kom og bad om lidt bistand; de manglede bl.a. skæg til Sankt Klavs; jeg skaffede dem så fra en gård i sognet uld til deres julemand; der var vist også noget med et instrument. I øvrigt var der ingen kontakt, og modsat vor nabo Ranum Seminarium slap vi for Gestapo; ret meget længere var det næppe gået. Godt, at 5. maj kom forinden.

Jeg står nu ved det sidste emne, jeg har at omtale i denne artikel. Hvad havde vi i disse trange år at byde på af opmuntringer, der kunne hjælpe os til at holde balancen?

Som den allerstørste opmuntring vil jeg først nævne, at det lykkedes at holde seminariet i gang, så de unges uddannelse trods alt skred frem uden forsinkelse.

Ved siden af den almindelige undervisning var der visse kælebørn, som på en særlig måde var oplivende og derfor også højt skattede. Gamle elever vil nikke genkendende, når jeg nævner 2. klasses lejrskole hos grd. Porup, Velling Østergård, og 3. klasses landsbyskolebesøg. Begge dele blev gennemført under besættelsen. Hvad angår skolebesøget nævner jeg et forhold,

som belyser situationen dengang. Vi havde året før haft vore elever anbragt på en række skoler på lemvigegnen, men da vi 1944 henvendte os de samme steder, viste det sig, at kun de 5 var til rådighed; de øvrige 9 var »optaget til andet formål«, som det hed. Meningen hermed kan man nok regne ud. Heldigvis blev vi ved amtkonsulent Søborgs bistand bragt ud af vor forlegenhed.

Så var der elevernes egne foretagender gennem foredragsforeningen, KFUM og K med mere; de gav et stort bidrag til en god atmosfære over hele stedet. Jeg nævner to eksempler på indbudte talere. Den ene var Kristeligt Dagblads redaktør G. Helweg-Larsen, som vel nok var det samlede Danmarks fineste journalist i retning af at hævde de danske farver under tidens forhold. Det andet navn stråler over alle andre, Kaj Munk, som to gange gæstede seminariet, hvor han læste af egne værker og talte sådan, at seminariedagbogen skriver: »Det blev en aften, der sank i tilhørerne«.

Endnu har jeg tilbage at omtale to begivenheder, der ragede op som høje bjerge i landskabet. Den ene af dem er seminariets 50-års jubilæum, som blev fejret i den store stil 26. maj 1942. Dagen åbnedes med en festgudstjeneste, hvor seminariebestyrelsens formand, provst Th. Møller, der havde medvirket ved oprettelsen 1892, prædikede; senere talte bl.a. undervisningsminister Jørgen Jørgensen. Tilslutningen var trods de meget vanskelige trafikforhold særdeles stor, 663 deltagere, der skulle bespises to gange. Det omfattende arrangement krævede en stor indsats fra alle sider, ikke mindst fra seminariets ungdom. I en tid, hvor der var nok til at sprede, virkede en sådan fest samlende for alle gode kræfter.

Jeg står nu ved den sidste dato i seminariets særlige historie i disse år. Det er 27. september 1943. Da begyndte en lille snebold at rulle, som efterhånden skulle blive meget stor. Seminariebestyrelsen havde haft møde og bl.a. vedtaget at købe jord til udvidelse af sportspladsen, der dels var for lille, dels så ujævn, at en mand i det ene hjørne ikke kunne se en anden i det modstående diagonalhjørne. Om aftenen havde bestyrelsen indbudt elever og lærere til et samvær med en eller anden slags kaffe, og her holdt et af dens medlemmer, grd. Jesper Vejen, en tale, hvor han foreslog, at eleverne skulle stille sig i spidsen for en større bortlodning til fordel for sportspladsens modernisering. Tanken fængede som ild i strå; en komité blev nedsat, og den kunne året efter meddele, at bortlodningen var lykkedes, især takket være nuværende og gamle elever; den havde givet 9.000 kr., hvilket var mange penge dengang og halvdelen af den anslåede udgift. Nu kunne arbejdet sættes i gang, men her kom et nyt problem, idet arbejdskraften ved højere betaling sugedes til de tyske foretagender. Også denne knude løste eleverne. De påtog sig hele arbejdet, og det blev jo efter den lavere danske tarif. Arbejdet blev fordelt på forskellige hold, og det forløb udmærket, så vor sportsplads i løbet af sommeren 1944 nåede at henligge i samme stand som den hele jord ifølge Holbergs Erasmus Montanus – »flak som en pandekage«. Men det havde også taget 6741 arbejdstimer, og der

var flyttet ca. 4.000 m³ jord; til gengæld var resultatet stort: megen sundhed til sjæl og legeme – og så en fin sportsplads.

Sportspladsens modernisering! Det blev seminarieungdommens sidste ord under besættelsen, og det var et ord og en handling, der lovede godt for fremtiden.

Lige efter befrielsen. To frihedskæmpere står vagt uden for hovedbygningen. Det er (i lys jakke) Olaf Rorbæk Madsen (dim. 47) og (i mørk frakke) Kristen Erik Højberg (dim. 45). Soldaterne synes at være i opbrud. Bemærk de pakkede cykler. Skjoldet over døren viser, at soldaterne var russere, der tilhørte den hær, som general Vlasov havde opstillet 1942 af russere i tysk fangenskab. Der var mange af disse russiske soldater i Nordvestjylland. De udgjorde brigade 599, som straks efter befrielsen drog sydpå. Den 8.–9. maj gjorde de oprør omkring Ulfborg. Deres tyske officerer blev skudt. Men frihedsbevægelsen i Ringkøbing, tyske hærafdelinger og nogle få englændere fik i fællesskab russerne bragt til ro igen. Omkring den 20. maj passerede de grænsen ved Tønder. I løbet af sommeren kom de tilbage til Sovjet, hvor de i længere tid blev indespærret i arbejdslejre. (Kilde: Palle Roslyng-Jensen i Historie 1975).

Under to verdenskrige

Af Johs. Hejbøl (21)

Årbogen og lokalhistorisk arkiv har fra lektor Johs. Hejbøl (21) modtaget en erindringsartikel, der hedder »Under to verdenskrige«. Af denne artikel bringer vi her det afsnit, der omtaler seminariets forhold under besættelsen. Forud for dette afsnit har Johs. Hejbøl skildret nogle mere almene træk fra besættelsestiden.

Nu lidt om de mere specielle forhold på seminariet. Det hænger i det væsentlige sammen med værnemagtens beslaglæggelse af en betydelig del af seminariets lokaler i flere perioder. Ja, værnemagt kaldte den sig jo og foregav at ville værne os svage danskere mod de angrebslystne englændere. Om de sagde det samme, når de kom og krævede lokaler på seminariet, ved jeg ikke.

Den første beslaglæggelse var ikke så omfattende, og den varede kun nogle få dage. Senere blev beslaglæggelsen mere omfattende både i tid og rum, men vi beholdt dog så meget, at undervisningen kunne fortsætte. Gymnastiksalen og tre af de fire klasseværelser i »den grå« tog tyskerne, og det var jo før opførelsen af studiegården, så det var ikke meget, der var tilbage af undervisningslokaler. Sidst under besættelsen var det tilfangetagne russere, som var blevet tvunget til at gå i tysk krigstjeneste, der befolkede lokalerne. De forsøgte sig vistnok bl.a. med fremstilling af vodka i gymnastiksalen. De glædede sig tilsyneladende med os andre den 4. maj 1945 om aftenen, da meddelelsen om kapitulationen kom, men deres stilling var ellers langtfra at misunde. Til deres hjemland kunne de formentlig ikke komme, fordi de havde kæmpet sammen med tyskerne, og i det krigshærgede Tyskland har de sikkert heller ikke været velsete. Hvad der er blevet af dem, har jeg ingen anelse om.

Men alt det om besættelsen er jeg ikke den rette til at skrive om. Vi lærere kunne gennemføre vor undervisning, om end under trange forhold, medens forstander Gjelstrup måtte tage de mange ubehagelige forhandlinger med værnemagten.

Også en anden vigtig side må jeg overlade til andre. Der blev dannet en modstandsgruppe på seminariet, ledet af en af eleverne, E. M. Bækgaard. Den førte selvsagt en stille og skjult tilværelse. Men jeg husker, hvorledes vi den 5. maj 1945 om morgenen så gruppen spadsere tværs over marken

i retning mod »Gamle Østre« med de grønne frihedskæmperbind om armen. De skulle til Oddesundbroen og overtage vagten der, bevæbnet med maskinpistoler o.a. våben.

Her skal jeg nøjes med nogle personlige erindringer. En enkelt begivenhed står særlig klart i min erindring. Det drejer sig om den 29. august 1943, da tyskerne indførte undtagelsestilstand i landet og den danske regering trådte tilbage.

Seminariets 2. klasse sammen med lærerne H. J. Hansen, C. M. Christensen og undertegnede var da på lejrskole på Velling Østergaard i Bryrup. Den 29. august var en søndag, og vi var efter morgenmaden gået ud i haven for at hejse flaget. Under denne ceremoni kom der nogle tidligere Nissumelever cyklende ud til os fra Silkeborg. Det var ikke ualmindeligt, at vi på lejrskolen om søndagen fik besøg af »gamle« lejrskoledeltagere. De havde hørt dagens vigtige nyheder i radio og fortalte os, hvad der var sket. Vi besluttede dog at fortsætte vort program. Jeg skulle den formiddag med klassen til Vrads Sande, på cykle naturligvis.

Men over middag besluttede lærer Christensen at cykle hjem, da han, vist om onsdagen, skulle til en familiefest og ikke var sikker på, at vor planmæssige hjemrejse om tirsdagen kunne gennemføres. Der var jo bl.a. ingen togtrafik. Han ville så overnatte hos slægtninge i Herning. Det kom dog til at gå anderledes. Der var tyske vagtposter både ved indfaldsveje og udfaldsveje ved Herning. Han fik lov til at cykle ind til Herning, men ikke ud derfra igen, jeg ved ikke med hvilken begrundelse. Så vidt jeg husker, nåede han først hjem om torsdagen.

Vi andre skulle så forsøge, om vore skrøbelige cykler kunne hjælpe os hjem om tirsdagen. Først blev vores afgang fra Velling Østergaard flere timer forsinket på grund af et voldsomt regnvejr. Endvidere måtte vi efter ordre fra tyskerne ikke cykle i større grupper end 5 i hver. Vi delte os da i grupper og aftalte, at vi skulle forsøge at holde en sådan afstand mellem grupperne, at man kunne se både den foran og den bagved. Det var der en vis betryggelse i.

Den aftale viste det sig imidlertid snart umuligt at holde p.gr.a. de mange punkteringer, der tvang snart den ene gruppe, snart den anden til at standse op for at lappe.

En yderligere vanskelighed bestod i, at en af de kvindelige elever havde forstuvet en fod og derfor ikke kunne træde pedalerne. Et par af de stærkeste mandlige elever måtte så skiftes til at have hende på slæbetov. Det var i sig selv en bedrift.

Men af sted kom vi da, om end i regnvejr. Regnen ophørte dog efterhånden, men grupperne mistede som sagt hurtigt kontakten med hinanden.

H. J. Hansen og jeg var i samme gruppe. I Vinderup blev vi budt på kaffe i Morsings konditori. Sønnen derfra, Knud Erik Morsing, var nemlig i vores gruppe. Oplivede af kaffen gik det nu glat for os hjemad, indtil vi kom til jernbaneviadukten ved Struer. Her var placeret en tysk vagtpost

med en underofficer og et par menige. Vi blev beordret af cyklerne, og gefreiteren syntes meget interesseret i den oppakning, vi havde på cyklerne. Det endte med, at vi måtte spadsere med vore cykler ind til kompagniet, der holdt til i Struer kommuneskole. Foran og bagved gik en tysk soldat med skarpladt gevær. Struerboerne kiggede noget bestyrtede på det mærkelige optog.

Heldigvis viste kaptajnen sig fornuftigere end gefreiteren. Vi fik lov til at fortsætte, og soldaterne fik besked med tilbage til gefreiteren, at det ikke var den slags vejfarende, han skulle antaste. Vi nåede vel til Nissum inden kl. 21. Fra det tidspunkt var der udgangsforbud.

Nævnes kan det også, at engang jeg havde lovet at komme til Ringkøbing for at holde et foredrag i lærerkredsen der, måtte jeg dagen i forvejen cykle til Lemvig for at få et ausweis, da jeg ikke kunne nå hjem til spærretid. Lærer Søndergaards i Vestre skole skulle vist en overgang konstant vise ausweis, når de gik ud eller ind.

Til slut nogle glimt fra seminariets indre liv under besættelsen. De årlige fester, først og fremmest elevfesten og julefesten, gik deres gang og lyste op i en mørk tid. Specielt mindes jeg en elevfest, hvor man opførte en dramatisering af Vilh. Mobergs »Rid i nat«. Denne roman, der foregår i Sverige i ældre tid, er direkte rettet imod tyske overgreb.

En prekær situation kunne også opstå, når en klasse, vist på kongens fødselsdag, ønskede at synge Kong Kristian, mens tyske soldater holdt til i klasseværelset ved siden af.

En ganske særlig oplevelse var et besøg af Kaj Munk, som oplæste »Niels Ebbesen«, efter først at have holdt en gribende og manende og vist improviseret tale til de unge. Besøget fandt sted en vinteraften med en voldsom snestorm, og vi havde nærmest opgivet at se ham. Men så ringede han, at han ville forsøge at nå frem, og det lykkedes virkelig hans HGF (»høj gammel Ford«) at føre både ham og hans Lise velbeholden frem og tilbage. Det var vort indtryk, ikke mindst ud fra hans improviserede tale, at Kaj Munk selv nød mødet med seminarieungdommen.

Ingen af de nævnte begivenheder førte til repressalier fra tyskerne. Men der var jo altid en vis spænding i luften.

At jubelen var stor den 4. maj 1945 om aftenen, da radioen fra London bragte meddelelsen om tyskernes overgivelse til general Montgomery, siger sig selv. De allierede tropper nærmede sig da den danske grænse, og faren for, at slutkampen skulle udkæmpes i Danmark, var overhængende. Derfor ikke underligt, at alle jublede, og snart samledes da også en stor flok omkring seminariets flagstang for at hejse flaget, selv om det nærmede sig solnedgang.

Med kort varsel blev der indbudt til takkegudstjeneste i kirken næste formiddag, og sjældent eller aldrig har man trods det korte varsel set kirken så fyldt.

Det var en morgen som tusind andre
og ingen morgen i tusind år,
da Danmark vågned med klare øjne
til glædestimer og frimandskår,
og landet lyste fra sund til klit,
for det var forår og Danmark frit.

(Mads Nielsen)

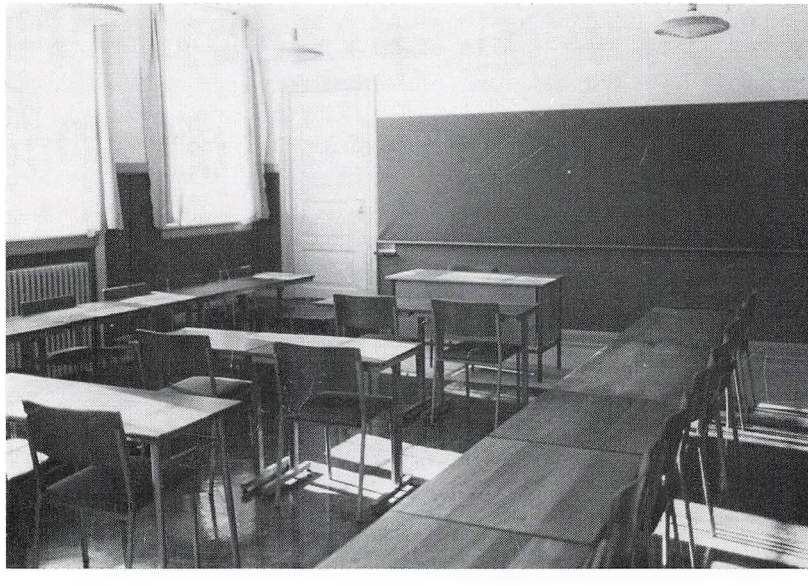

Seminarieelev 1941-45

Af Ellen Jensen (45)

Der var masser af tid til at tænke, mens man i august 1941 på sin cykel stred sig de ca. 135 km fra det østligste Jylland lidt nord for Randers til Nr. Nissum for at starte en læreruddannelse. Der var nu tanken på det hjem, man lige havde forladt. Uden støtte derfra havde den drøm næppe kunnet lade sig realisere. Og der var tanken på den nissumit fra 1908, der gennem ens skoletid fik lagt mange spiredygtige frø i barnesindene. Uden hans læggen skulder til med mange små puf var Nr. Nissum givetvis ikke blevet stedet. – Ja, og så var der først og sidst tanken på alt det ukendte og spændende, der lå forude. Efter de sidste drøje omdrejninger op ad Ardal bakke kunne man slappe af på frihjul ned ad bakken – og pludselig var man midt i det hele som en af flokken.

Og hvordan var det så at være seminarieelev i årene 1941–45? Ja, som livet overalt i Danmark prægedes af besættelsesmagten og krigen ude i verden, sådan også her. Der lå til stadighed et svært spørgsmål og lurede: Hvornår overtager tyskerne skolen, og hvad så? I erindringen synes det, som om vi ustandselig havde belægninger, dels fordi den længste først ophørte med krigens slutning, og dels fordi hver ny belægning betød rømning af undervisningslokaler og værelser, selv om den også kun blev af kortere varighed.

Et erindringsbillede fra den første belægning. Det må nok have været i januar 1943. Vi havde ventet dem hele dagen og sad nu ved aftenkaffen på pensionatet i Korinth, da den nok så velkendte sang pludselig hørtes i det fjerne, men nærmere og nærmere. Nu var de her altså. Der blev stille ved bordet. Men som sædvanlig var vi nogle stykker, der efter kaffen fulgtes ad til aftenandagt på læsestuen. Lige før vi nåede den gule bygning (den nuværende grå), så vi en soldat ligge ved vejkanten, mens en anden – vel sagtens en overordnet – under en regn af skældsord sparkede løs på den arme mand. Det var snesjap og tungt føre, og han havde vel ikke kunnet mere, men de var hårde, også mod deres egne.

Når en ny belægning meldte sin ankomst, var den første mærkbare følge altid manglen på lokaler. Når undervisningen alligevel lod sig gennemføre uden afbrydelse, skyldtes det, at der blev udvist den bedste vilje fra alle

sider. Sløjdlokale med tilhørende høvlebænke kunne således udmærket for en tid anvendes til alle mulige andre undervisningsformål, og at få lov at bruge biblioteket som ordinært klasselokale var en ren svir, som kom os i 4. kl. til gode under den sidste lange belægning. – Men der var også andre gener. Det var jo ubudne gæster, vi havde inden for vore mure. Man forsøgte fra ledelsens side hver gang at overtale besættelsesmagten til at rykke ind i bygninger, der dannede et afgrænset hele, så de havde deres og vi vort, og det lykkedes delvis. Men havde der været våbennedkastninger eller sabotage i nærheden, var tyskerne nervøse. Der var da posteret vagter ved forskellige bygninger, og vi skulle vise legitimationskort for at komme ind. Men hvem havde fundet legitimationskortet frem til kl. 7 morgen ved undervisningstidens begyndelse? I stedet stak man et skoleskema, en rutebilkøreplan, en salmebog, eller hvad man nu havde for hånden, op under næsen af vagten, og hvad skulle manden stille op over for sådan en kompakt flok ud over at lade os slippe ind? – Ellers passede tyskerne deres og vi vort. Vi prøvede på så at sige ikke at se hinanden. Lidt af en undtagelse var den sidste belægning, der bestod af russere. Ikke, at vi omgikkes med dem, men vi følte vel, at det heller ikke for deres vedkommende var en villet situation, de var kommet ud i. De nød at returnere en bold, hvis en af seminarieeleverne gav den op, og vi morede os kosteligt, når de skulle lære at cykle og dinglede hen ad vejen forbi »Home« og sportspladsen.

Trafikmidlerne var et kapitel helt for sig. Havde man en cykel med nogenlunde hæderligt gummi, var den så absolut at foretrække om sommeren. Men ved juletid måtte vi ty til de offentlige befordringsmidler. Og det kunne meget nemt blive en langsommelig affære at komme frem. Rutebilerne var få og overfyldte. Da de tilmed gik på generatorgas, var farten uhyre jævn, men det havde så til gengæld den fordel, at det kunne lade sig gøre at placere nogle få seminarieelever på taget, hvis alle andre muligheder var opbrugt. På jernbanelinjerne var der ofte timelange ophold. Det kunne skyldes luftalarm eller sabotage. Den hårdeste tørn var vinterferien 1945. Der var absolut ikke flere tørv at putte i seminariets fyr, så vi blev sendt hjem 14 dage 31/1–15/2. Men vejene var blokeret af sne, og al rutebilkørsel indstillet. Der blev organiseret kanetransport af vores bagage til Humlum station, mens vi selv måtte gå, og det var så slemt, at det næsten kan føles endnu.

Det lå i sagens natur, at de trafikale problemer også på anden måde kom til at influere på skolens liv. Den meget aktive foredragsforening og de kristelige ungdomsforeninger havde svært ved at skaffe de kunstnere og foredragsholdere, man havde allieret sig med, hertil. Derfor kan det undre, at der alligevel foregik så meget, som tilfældet var. Hvem husker ikke 50-års jubilæet i 1942 med ca. 600 gæster eller besøg af kunstnere som skuespillerne Rasmus Christiansen, Texiere og Louise Jørgensen samme år. Wandy Tworek og Herman Kjær Jensen hørte næsten til stamgæsterne. Og så var der den lange række af dygtige foredragsholdere med navne som prof.

Skautrup, Th. Olesen Løkken, den senere biskop Baun, Blom Salmonsen og mange flere. Stærkest i erindringen står Kaj Munks besøg september 1942. Han var allerede da et samlingsmærke for vort folk, og der var åndeløs stilhed, mens han læste sit skuespil »Præsten i Vejlby«. – Med de stadigt voksende problemer blev det stedse vanskeligere både at komme hertil og herfra, men så viste det sig som noget uhyre positivt, at vi også selv kunne stable noget lødigt på benene. De meget fine elevfester med deres nationale og frihedsbetonede præg talte stærkt til sindene, og det samme kunne siges om julefester og forårskoncerter. Og opfindsomheden inden for de enkelte klasser var næsten uden grænser. Hvad blev der dog ikke arrangeret af spontane fester eller søndags-eftermiddagsspadsereture til fjorden med musik og sang. Der blev slidt bravt på højskolesangbogen. Fast til repertoiret hørte »Hvad synger du om så højt i det blå« og »Frihed er det bedste guld«, men mange flere måtte holde for, og vi blev aldrig trætte.

Når vi sad nogle stykker sammen på værelserne og talte om forholdene eller lyttede til de danske nyheder fra London, følte vi tit, at vi lod nogle få gøre det grove arbejde, mens de fleste af os andre kun passede vore daglige gøremål, og det kunne ind imellem tynge sindet. Vi vidste også, at der gik frihedskæmpere mellem os, men vi spurgte mindst muligt. Skulle deres arbejde lykkes, burde vi ikke blande os. Men alligevel ... nogle følte sig udenfor. Taknemmeligheden mod dem, der havde fundet deres plads i forreste linje var dog overvejende, og gennem dem fik vi andre trods alt også mod til at ranke ryggen. Da vi allerførst i maj 1945 gik til skriftlig eksamen, var forholdene så spændte, at det var svært at samle tankerne om det forhåndenværende. – Men så kom den minderige 4. maj-aften. Så snart budskabet om tysk kapitulation i Vesttyskland, Holland og Danmark var sendt ud i æteren, samledes vi som efter aftale ved flagstangen, hvor det store jubilæumsflag fra 1942 langsomt gled til tops. Vi sang »Kong Christian«, og forstander Gjelstrup læste Bibelens salme 126, hvorefter den improviserede højtidelighed afsluttedes med »Kongernes Konge« ... Et mørkt kapitel i Danmarks- og Verdenshistorien var skrevet til ende, et kapitel, som også vi – i det meget små ganske vist – havde været med til at stykke sammen.

Bagefter kan det undre, at vores seminarietid blev så sorgløs, som den faktisk blev. Når det lod sig gøre, hang det nok bl.a. sammen med, at netop den periode gav grobund for et fællesskab, der både oplevedes som noget meget positivt og i nogen grad eliminerede følgerne af det stadigt voksende tryk fra besættelsesmagten.

Erindringer fra besættelsestiden

Af Jacob Hauge Nielsen (51)

Hvad husker man? Hvad tror man at erindre? Har tiden forskudt de enkelte begivenheder – i størrelse, i sammenhæng – eller ligefrem givet dem et andet indhold? Måske. Kan man holde minderne fra barndommen adskilt fra den senere tilkomne viden? Næppe, men sådan er vilkårene, når man drister sig til at fortælle fra sin barndom. Skulle således ikke alt, hvad jeg skriver kunne stå for en nærmere prøvelse, så er det dog det nærmeste, jeg i dag kan komme i det mindste én virkelighed, barnets virkelighed, drengens.

Først skal jeg fortælle, at jeg er født og opvokset i Nr. Nissum, i præstegården – nabo til seminariet, et seminarium, der i størrelse var til at overse selv for et barn. Man kendte alle seminaristerne, fulgte med i seminariets liv, dets store og små begivenheder. Seminariets rytme blev en del af vor rytme. Ved eksamener vidste vi børn udmærket, hvem der klarede sig dårligt, og hvem der klarede sig godt, ja endda karaktergennemsnittet havde vi ind imellem styr på. Seminariets hverdag var en del af vor hverdag, en selvfølgelig del, og vor medleven var accepteret, vi følte os sjældent i vejen.

I denne sammenhæng oplevede jeg som halvstor dreng besættelsestiden. Den medførte ændringer, vel især efterhånden, gav indtryk og oplevelser. Det er nogle af disse, jeg her vil drage frem.

Hver morgen klokken syv, når seminariets klokke lød, skulle min ældste søster og en kvindelig elev, vi havde boende, møde. Ofte har jeg ligget og prøvet at tælle slagene, det lykkedes sjældent, men det var en rigtig klokke med tællelige slag.

Hin niende april kom de imidlertid hurtigt hjem igen, synligt rystede fortalte de om, hvad der var sket. Forinden havde vi hørt, at tyskerne var gået over grænsen, en onkel ansat ved postvæsenet havde telefoneret.

På én måde var denne dag også anderledes for mig. Hjemme hørte vi sjældent radio, det var heller ikke så længe siden, vi havde fået et sådant apparat. Vi lukkede op, når der var noget, ikke for at høre, om der var noget. Men den dag gik radioen meget. Opråbet blev læst mange gange, det betød noget, hvad kongen sagde – og hvordan med Norge? Usikkerhed og bekymring var at læse i de voksnes adfærd.

For øvrigt var der eksamen i øvelsesskolen, Østre skole, den dag. Den blev

gennemført. Vi havde skriftlig regning. Hvordan det gik husker jeg ikke, men én ting står klart for mig. Efter prøven sagde lærer Sørensen nogle alvorlige ord til os om situationen og sluttede med at gøre os opmærksom på, at nu skulle man tænke sig godt om, når man sagde noget, for der kunne være spioner, der lyttede med. Da vi drenge kom ud, og en flok fulgtes ad fra skolen op mod seminariet, kom der en noget sortsmudsig person cyklende. Imellem forhjulets eger var en cykelpumpe fastklemt. Vi mente, at det måtte være en nazist, én foreslog endog en spion. Jeg er næsten sikker på, at det var pumpen, der gjorde udslaget.

Senere opdagede jeg, at det var en smed fra et af nabosognene. Han har sikkert aldrig i sin fantasi forestillet sig, at vi den niende april udnævnte ham til spion.

Der var diset vejr over Vestjylland den dag, så flyvemaskiner så vi ikke. Men den næste dag, da kom de grå transportmaskiner i stort tal på vej til Ålborg. Lavt fløj de hen over seminariet, ja en karl på en nærliggende gård hævdede med bestemthed, at han, når han stod på toppen af møddingen, kunne nå dem med greben.

I besættelsens første år føltes ændringerne ikke voldsomme, snarere kom de langsomt og for os børn næsten umærkeligt – rationeringsmærker var ikke først og fremmest vores sag.

Tyskere så vi ikke mange af i Nr. Nissum, dog husker jeg, at der en formiddag i besættelsens første tid kom en afdeling tyske soldater. De kom fra Borumgårdene ind ad vejen, der nu hedder Hellasvej. Da troppen nåede seminariet, gjorde den holdt, nogle officerer studerede et kort, og lidt efter drog de af mod Korinth. Jeg kom ved denne lejlighed i en konflikt mellem nysgerrighed og nationalt sindelag. Kunne man være bekendt at kigge på dem. Jeg løste problemet ved at se på fra et skjul mellem træerne, der dengang skærmede præstegårdens gårdsplads mod vejen. At jeg ikke var den eneste nysgerrige, opdagede jeg snart. Bag vinduerne i seminariets 1. klasse så jeg adskillige, der strakte hals. Ved samme lejlighed gjorde jeg den for mig forbavsende opdagelse, at disse tyske soldater faktisk lignede rigtige mennesker.

Det er klart, at samtaler og diskussioner vi drenge imellem aldrig manglede emne. Ingen skulle være i tvivl om vore standpunkter. Vi legede tyskere og danskere. Engang ved en fødselsdag havde vi fået en sådan leg tilrettelagt. Grænsen var et markdige, tyskerne skulle angribe. Nu opstod et problem, ingen ville være tyskere – godt, så blev et par stykket tævet til at være det.

Langsomt skete ændringerne. Kun få biler var efterhånden i gang – og kun med gengas. Gummi til cykler var ikke til at opdrive. Vi var en hel flok børn fra seminariet, der på dette tidspunkt gik i skole i Struer, vi måtte tidligt op, trave til Elmely for derfra at tage rutebilen til Struer. Bilen beregnede fem kvarter fra Lemvig til Struer, så vi måtte være ved Elmely allerede kl. 7.

Dårlige og især færre trafikforbindelser betød, at næsten alle seminarister blev på seminariet i weekenden. En søndag eftermiddag kunne man næsten altid finde nogle, der spillede fodbold eller i godt vejr bare havde slået sig ned på et tæppe for fuldt påklædt at nyde solen. Jeg mener endda at huske, at der af og til arrangeredes underholdning søndag aften. Mon ikke lærerne underholdt efter tur.

En helt anden ting, som prægede det umiddelbare billede af seminariet, var, at tørvene holdt deres indtog, ja faktisk erobrede seminariet. I kældre og skure var de stoppet ind. Et halvtag blev bygget mellem den Gule og lærer Kirkegaards villa. Passagen mellem Akropolis og hjørnebygningen blev også fyldt.

Der blev sunget meget i de dage, danske sange. En søndag eftermiddag blev der arrangeret alsang på den gamle håndboldbane. – En tale med mange sange omkring.

Jeg husker også en anden begivenhed. Kaj Munk besøgte en eftermiddag seminariet. Foredragsforeningen havde fået ham til at læse op af egne værker. Niels Ebbesen, tror jeg det var. Jeg forstod vist ikke helt meningen, men en egen fortættet stemning var der.

Efterhånden som tiden gik, blev situationen alvorligere. Jeg blev større og fattede mere. Krig var ikke bare at følge med på et kort, mærke fronterne af. Krigens virkninger kom nærmere og kom altså også til Nissum.

Min første tanke om, at der kunne være frihedskæmpere på seminariet, fik jeg på følgende måde: Jeg besøgte ofte to seminarister, der var spejderførere – U. A. kaldte vi det. Flere aftener, når jeg kom, hændte det, at de netop stod og skulle afsted iklædt mørke frakker og gummistøvler. De forklarede, at de skulle besøge en lærer i Gudum, men trods mine spørgsmål fortalte de aldrig hvem. Det gik op for mig, at jeg ikke skulle spørge mere, at her var ting, man ikke fortalte videre. Senere viste det sig, at min formodning holdt stik. Selvfølgelig har jeg hørt meget om frihedskæmpergruppen på seminariet, men ikke dengang.

På anden vis kom krigen også nærmere. Der kom tyske soldater til Nissum og til seminariet. Jeg tror endda i flere omgange. En del af seminariet blev beslaglagt: Sparta, gymnastiksalen og dele af den gule bygning. I præstegårdens konfirmandstue havde vi vagtmandskabet liggende.

Ved en indkvartering skulle der afleveres madrasser. En tysk soldat kom og hentede én i præstegården. Da han var gået, gik det op for min mor, at vi havde glemt at få en navneseddel bundet til madrassen. En seddel blev skrevet. Jeg blev sendt afsted. Det gik jo ikke an at sende en af mine søstre. Ved et lykketræf fandt jeg soldaten uden for Sparta. Jeg forklarede på mellemskoletysk, at jeg gerne ville have sedlen bundet til madrassen. Det står endnu tydeligt for mig, at da jeg gik hjem, slog det ned i mig – jamen du brugte jo flertalsform i stedet for ental.

Seminariets verden blev en verden med andre lyde. Kommandoråb, mo-

torlarm og støvletramp. Det sidste var for mig næsten dagens første og sidste lyd. Vagtmandskabet passerede lige forbi mit vindue, på stenbro. Vagtholdet var ellers en fredelig afdeling, kun én gang gik det voldsomt til. En nytårsaften var soldaterne meget berusede og knuste de tomme flasker mod husets mur.

Der begyndte at komme illegale blade frem, de gik fra hånd til hånd. Jeg fik ofte nogle eksemplarer af seminaristerne og følte mig, når jeg med sådanne skrifter under trøjen passerede tyskerne, som en, der ydede et bidrag til det godes sejr.

Enkelte dage kunne der være en særlig spænding i luften. Når en soldat var deserteret, stoppede tyskerne trafikken på vejene, og undersøgelser blev iværksat. Jeg nåede at blive gammel nok til at have legitimationskort, men da jeg var lille af vækst, blev jeg aldrig bedt om at vise det. Det kunne godt ærgre mig.

På sådanne dage blev skolebilen, som ofte havde ordinære passagerer med, også stoppet. En gang havde en seminarielærers kone glemt sit legitimationskort ved en sådan kontrol. Rutebilchaufføren udfoldede store anstrengelser for at overbevise tyskerne om, at hun var uskadelig. Desertør kunne de vel vanskeligt mene, hun var. Jeg tror, det hjalp chaufføren, at han ikke kunne tysk. I hvert tilfælde var det godt, at tyskerne ikke forstod, hvad han sagde.

Trods indkvartering blev seminariet ved at fungere, man rykkede sammen, bogstavelig talt. Jeg havde egentlig ikke megen fornemmelse af alle de praktiske vanskeligheder, der måtte have været. Dog husker jeg, at min far med kort varsel blev beskikket til censor ved eksamen, da en censor fra København ikke fandt det forsvarligt at forlade familien.

Den 4. maj om aftenen var jeg til spejdermøde hos lærer Christensen. Ved ottetiden foreslog én, at vi skulle høre presse – fra London. Der skete så meget i de dage, så det var der ikke noget mærkeligt i. Så hørte vi ordene: »Det meddeles netop i dette øjeblik, at ...« Først sad vi helt stille, så løb vi ud på vejen op til seminariet. Mange andre var også kommet ud. Det forekommer mig, at der var et virvar af mennesker. Foran den gule på fliserne ved trappen opførte tyskerne sig helt usædvanligt. De smed huerne i vejret, dansede og skreg – og fik lov til det. Ja tyskere er nu så meget sagt, for i virkeligheden var det mest russere, der »frivilligt« var gået i tysk tjeneste.

Det var en mærkelig aften. Noget måtte man foretage sig. Jeg husker, at vi store børn gav os til at bage æbleskiver sammen med nogle kammerater.

Næste dag dukkede frihedskæmperne frem, jeg så dem ikke før. Heldigvis gik alt fredeligt til. Spændende var det at se, hvem der var med, underligt nu pludselig at se sammensætningen af civilt tøj og håndvåben.

Jeg kendte naturligvis ikke gruppens opgaver, men en tid havde den vagttjeneste ved de militære anlæg ved Oddesund. Jeg cyklede en dag sammen med en kammerat, hvis far var med i gruppen, ud til broen. Der så vi lange

rækker af tyske soldater komme gående sydpå, uden orden slæbende på deres sager, enkelte havde en trækvogn, ja endda en barnevogn blev benyttet. Våben havde de dog, men ved grænsen blev disse afleveret.

Glæden og lettelse var i disse dage stor. Der var på mange måder virkelig tale om en befrielse. På seminariet blev der holdt frihedsfest, der blev sunget meget om frihed, holdt taler, i hvilke man nu kunne forklare en førhen tilsyneladende mærkværdig optræden, nu kunne tingene siges.

Den gamle hovedbygning (den grå) vil fremtidigt udelukkende indeholde lokaler til de pædagogiske fag.

En plakat i en sporvogn

Af Per Bengt Fuglestved

Mellem nogle gamle papirer og erindringer fra besættelsestidens Norge er jeg kommet over en plakat. Den har hængt i en af Oslos sporvogne under krigen.

Ved første øjekast er der intet særligt opsigtsvækkende ved plakaten. Den har to ord fremhævet, »FORBUDT« og »VERBOTEN«, men det er der jo så mange plakater, der har. Sproget er holdt i magthaverens karakteristiske stupide vendinger: »Den, der ikke osv. ... bliver straffet.«

Men så gnider man sig i øjnene. Og så læser man én gang til:

Det er

FORBUDT

å stå i vognen, så lenge det finnes sitteplasser.
De som ikke etterkommer påbudet, blir fra idag
bortvist fra vognen og straffet.

Oslo, 4. mai 1944.
Politipresidenten i Oslo.

Og så aner man, pludselig, at den grå, kedelige forordning fra 1944 for Oslo Sporveier har format langt udover det officielle A-4, den er trykt på, og perspektiver over i det evige, almenmenneskelige.

Derfor er denne historie ikke først og fremmest en historie om besættelsestidens Norge, eller en pendant til artiklerne i årbogen om Danmarks okkupation. For den sags skyld handler den heller ikke specielt om den tyske okkupationsmagts adfærdsmønster, men egentlig om selve diktaturets fallit, – dengang, nu og allevegne.

Men jeg må hellere forklare sammenhængen.

Okkupationstiden i Norge fik jo et noget andet forløb end i Danmark, i og med at der allerede fra krigens første dag blev lagt en isfront mellem nordmænd og nazister. I den fysiske magtesløshed man dog følte i de første krigsår, hvor den tilsyneladende uovervindelige Wehrmacht fejede Europa

over ende, og kun et blødende England stod tilbage for at forsvare demokratiet, frustreredes man ofte over, hvor lidt effektivt man kunne gøre, hvor lidt af militær betydning. Men i hvert fald blev aldrig nogen anledning forsømt til at vise tyskerne, hvor uønskede de var. De blev, bogstavelig talt, vendt ryggen, udfrosset; og ethvert tilnærmelsesforsøg fra deres side blev med suveræn foragt overset.

Demonstrationer og påfølgende arrestationer, undtagelsestilstande og deportationer hørte til dagens orden allerede fra de første krigsår.

Et af de steder hvor man i dagligdagen kunne vise sin fjendtlige holdning, var netop i sporvogne og busser. Hvis man sad i en sådan, med et tomt sæde ved siden af sig, og en repræsentant for Wehrmacht eller en af vore hjemlige uniformerede NS-størrelser ville sætte sig der, rejste man sig øjeblikkelig og gik ud i vognens midtergang, hvor man blev stående resten af turen. En lidt hjælpeløs demonstration, måske, men tydeligvis følbar. Og for et regime, hvor absolut magt er et prestigespørgsmål, gav modforholdsregelen sig selv. På plakater i sporvogne og busser blev der bekendtgjort, at

> »Den, der forlader sin plads, når et medlem af den tyske værnemagt eller NS sætter sig ved siden af, bliver fra i dag bortvist fra vognen og straffet.«

Man behøvede ikke vente længe for at kunne fastslå, at plakatens underskrivere mente alvor. Der skulle mindre end en sådan demonstration til, for at komme i koncentrationslejr i de dage.

Hvad gjorde man så, når man ikke måtte forlade sin plads, hvis en nazist satte sig ved siden af? Jo, man undlod ganske enkelt at sætte sig overhovedet, når der var en ledig plads i sporvognen med en uniformeret på pladsen ved siden af.

Hvad gør så et almægtigt, men oppositions-allergisk regime? Der er fortsat kun en måde: forbud!

Derfor denne plakat, jeg indledte med. Fra nu af og til krigens slut var det faktisk *strafbart* ikke at sidde ned, – i vore egne sporvogne og busser! Med andre ord: »Hvis du ikke vil komme og sidde ved siden af mig, får du straf!« Det er ganske oplivende at se diktaturet så eklatant erklære sin fallit, endda i store bogstaver.

Hvis læseren skulle betvivle at truslen virkelig blev omsat i praksis, kan jeg indestå for dens vederhæftighed. Jeg havde selv, som skoleelev, den dubiøse fornøjelse både at blive bortvist fra vognen og straffet af en brøleabe af en tysk officer, fordi jeg stod i vognens midtergang.

Hvis vi betragter denne ubegavede plakat under en større synsvinkel, siger den egentlig noget væsentligt om diktaturets reaktionsmåder. Et diktatur er sandt reaktionært, og vil som sådant kun kunne følge én vej: mod en stadig større grad af ensretning og tvang. Diktaturet er forstenet i sin totale mangel på humoristisk sans, på menneskelighed og tolerance overfor

anderledes tænkende, og det har en indskrænkende og fordummende virkning på menneskelig tankegang.

At række en eventuel opposition den mindste liberaliserende lillefinger vil for diktaturet være ensbetydende med opgivelse af princippet om egen ufejlbarlighed, og derfor skæbnesvangert. Dette »flawless image« vil diktaturet måtte opretholde, bogstavelig talt in absurdum, som f.eks. vist gennem det latterlige forbud, som er omhandlet her.

Med et sideblik til historien:

Til alle tider er mennesker blevet drevet i krig, holdt fanget, pint og slået ihjel for et eller andet politisk system eller en eller anden politisk idé. Med tanke på hvad *politik* faktisk kan stå for, – dette summa summarum af menneskelig skrøbelighed, lumskhed, naragtighed og magtbegær, bliver man, 1900 år efter Kristus, 500 år efter Erasmus, unægtelig noget flov på civilisationens vegne.

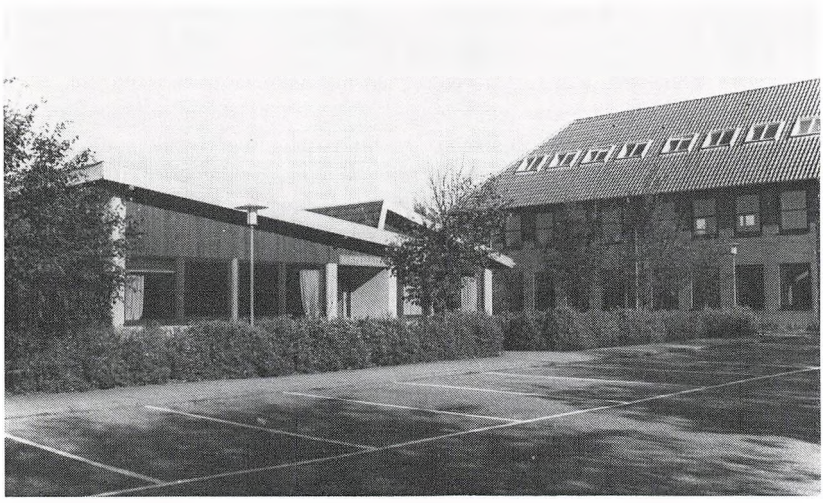

Biologi-matematikbygningen og den røde undervisningsbygning berøres meget lidt af moderniseringsplanerne.

Ved et præsteskifte

Sognepræst Preben Juhl Jensen
fra 1967 til 1978

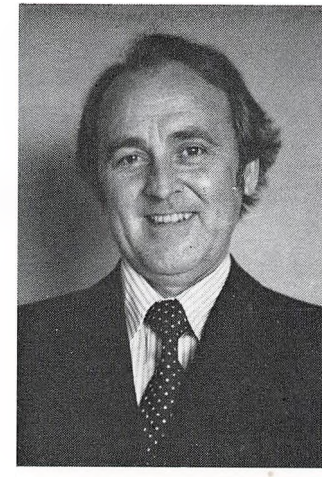

11 Nissumske årbøger i min reol fortæller, at jeg i så mange år har været præst i det sogn, hvor Nr. Nissum Seminarium ligger. Det fortæller også, at seminariet har været et af de arbejdsområder, som hørte til min dag i sognet. Morgensang, præsentation af sognet for nyankomne studerende, samtaler, taler – fester, underholdning er navnene indenfor området.

Et stempel med bogstaverne »Den gamle præstegård i Nr. Nissum, cafeteria og fritidshjem« blev symbolet for et arbejde knyttet til alle unge i sognet. Den historie begyndte i 1970, da vi 9 første bestyrelsesmedlemmer startede denne selvejende institution; årbogens læsere vil huske, at vi bad om økonomisk støtte og fik ca. 35.000 kr., og jævnligt har vi bragt referater fra »præstegården«. I dette forår måtte vi sælge cafeteriet til Gunner Jensen, Nr. Nissum mejeri, og jeg glæder mig over at se, at cafeteriet føres videre efter vore ideer, som dengang startede, men nu tilsyneladende rentabelt.

Min *spejderuniform*, som jeg bragte med for 11 år siden er blevet en del mere slidt og falmet, fordi den hvert år var på sommerlejr enten med ulveungerne eller spejderne. Det hører til mine skønneste oplevelser at have været med drengene på lejr i »Knøsen«, »Hagensborg«, »Myretuen«, Skagen, »Møllelejren«, Holstebro, Hørning, »Blommeskobbel«. Det er navne, der lige falder mig ind.

Et *søfartscertifikat* med ærestitlen »Admiral Ertholm« minder mig om, at kommuneskolen gav mig lov til at deltage i lejrskoleophold på Bornholm, med særligt rejsemål, som man kan forstå, til Christiansø fæstningen. Det sidste rejsemål ikke altid til udelt fryd, når blæsten gik frisk over Østersøen øst for Bornholm.

Disse lejre brugte jeg som en slags repetitionskursus for de tidligere konfirmander; undertiden blev lejrskolen lagt i Visby i Thy.

Mine *kirkeblade* fra årene i Nr. Nissum viser billeder af alle disse unge, som blev forberedt til konfirmation.

1500 *lysbilleder* fra egne ved Limfjorden og til brug i konfirmandundervisningen står i dag i min reol og 150 efterlod jeg til sognet (Stig Rosenstand). De sidste var affotograferinger af ældre optagelser fra skolernes og sognets liv fra landnamstiden i 1880-erne.

– Og meget mere minder mig. Nogle af disse lysbilleder er fra Nr. Nissum kirkegård, som jo gemmer nogle af de mennesker, jeg mødte, medens de levede her.

Der gik en *præstekjole* til i de Nissumår: også det minder mig om den Nørrebrodreng, som blev præst i 1958 – skønt han ellers var håndværker; blev præst i en egn og blandt mennesker, han aldrig havde stiftet bekendtskab med. Mit første besøg på egnen var i efteråret 1967, da jeg deltog i Dansk Kirke i Udlandets årsmøde i Lemvig. Da tænkte jeg ikke på, at jeg skulle komme til at bo heroppe/-ovre.

Nu er jeg flyttet og bor mellem Hillerød og København i Karlebo sogn, hvor jeg er blevet 2. residerende kapellan. Bygvænget 703, Kokkedal, hvis det skulle blive aktuelt!

Og nu skulle jeg prøve på at sende en hilsen og lade lidt tanker gå fra disse år. Jeg har brugt årbøger, stempel, spejderuniform, søfartscertifikat, kirkeblade og lysbilleder og præstekjolen til at hjælpe på hukommelsen og samle sagen lidt sammen; foruden det, som ikke lader sig konkretisere.

35 familier tilhører Lemvig grundtvigske valgmenighed, Indre Mission har et seminarium og en høj- og efterskole, – med disse to oplysninger kan sognets historie tegnes op; den historie, som tog sin begyndelse med præsten Adolph Lauritz Hansen.

Fra da af tilhørte sognet og dets præster Indre Mission på den ene eller anden måde og fra da af søgte en del familier til valgmenigheden, fordi de ikke kunne lade sig betjene af sognekirkens præster. En del, som ikke ville tage dette skridt, forholdt sig passive overfor det kirkelige liv. Der har utvivlsomt været spændinger i sognet, selv om det næppe kom så stærkt til orde som i Harboøre, hvor Carl Moe var præst just i de år, hvor valgmenigheden voksede sig stor.

Jeg har i mine Nissumår lagt vægt på at være sognets præst; uanset, hvor jeg ellers måtte finde mig hjemme, så ville jeg gerne være sogne-præst; dvs. en præst, som prøvede at betjene enhver, som måtte ønske det, med hvadsomhelst disse måtte ønske.

Jeg ser noget sandt i, at forældre tager deres børn med til kirke, og der lader dem opleve gudstjenestens fest, og der lader dem finde deres plads i en menneskelig sammenhæng; men som præst for enhver i sognet kan jeg da også positivt hjælpe de af menigheden, som måtte ønske en søndagsskole. Naturligvis. Folkekirken må være en ramme-ordning, hvor en menighed med vidt forskellig indstilling kan finde sin plads. Såvel den menighed, som søndag efter søndag findes i kirken, som den, der kun findes der ved en af de store højtider.

Der var altid mange mennesker i Nr. Nissum kirke – og så vidt jeg kan

skønne – har kun et fåtal følt sig fremmede og søgt andetsteds. Jeg har prøvet at formidle det hele og fulde bibelske budskab til menigheden, da det jo ikke var mit eget budskab, jeg skulle bringe. Jeg ved godt, mange kom til kirke under den ånd, som hersker, hvor mennesker går på kursus eller i skole sammen.

Når der i embedsopslaget kom til at stå, at folkekirken fungerer godt i Nr. Nissum, så betyder det, at vi alle sammen kunne mødes i kirken under det samme budskab – og hvad enten man følte sig hjemme i den ene eller anden kirkelige lejr eller i slet ingen, så var det vort fælles hus og hjemsted.

Jeg beklager, hvis min person har hindret nogle i at finde sig hjemme i kirkehuset.

I Grenå sagde engang en lille dreng om den kjoleklædte præst, at han var begravelsesmanden; det fortæller om en del af præstens gerning i et sogn; den lejlighed, hvor vi møder mennesker på en helt anden måde end ellers. Jeg ville gerne være en hel præst i Nr. Nissum; jeg ville gerne være også en glædes-mand og tage del i sognets glæder. Uden skriftstedsunderlæg har jeg taget del i menneskelige glædesytringer, sang, dans, spil, sport, fordi jeg fandt det naturligt, og ingen i Nr. Nissum har overfor mig tilkendegivet kritik heraf. Da skolen voksede sig stor i det moderne samfund, mistede befolkningen delvis deres egen lokallærer, som ofte førte an ved forsamlinger omkring højtider og fester. I folkekirkens sognepræst har man en mulighed for, at han kunne overtage de tidligere læreres mange gøremål for børn og voksne.

Skulle sognepræsten kun være begravelsesmanden? Det glade budskab rækkes da til enhver menneskelig livsytring.

Når jeg nu har forladt Nr. Nissum sogn og præsteembede, er det efter mit eget ønske. Jeg synes folkekirken med alle dens mange medlemmer og indstillinger har fungeret godt i Nr. Nissum. Menighedsrådet og præsten har fundet en fælles vej at gå – jeg vil ønske, at denne folkekirke, som indenfor sine rammer rummer Guds evige usynlige kirke, altid må være gæstfri såvel overfor Ånden som for folket.

HF 10 års jubilæum

Af Kate Jacobsen (2. HF T)

Kate Jacobsen, der er studerende i 2. HF T skulle have skrevet en artikel til årbogen om HF institutionens 10 års jubilæum. Hun er imidlertid blevet syg. Derfor bringer vi istedet en artikel, som Kate Jacobsen har skrevet til Lemvig Folkeblad, hvor den blev bragt 21. september under overskriften: En institution skabt i kamp kan nu fejre 10 års arbejde. Artiklens slutning er ændret noget.

HF-kursus i Nr. Nissum har vist sin eksistensberettigelse

Tusinder af skolelærere landet over har fået deres uddannelse på Nr. Nissum Seminarium. I årene fremover vil der være flere og flere på universiteter, højskoler og fagskoler, der har fået deres grunduddannelse – eller adgangsbillet, om man vil – til en højere uddannelse på seminariets HF-kursus, der i år har bestået i 10 år.

Med den nye læreruddannelse mistede seminariet sine præparandklasser, der blev afskaffet, og samtidig nægtede Undervisningsministeriet først i 1967 tilladelse til at oprette HF og dernæst at optage tilstrækkeligt mange elever i de nye HF-klasser, der trods alt blev sat i gang i 1968.

Traditionen tro blev tyngdepunktet for den nye HF-uddannelse lagt i det østlige Danmark og i Østjylland, skønt store dele af Nordvestjylland ikke engang ejede et gymnasium.

Der måtte i 1968 kun etableres to klasser, hvilket resulterede i, at man måtte afvise 57 pct. af de unge, der søgte højere uddannelse i Nr. Nissum. I 1969 og 1970 kunne der oprettes tre klasser i HF, og henholdsvis 75 og 65 pct. af ansøgerne kunne optages.

De unge strømmer til

De følgende år dokumenteres det med al tydelighed, at der er behov for HF-klasserne i Nr. Nissum. De unge strømmer til institutionen, og i 1971 oprettes fem klasser med i alt 120 elever, i 1974 kulminerer tilgangen, da der oprettes seks klasser med i alt 168 elever.

I 1977 og 1978 sker der en afmatning, begge år oprettes fire klasser med nøjagtigt samme elevantal pr. årgang, nemlig 112. Årsagen til denne afmat-

ning må nok ses på baggrund af den almindelige økonomiske situation i samfundet og de dårlige udsigter for arbejde efter endt uddannelse i adskillige fag. Dette vil især gøre sig gældende netop på Nr. Nissum HF-kursus, fordi mange unge fra almindelige arbejderhjem søger højere uddannelse her.

Demokratisering af uddannelsen

Det er ingen påstand grebet ud af luften, at Nr. Nissum HF-kursus er en demokratisering af den højere uddannelse. I 1973 gjorde kurset status i en årbog og foretog en lille sociologisk undersøgelse af, fra hvilke befolkningslag eleverne kom. Det viste sig, at eleverne i Nr. Nissum repræsenterede et langt bredere udsnit af befolkningen end eleverne i landets gymnasieklasser. Der var også forskel på HF i Nr. Nissum og landets øvrige HF-kursus.

Mens 54 pct. af landets gymnasieelever kom fra socialgruppe 1 – de mest velstående, der omfatter kun 5 pct af befolkningen – så beslaglagde denne befolkningsgruppe kun 8 pct. på HF-kursus og kun de 5 pct., den talmæssigt har krav på i Nr. Nissum.

De to »laveste« socialgrupper, 4 og 5, tæller hver 23 pct. af befolkningen, men kun 10 pct., henholdsvis 5 pct., var repræsenteret i gymnasieklasserne. På landets HF-kursus som helhed kom henholdsvis 18 og 15 pct. af unge fra disse socialgrupper ind. I Nr. Nissum ligger tallet helt oppe på henholdsvis 32 og 16 pct.

Med oprettelsen af Nr. Nissum HF-kursus blev der med andre ord bødet lidt på den uretfærdige sociale (og geografiske) fordeling af samfundets tilbud om højere uddannelse. Der er ingen grund til at tro, at dette har ændret sig siden 1973. Det er mere troligt, at endnu flere unge fra socialgrupperne 4 og 5 har søgt ind. Det er traditionelt dem, der rammes hårdest af fænomenet ungdomsarbejdsløshed. Nogle vil vælge fortsat uddannelse i stedet for arbejdsløshed.

Miljøet og en »duft« af højskole

Ledelse og lærerstab i Nr. Nissum kan nok se tilbage på de 10 år med tilfredshed. De elever, der er tilmeldt, får fornøjelse af undervisningen. Der er kun meget få »frafaldne«. Et enkelt år, 1976, var der »kun« 78 pct., der gennemførte. Ellers har mellem 83 og 96 pct. af eleverne gennemført deres uddannelse og har forladt institutionen med et eksamensbevis i hænderne. Så skal det endda bemærkes, at en del af de få »frafaldne« blot er flyttet og har fuldført deres uddannelse på et andet HF-kursus andetsteds i landet.

Der er nok flere årsager til dette fine resultat. Det er en stor fordel for et HF-kursus at have et seminarium med dets elever og dets lærerstab som nabo så at sige. Der er i Nr. Nissum et helt specielt miljø – en »duft af højskole«, som man næppe finder ved andre HF-kursus, der eksempelvis er placeret ved landets gymnasier.

De unge gør i vid udstrækning brug af institutionens kollegieværelser, hvor de bor dør om dør med de lærerstuderende. Sammen med dem har de

adgang til en række klubber, foreninger og foredrag samt kulturelle stævner af mange slags. Det er blevet moderne at tale om miljø – og Nr. Nissum har miljø som få andre institutioner af denne art.

I det af myndighederne igennem mange år forsømte Nordvestjylland er Nr. Nissum en kulturel oase. Naboer til HF-kurset er ikke blot seminariet, men også højskolen og på det sidste en velkommen landbrugs-skole.

Efter den dramatiske start for 10 år siden venter man stadig rent ud sagt det værste – nu i disse sparetider. Men så er der vel ikke andet at gøre end at grave den vestjyske stædighed frem en gang til ...

Det er planlagt at fejre 10-året den 20. november i forbindelse med seminariets årsmøde. Alle nuværende HF studerende og alle ansatte ved seminariet er inviteret til en sammenkomst med kaffe, musikalsk underholdning og taler, blandt andre af rektor Ejvind Jensen fra Statens kursus til HF og rektor Høgel. Der uropføres en sonatine for tværfløjte og klaver af Steen Abrahams.

Endvidere markerer elevforeningen jubilæet ved at udbetale 2 gange 500 kr. til HF studerende, der udvælges af HF lærerrådet og rektor. Se nærmere under foreningsmeddelelser.

Indføringsperioden for 1. HF 1978

Af udvalget for indføringsperioden

På et HF-lærerrådsmøde i foråret 1978 besluttede lærerrådet at nedsætte et udvalg til at planlægge modtagelsen af de nye HF-ere.

I oplægget til udvalget lå et ønske om at få fundet frem til en modtagelsesform, som de nye studerende kunne føle vedkommende, altså en modtagelse, hvor de emner, man skulle arbejde med, var emner, som var hentet fra de studerendes egen virkelighed.

Udvalget tog initiativet til afholdelse af tre pædagogiske dage for lærergruppen for at give alle lærere mulighed for at være med i beslutningsprocessen. Efter megen debat blev man enige om at benytte hovedemnet »Krise og perspektiver«. Med dette emne mente man at kunne tilgodese to væsentlige forhold, nemlig at emnet som antydet ovenfor skulle føles vedkommende af de studerende, og endvidere at emnet gav rige muligheder for at tilgodese et længe næret ønske om samarbejde mellem fagene.

For at sikre, at fagsamarbejdet kunne fungere, blev det aftalt at holde en række kortvarige lærermøder gennem hele forløbet. Desuden afholdt udvalget gennem forløbet en række møder med repræsentanter for de studerende, to fra hver klasse. De synspunkter, der kom frem ved disse møder, blev umiddelbart efter deres fremkomst videregivet til lærergruppen under ovennævnte kortvarige lærermøder.

De enkelte fags lærere gik umiddelbart før sommerferien i gang med at tilvejebringe emneområder og tekster, som kunne belyse hovedemnet set fra de enkelte fags side. Men heri lå nok indføringsperiodens største problem, nemlig at finde tekster som først og fremmest var indholdsrige med hensyn til emnet, men som desuden sprogligt lå på et niveau, der var rimeligt set i forhold til de studerendes meget blandede forudsætninger.

Alle anvendte tekster blev fremlagt på lærerværelset. Herved blev den enkelte lærer i stand til at følge med i, hvad de studerende beskæftigede sig med i andre fag.

Foruden at opfylde kravene om indhold og læsbarhed, der blev nævnt ovenfor, var man i lærergruppen desuden enige om, at de anvendte tekster skulle kunne belyse forhold, som alligevel skulle have været taget op i løbet af uddannelsesforløbet.

Efter forløbet blev der fra udvalgets side foranstaltet en spørgeskemaundersøgelse blandt de implicerede HF-ere. Resultatet af denne undersøgelse viste, at der generelt set havde været god tilfredshed med forløbet blandt de studerende. Det var dog bemærkelsesværdigt, at resultaterne faldt meget forskelligt ud i de enkelte klasser. To af klasserne må siges at have været overvejende positive over for forløbet, en klasse må betegnes som neutral, medens den fjerde klasse var udpræget negativ.

Under spørgeskemaundersøgelsen blev de studerende opfordret til at fremkomme med supplerende bemærkninger. De virkelig mange bemærkninger, der herved blev fremskaffet, ligger nu som en god basis for næste års udvalgsarbejde omkring indføringsperioden.

Arken, der nu indeholder kontorer, der skal samles i kontorfløjen.

HF dimission 17. juni 1978

Af rektor Poul Erik Andersen

Blandt politiske kommentatorer er det blevet moderne at sige om en politiker, at han har en strålende fremtid bag sig. Det er en af den slags klicheer, der bruger det paradoksale til at stille en sag i et overraskende lys, og som har så megen sandhed i sig, at den er en overvejelse værd.

Det forekommer mig, at man godt kunne bruge den samme kliché om den unge generation i dag. Den har en strålende fremtid bag sig. Og i påstanden er der det rigtige, at man kan pege på en hel del resignation, som ikke uden grund findes hos mange unge. Den økonomiske krise og arbejdsløsheden er en mørk ramme om menneskers muligheder og reaktioner, og for de uddannelsessøgende er der en meget stærk fornemmelse af, at der ikke er brug for dem i de forskellige samfundsfunktioner. Mens der for få år siden var et stærkt behov for folk med en god uddannelse, må man nu se i øjnene, at det er svært at give fornuftige fremtidsmuligheder til dem, der er under uddannelse i dag.

Hvis man havde brugt et tilsvarende udtryk om unge mennesker for 8–10 år siden, ville det have forekommet ganske grotesk. Da befandt man sig midt i ungdomsoprørets dage med en optimisme uden sidestykke. Også denne generation havde lagt en fremtid bag sig, men det var en fremtid, som man ikke ønskede. Den fremtid, som fulgte naturligt af den eksisterende samfundsorden, sagde man bevidst nej til, fordi man troede på, at man selv kunne skabe en ny fremtid med andre samfundsforhold, andre dyder og drømme. De unge ønskede ikke linien fra den gamle verden ført videre, for den var for dem indbegrebet af ufrihed, hakkeorden og materielt ræs. Man havde svært ved at se systemets folk som rigtige mennesker. De virkede som skyggevæsener, grå størrelser uden virkelig identitet og mål, der arbejdede med mekanisk utrættelighed i fastlagte baner.

De årgange, der var med i ungdomsoprøret, havde optimisme og selvsikkerhed nok til at turde investere i en helt ny måde at leve på. De elskede kampen mod det gamle, og de var hensynsløse mod den foregående generation, men bagved det hele lå en drøm om menneskelighed og varme.

Men ungdomsoprørets optimisme kunne ikke overleve det økonomiske tilbageslag, og den var selv med til at gøde jorden for den politiske letsin-

dighed, som bidrog til omslaget. Vi må erkende, at denne ungdommens optimisme beklageligvis er blevet en del af den fremtid, som er tilbagelagt.

Men ikke bare på dette punkt har unge i dag en stor fremtid at se tilbage på. To mægtige åndshistoriske strømninger er ved at klinge ud i vor tid. Og I, som er under uddannelse i dag, er børn af dem begge.

Den ene er idealismen. Det er den, der har levet længst, og som I sikkert har mødt i jeres hjem og jeres skole. Det er den, der fortæller om de store ideer og menneskers stræben efter at leve op til dem. I har mødt den i fortællinger om fremragende personer, der ved deres tanker og handlinger har været med til at forme historien. Det kunne være de kristne, der ofrede sig for deres tro, det kunne være frihedskæmpere, der døde for deres land, eller det kunne være statsmænd, som på genial vis skabte gode kår for deres folk. For idealismen var det af vigtighed, at det enkelte menneske stræbte efter at blive godt og stærkt. Og det kunne læres af kunsten, af litteraturen, af historien og af den moralske personlighed. Det er de færreste børn, som ikke har mødt idealismen på denne måde som et ønske om at blive som en person, man beundrer eller som den retsindige helt i børnebogen eller eventyret. Det var det åndelige, der var det vigtigste, og det var det, man skulle danne sig efter.

Men i de senere år er idealismens livsholdning kommet stadig stærkere i miskredit. Og for mange har det været oplevet som noget meget smerteligt. Det var næsten helligbrøde, da man begyndte at rokke ved de store personligheders fuldkommenhed, da man begyndte at gøre grin med spejderløfterne, da de unges renhedsidealer anfægtedes. Og mange følte sig dybt personligt anfægtet, da de moralske dyder gik i opløsning, da ondt og godt blev noget relativt, og da forfald og råhed blev yndlingsemner for kunstnerne og massemedierne, mens sprog og klædedragt forsimpledes. Menneskers stræben efter det skønne og gode er i hvert fald ikke i dag det selvfølgelige livsgrundlag for det danske gennemsnitsmenneske.

Den anden store kulturstrømning, som mange unge i dag er ved at lægge bag sig, er materialismen, specielt i den udformning, som den fik i den marxistiske dialektik. Materialismen tog springet væk fra ideerne. Den mente ikke, at det var det åndelige, som var drivkraften i samfundsudviklingen. Det, som bestemmer, hvordan et samfund skal blive, er alle de materielle forhold, især de økonomiske kræfter. Det er herved menneskers måde at leve og tænke på afgøres. Set ud fra den historiske materialisme bliver samfundslivet bestemt af modsætninger, af kampen mellem klasserne og de økonomiske systemer. Og hele tilværelsen bliver præget af dette opgør. Det skaber forholdet mellem mennesker indbyrdes, mellem partier, ideer og livsanskuelser. Og målet for kampen er det nye samfund, som en gang skal opstå, det retfærdige samfund, hvor ingen mennesker skal trælle under andres udbytning, hvor de skal opfattes som mennesker og ikke som ting, hvor lighed råder, og hvor alle kan leve trygt i et socialt samvær med andre. Denne bevægelse er udsprunget af en dyb medfølelse med mennesker,

der lider og udnyttes, og den er grundlagt på en urokkelig tro på menneskelig fornuft og solidaritet. I mange henseender var det sådanne tanker, som lå bag det samfundssyn, som ungdomsoprøret kæmpede for.

Når der i disse tanker ikke lå den forløsning, som mange håbede, skyldes det mange ting. Det skyldes nok for det første, at klassemodsætningerne i vort samfund, når det kommer til stykket, er beskedne, men det skyldes dernæst, at det opgør mellem ideer og holdninger, som skulle kalde det nye frem, blev til en verbal skyttegravskrig, som undergravede troværdigheden hos parterne og endte i en surhed og selvretfærdighed, som fik folk til at vende ryg til. Og endelig kom det til at stå klart, at den fornuft og solidaritet, man skulle bygge på, ikke kunne stå alene. Det blev åbenbart, at det samfund, der skulle bygge på disse ideer, måtte være henvist til en styring og ensretning, som netop var i modsætning til drømmen om et bedre samfund.

De to kulturstrømninger, som jeg her har nævnt, kender I alle. I har mødt dem i mange sammenhænge i jeres studium. Når jeg hævder, at begge disse fremadrettede kulturstrømninger er ladt tilbage, betyder det ikke, at jeg mener, at de har udspillet deres rolle i alle henseender. Men jeg tror ikke, at nogen af dem for fremtiden vil få livsopfyldelseskarakter. Jeg tror, at vi nøgternt må erkende, at den vældige samfundsdynamik, som opgøret mellem de to kulturstrømninger har skabt, nu er ved at være udtømt. Fremdriften er svækket. Hvis der igen skal skabes nyt, så er det jer, der skal gøre det. Den grænse for vort livsmod, som er sat af tomheden og resignationen, den bliver det jeres opgave at flytte. Og det siger jeg ikke af modløshed, men ud fra en frisk tro på, at mennesket fra Vorherres hånd er skabt så vidunderligt, at det altid må gå et skridt videre og flytte grænserne videre ud, og at det nye altid bliver til, når mennesker ikke mere kan bruge det eksisterende som den søvniges hovedpude. Men når noget nyt bliver til, er det mit håb, at det må kæmpe sig frem ikke med magten og hensynsløsheden, men gennem livsglæde, ansvarlighed og kærlighed.

Skulle man savne inspirationskilde til dette, kan det ikke skade at gå et godt stykke tilbage i tiden til de ord, som gennem de første kristne var stærke nok til at nyskabe en verden, der var blevet gammel.

Godag - Godag!

Af HF dimittend Frank Sjøstrøm

Ja, så gik de to år og endelig blev målet nået. Desværre må man sige, at det netop i år har været særlig svært at gå op til eksamen, dette skyldes to ganske bestemte ting. Den ene, det gode vejr vi har haft her i forsommeren. Den anden, fodbold-VM i Argentina. Tilfældet var sådan, at tog man en bog for at gå uden for og læse, ja så var det næsten ligegyldig hvor man satte sig, så lå der en velristet steg i nærheden, hvilket jo selvsagt reducerede koncentrationsevnen betydeligt. Gik man så inden for igen – ja da lød råbet Ar-gen-tina!

Under disse bizarre forhold tør jeg godt hævde, at det er usædvanlig godt klaret at gennemføre eksamen netop i år.

Well, dernæst bliver det svært at sige noget, der er dækkende for dette store hold. Man må huske på, at vi tæller omkring 130 mennesker, så det helt store fællesskab eller kammeratskab er særdeles vanskeligt at beskrive. Der har ligesom kun været én ting, vi alle har været fælles om, nemlig det at tage en HF eksamen her i Nr. Nissum.

Men når så det er sagt, vil det alligevel være muligt at pege på ting, der hen ad vejen har gjort det tvingende nødvendigt med et samarbejde. Det være sig lige fra lektielæsning til diverse projektuger og – nå ja i disse VM tider må vi ikke glemme vore fælles fodboldhold. Hvad dette sidste angår har vort hold ikke det mindste at lade sig høre. Hvem husker ikke vore utallige triumfer over disse hersens seminariefiduser ovre fra den anden side af gaden. Navnlig sådan noget gav et væsentligt prestigemæssigt sammenhold overfor seminariefolkene.

Ja, ja, nu må man ikke misforstå mig derhen, at vi ikke har kunnet samarbejde med de lærerstuderende – tværtimod. Lad mig nævne et af de mere pudsige tilfælde.

Vore tilvalgshold i formning havde sammen med nogle liniefolk arrangeret en fælles tur til København anført af vor meget talende »formningsprofessor« Knud Mølby. – Vi tog toget og nåede da i hvert fald Fredericia – fælles. Dernæst fortalte Knud, at der ville gå 25 min., inden toget igen ville gå, samt at man sagtens kunne nå at indtage en lille forfriskning, hvilket 50 % af holdet gjorde. Da vi således små 20 min. senere vendte tilbage var der hverken tog eller »professor«. Der gik ganske vist et tog, da de 25 min. var gået – – – til Århus. Og nu vi er ved lærerne. Det er ikke

min tanke at stå og fyre dårlige vitser af, men alligevel – kender I denne her fra matematikafdelingen, hvor man siger: Det bliver ikke »tolereret at sige Orla'gå« den Gohr ikke. Jeg skal nok afholde mig fra flere af samme art. Dog en lille historie om en lærer, jeg ved det er unødvendigt at nævne navnet på. – En rå og mørk vintermorgen sad klassen og havde tysk i sproglab., hvor vi hørte en masse på disse kassettebånd. Pludselig lyder der så en stemme på klart og klingende norsk i hovedtelefonen med ordene: De fire stykke som ikke hører musik kan fortsætte på side to.

Ellers stopper vi her med lærerne, og jeg ved, jeg taler for alle, når jeg siger jer alle sammen et stort tak for den tid, vi har kendt hinanden. Indtrykket af undervisningsformen; den var positiv og åben, men vigtigst af alt uformel og afslappet i ordenes bedste forstand.

Konklusionen af det hele må derfor blive: Selv om vi har været mange, og selv om vi ikke opnåede det helt store fællesskab, samt at det til tider har været hårdt at læse HF, ja, så må man sige, det har været to dejlige år, vi har haft her i Nr. Nissum. Personlig har jeg søgt det løst gennem mottoet: Lær det gode i mennesket at kende og byg af det et nyt fællesskab. Ud fra dette motto mener jeg det er gået, og at det er gået godt.

Tak for ordet.

HF dimittender sommeren 1978

Helga Irene Hoff Lauridsen
Bodil Bojer
Birger Bruun
Frede Bräuner
Else Marie Byskov
Lorenz Erwin Callesen
Britta Rosenlund Christensen
Ellen Kirstine Christensen
Henrik Claus Christensen
Elin Gjervig
Jørgen Bjerge Hundsdahl
Anne-Dorte Legaard Jensen
Grethe Lyng
Britta Noe
Jørgen Krarup Pedersen
Marianne Stausholm
Bente Sørensen
Pia Sørensen
Inga Toft
Ole Amby
Birgit Vognstoft Christensen
Karen Peulicke Dickmeiss
Vibeke Graugaard
Anette Astrup Hansen
Jette Fie Brik Hansen
Lisbeth Hermansen
Tove Ingerslev
Anette Marie Jochumsen
Judith Mona Knudsen
Jan Korsgaard
Kurt Henry Kristensen
Lisbeth Lillevang
Knud Mikkelsen
Erik Noer
Jens Jørgen Nielsen
Inger Hedegaard Pedersen
Hanne Mariane Seleski
Hanne Smed Sørensen
Erling Vester
Kirsten Margrethe Wemmelund
Jette Merete Axelsen
Jørgen Bjerre
Lene Brandsborg
Tage Lundgård Christensen
Dorte Enemark
Frank Nørtved Hansen
Ronald Jensen
Mona Sønderborg Keldsen
Doris Kobberholm
Jørgen Egon Larsen
Gry Larsen
Stein Morchmann Larsen
Arne Ringgård Lauridsen
Judith Faurholt Lauritsen
Hanne Windfeld Lund
Bente Madsen
Bodil Madsen
Frank Sjøstrøm Nielsen
Anette Reenberg Rasmussen
Jan Charley Smidt
Bodil Stagis Skjødt
Ole Rønn Steen
Margrethe Birch Sø
Niels Laurids Agger
Lone Mervelskemper Berthelsen
Birgitte Nielsen Bonde
Annemette Frandsen
Hans Jørgen Gjerløv
Susanne Grauting
Johanne Munk Hansen
Michael Honoré
Per Østergaard Jensen
Aase Kamstrup Jepsen
Vagn Bruun Knudsen
Jan Lilholt Herup Larsen
Poul Marcus Larsen
Annette Nielsen
Elin Juul Nielsen

Lone Opstrup Smith
Helle Schultz
Kenneth Slavensky
Birthe Dorthea Straarup
Bodil Katrine Aggerholm
Børge Barbesgaard
Bjarne Christensen
Grethe Nyholm Christensen
Ove Lysholm Christensen
Birte Jensen
Erik Jørgensen
Poul René Knudsen
Kai Kongsgaard
Sigurd Simmelsgaard Kristensen
Ernst Møller Lauridsen
Stanna Birte Lund

Lis Kirstine Skovdam Lynge
Carl Egon Mogensen
Lene Nedergaard Nielsen
Torsteen Nielsen
Hanne Holmgaard Olesen
Erna Poulsen
Karen Elisabeth Poulsen
Karen Refstrup
Inger Marie Roesgaard
Susanne Lauridsen
Ebbe Bech Thøgersen
Bente Riis Jacobsen
Linda Agerbo Knudsen
Henrik Onum Kjærsgaard
Jens Skovbjerg Thomsen

Seminariedimission 25. juni 1978

Af rektor Poul Erik Andersen

Kære dimittender

Efter 4 års ophold på et seminarium ved I sikkert, at ordet seminarium betyder planteskole. Hvis I ikke har fået det at vide før, er det på tide, at det åbenbares, nu hvor I er færdige planter, der kan plantes ud i det fri.

Hvis dette billede støder jer, har jeres pædagogikundervisning ikke været helt forgæves.

Når begrebet planteskole har kunnet bruges til at betegne et uddannelsessted for lærere, udtrykker det en tidligere tids pædagogiske tanker. Her betegner seminariet det beskyttede sted, hvor eleverne skal tage de første skridt på lærdommens vej, og hvor de som fuldt dannede skal være rustede til at træde ud i den virkelige verden. Seminariet er som planteskolen, hvor planterne plejes og passes, vandes og gødes gemt bort fra kulde og vind, indtil de stærke og i god drift kan forlade det beskyttede miljø og omplantes uden for drivhuset.

Dette billede med planteskolen benytter Grundtvig om al skolevirksomhed i salmen »Giv mig Gud en salmetunge«, hvor det i en af stroferne hedder:

»Se fra dine drivehuse
i det fri, hvor storme suse,
poder plantes ud«

og efter udplantningen bærer planterne frugt, men allerskønnest i livets modning og alderdommens visdom. Derfor slutter han strofen med ordene:

»Og når de som sne er hvide,
finest frugt om vintertide,
bære de for Gud«

Dette seminariebillede er meget smukt, og det hører med til vor pædagogiske fortid som en værdifuld skoletanke, der på mange måder er i samklang med den idealistiske pædagogik, som på så mange måder var igangsættende. Den ansporede de studerende til at dygtiggøre sig, til at suge viden og til at forberede sig til det kald, som lå til dem i børneskolen.

I dag er virkeligheden en anden. Det er kun med anstrengt humor, at vi kan se på de studerende som nogle kønne planter. Og nok er det meget rørende at betragte seminarielærerne som gamle gartnere, der planter smil og planter solskin, men det er en rolle, de har svært ved at genkende sig selv i.

Ideen bag seminarieundervisning i dag er bestemt ikke at beskytte de studerende, men tværtimod at åbne for verden uden for seminariet i det omfang, det er muligt. Og det betyder også at lukke op for den kulde og den blæst, der mødes i folkeskolen i dag sammen med alt det positive, der lykkeligvis også findes. Det er ikke muligt at opfatte den studerende, som den passive, der har sin egen lille plads, hvor han eller hun frit kan udvikle sig og brede sig uden fare for at blive ramt af de andres skygge. Den som skal lære at undervise, skal erfare, at det altid sker i bundethed til de andre. Man må færdes i fællesskabet og være bestemt af det, man må slynge sine interesser sammen med andres, man må prøve sine meninger og tanker på andres og påvirkes af det, man må opleve at få sine tanker, meninger og handlinger accepteret, vurderet, kritiseret af andre og blive omformet derved. Ja vi kan måske sige det rent ud: I læreruddannelsen ønsker vi at svinebinde de studerende, så de har bånd på tanke, ord og handling.

Inden der er nogen, der spørger: »Hvad så med friheden?« eller: »Er det ikke absolutisme, manipulation, overgreb osv.?«, vil jeg gerne fortælle en lille historie. En slags myte er det vist, skrevet af en tysk forfatter, der hedder Ilse Aichinger.

Myten handler om en mand, der en dag vågner ude i skoven. Da hans bevidsthed klaredes, opdagede han, at han var bundet. En tynd snor skar sig ind i kødet på hans arme, men der var dog så megen frihed, at han kunne bevæge hænderne. Fødderne var bundet sammen, og snoren var kunstfærdigt snoet rundt om hans ben helt op til hoften. Men hvor knuderne var bundet var ikke til at se. Da han ville bevæge fødderne, opdagede han, at der var netop så megen plads, at han kunne løfte den ene fod foran den anden.

Da han fandt, at han kunne udholde smerten, famlede han ved sin lomme for at tage lommekniven frem og befri sig for sine bånd. Men han opdagede, at kniven var stjålet sammen med de penge, han havde haft på sig.

Det lykkedes ham at komme op at stå, men han opdagede, at blodet strømmede ned over hans ansigt, og da han vaklede på grund af sin ubehjælpsomme stilling, hørte han et eller andet sted i skoven en hånende latter, og han blev grebet af frygt, fordi han intet havde at forsvare sig med.

Da vi senere møder den lænkede, optræder han i et cirkus. Han er blevet et landskendt navn, det store nummer i programmet, og fra nær og fjern strømmer folk til for at se det menneske, der i sin lænkede tilstand kan udføre spring mere gratiøst end noget vævert og frit dyr. Netop hans lænker har givet ham en selvbeherskelse og en sikkerhed, der er forbløffende. Det er som om netop hans lænker giver ham en frihed, der er større end den fries og en skønhed i bevægelserne, som tilskuerne aldrig før har set.

Mange tilskuere fandt, at han var som et firfodet dyr, der var holdt op

med at være dyr, og nu pludselig havde rejst sig stærkt og smukt fra jorden.

Dag og nat bar han sine lænker. Han måtte mades, når han var sulten, og han kunne kun vaske sig ved at hoppe i floden med tøjet på.

Det hændte et par gange, at nogle af artisterne i cirkus blev fundet hos ham med en kniv under forsøg på at befri ham, – enten af medlidenhed eller af misundelse. Men hver gang greb cirkusdirektøren ind og lod bekendtgøre, at enhver, som fandtes hos den lænkede med kniv eller saks, ville blive anklaget for mordforsøg.

Og sommeren skred, den lænkede var glad eller alvorlig, han talte eller han tav. Han vidste, at når sommeren var forbi, var hans optræden slut, men han havde fået fortalt, at der var et sted langt mod syd, hvor der var idel sommer, og det kunne være, at teltet skulle flyttes dertil, så skulle han optræde både sommer og vinter.

En gang skete det, at en ung ulv sled sig løs i stalden. Den forsvandt fra pladsen, og det varede ikke længe, før det rygtedes, at det onde dyr angreb mennesker i nabolaget, og dets ondskab og raseri opskræmte både voksne og børn.

En nat vågnede den lænkede og så lige ind i dyrets gule øjne. Dens nakkehår var rejst, og dens muskler var spændt til afsæt. Det slog ham i samme øjeblik, at hvis han havde været fri, ville han have grebet til flugt. Men nu måtte han blive. Han kastede sig fremover og greb vilddyret i struben midt under springet. Han føjede sig under sine bånd, og mens han væltede sig over ulven, var han sig fuldt bevidst, at han var sluppet for de frie lemmer, den overlegenhed hos mennesket, der ellers lader mennesket bukke under. Og i lænke blev han det ondes overmand.

Da sommeren er forbi, møder vi den lænkede for sidste gang. Af rasende cirkustilskuere er han tvunget ind i rovdyrburet for at gentage sin ulvekamp. Da han står ansigt til ansigt med den frådende angriber, falder båndene af ham. I medlidenhed har en tilskuer snittet dem over. De løsner sig fra hans arme og ben, de snor sig sammen på gulvet og opirrer yderligere ulven til angreb.

Da han står uden sine lænker over for vilddyret, ved han, at han er fortabt. Han opgiver kampen. Han river burets dør op og flygter gennem mængden. Og da han hører sine forfølgeres trampen og råb bag sig, skjuler han sig i buskadset.

Ved aftenstid når han floden. Månen er stået op. Den har farve af død og vækst. Han ser, at det grumsede vand er fyldt med isflager, som om der allerede er faldet sne på engene, den grå sne, der tager menneskenes erindringer med sig.

Sådan lyder myten. Og i den hører jeg mange ting. Jeg hører om mennesket fra fødsel til død, fra det usikkert rejser sig første gang, til det ensomt når til den vinter, der tager erindringen med sig.

Men jeg hører også om frihedens vilkår, om frihed, der kun eksisterer,

når den understøttes af lænker. Der er først den frihed, som er det barnlige oprør mod bånd, der snærer. Dernæst den frihed, som er et fortvivlet håb bag angsten, når ethvert våben til forsvar er taget bort, og endvidere den frihed, som bliver til vrede, når hånlatteren skyller hen over vore bøjede nakker.

Men jeg hører også om en anden frihed. En frihed, som er meget vigtigere. Den, der er til, hvor mennesker finder sig selv og deres ansvar i deres bundethed. Hvor lænkerne bliver den faste støtte, som vi kan rejse os ved, som giver os styrke til at kvitte vor firfodede fortid, til at gå i tjeneste for vort medmenneske, som giver os mod til kampen mod ondskaben, den kamp, som den ubundne ikke tør indlade sig på, fordi han ikke føler sig forpligtet dertil. Ja i virkeligheden handler hele myten om menneskets indre bundethed som bestemmer, hvad der er ret og godt, og som får mennesker til at træde frem og sætte sig selv på spil.

Alt dette kan myten sige os i sit billedsprog. Det eneste sprog, der kan udtrykke de ting, der dybest set angår os. Måske kan myten endog føje noget til, nemlig dette, at når mennesket kaster sin lænke fra sig, eller får den flænget bort af andre, da er det på vej til at miste menneskenavn, da har det tabt over for dyret, ondskaben og brutaliteten, da er det på vej til floden, glemselens flod eller dødens. Derfor er det også mytens påstand, at den, der tager lænken fra mennesker, er skyldig til døden.

Og må jeg så vende tilbage til den oprindelige påstand: Det er seminariets opgave at binde de studerende med bånd på tanke, ord og handling. Vi skal binde de studerendes tanke med så megen viden og indsigt som muligt. Først da har de så megen frihed, at de kan tænke. Vi skal lænke deres mund med hensynet til alle dem, de skal undervise, hjælpe og gavne. Først da giver de deres elever så megen frihed og spontanitet, at de tør vise tillid. Vi skal fastlåse deres hænder, så de ingen handling kommer til at udføre i vrede eller had. Først derved får de frihed til at være rundhåndede med deres kærlighed og menneskelighed.

Men når jeg siger, at det skal vi gøre, så er det ikke rigtigt. Det er noget, vi lærer og lærer hinanden. Det sker gennem samvær, gennem læsning, gennem studier, der sker under ét derved, at vi lever os ind i hele det mønster af tanker og holdninger og handlinger, som er skabt af tusinder af mennesker, historiske og samtidige, som har haft det ene mål: at tage vare på de børn, som vi får betroet. En eneste af dem skal jeg nævne. Jesus af Nazaret. Som ingen anden har han formået at lænke mennesket til den opgave, der er større end nogen anden: at tage vare på dem, vi får betroet.

Med disse ord ønsker jeg jer til lykke. Og jeg ønsker jer glæde sammen med dem, som I får betroet, men som også får jer betroet. Og jeg ønsker for jer, at den bundethed, som seminariet har betydet, må give jer frihed og ansvar til at møde de børn, som I gennem jeres tanker, ord og handlinger skal præge og binde.

Dimissionstale 25. juni 1978

Af John Hansen

På dimittendernes vegne talte John Hansen, der startede med at sige, at nu da dimittenderne var ved vejs ende, begyndte problemerne virkelig. Medens børn i årtusinder har levet i et fællesskabspræget samfund, har det moderne samfund i stadig stigende grad opløst de elementære menneskelige bånd. I den situation har samværsformen i folkeskolen mulighed for at danne ramme om udviklingen af et fællesskab. Den nye folkeskolelov taler om opdragelse til demokrati, men det er svært at sige, om man faktisk kommer nærmere til det. Det er meget svært at svare på, hvordan vi skal forsvare vor værdighed som mennesker. Både samfundet og individet er en gåde. Da vi ikke ved, hvad livet er, må vi prøve at blive enige om, hvad vi i fællesskab vil gøre det til. Vi kan som skolelærere forsøge at forbedre lidt på det hele.

Som noget meget positivt i den nyeste udvikling omtalte John Hansen skolenævnenes stigende indflydelse. Men for at kunne træffe beslutninger, må man kende præmisserne. Det bliver de nye læreres opgave at nedbryde kløften mellem den akademiske verden og den verden, der findes uden for seminarierne og andre læreanstalter. Kløften er meget stor. Kløften mellem folkeskolen og læreruddannelsen er også alt for dyb. Kun få af dimittenderne har oplevet den barske virkelighed. Mange vil utvivlsomt få et chok, når man går ud til et arbejde, der synes så konfliktfyldt.

Den danske folkeskole har i dag en mængde problemer. Mange lærere fører en kamp for at overleve. John Hansen gav udtryk for den mening, at lærerne har for få disciplinære midler til rådighed, og eleverne derved har fået for stor frihed. Læreruddannelsen giver for lidt praktisk undervisningserfaring. Praktikken er urealistisk. Der er ikke tid til at lære klassens situation at kende. Man kommer derfor i praktikken til at undervise på en kunstig måde. Man må håbe, at man ved den næste revision af læreruddannelsen vil gøre svælget mellem læreruddannelse og folkeskole mindre, og dette vil kunne gøres ved at indføre mindst et halvt års praktikvirksomhed i studiet, i stil med, hvad man havde tidligere.

John Hansen kom også ind på det uheldige i, at man kan dumpe så langt fremme i læreruddannelsen. Han mente, at dette blev endnu mere uheldigt ved, at eksamen kunne være meget uretfærdig. Eksamen præger læreruddannelsen meget. Folkeskolen skulle ikke have det samme præg. Både eleverne, forældre og erhvervslivet ville være langt bedre tjent med, at alle elever ved deres afgang fra skolen fik en fyldestgørende personlig udtalelse frem for et tilfældigt tal fra en prøve. Det kan være de nye læreres opgave at afholde prøver, der er anderledes, først og fremmest ved, at prøvernes hensigt er at holde sammen på fællesskabet i klassen ved at finde frem til passende støtte til den enkelte elev.

Efter en del yderligere bemærkninger om opdragelsen til demokrati, sluttede John Hansen med denne helhedsvurdering af de fire år på seminariet:

»Vi er blevet ældre. Der er sket en menneskelig modning. Bøgerne har givet os noget. De har været med til at forme os, givet os en videre horisont.

Det mest positive har været samværet de studerende imellem. De gode muligheder for personlig udvikling.

Vi har oplevet et fællesskab i Nissum, og det har for mange haft en afgørende betydning. Man har drøftet tanker og problemer.

Vi kom med hver vore forudsætninger, normer, forventninger. Vi har i disse skønne omgivelser følt, at vi kommer hinanden ved.

Gid vi må have overskud af tillid. Tillid til og troen på at arbejdet i folkeskolen og andre tilsvarende skoleformer vil lykkes.

Tak for den tid vi har kendt hinanden. Jeg håber, at vi mødes igen, f.eks. ved den årlige forårsfest.

På dimittendernes vegne vil jeg sige tak for fire gode år. På gensyn.«

Efter selve dimissionen var der spisning og underholdning på Borgen. Der blev holdt 3 korte taler. Georg Nielsen startede med at slå fast, at der ikke er noget nyt under solen. Det var i år 20 år siden, han selv blev dimitteret. Han havde den gang holdt tale på dimittendernes vegne. Han havde blandt andet omtalt den daværende praktikordning kritisk. En praktikperiode på 1/2 år kunne virke godt, men kunne også være ødelæggende. Det var et godt udgangspunkt at vide, at man ikke var færdig med sin uddannelse. Han ville gerne give de nye lærere et godt råd: sørg for aldrig at kede børnene. Georg Nielsen sluttede med at udtrykke den vemod, han følte, ved at skulle tage afsked med dimittenderne.

Scheel Andersen bragte en lykønskning til dimittenderne og talte derefter noget om praktikordninger. Han sagde, at praktik altid er urealistisk, men af de urealistiske praktikformer, han havde kendt, var den nuværende den bedste.

Hauge Nielsen bragte en lykønskning til dimittenderne, specielt de af dem, der havde gået på matematikliniehold. Han talte derefter om krav, der stilles til lærere. Der er naturligvis en række faglige krav, men det afgørende er holdningen til børnene. Den kan ikke læres i uddannelsestiden, men kan læres gennem erfaring, når man er i arbejdet.

Dimittender 1978. Seminariet

Dimitteret januar 1978

Anna Margrethe Mogensen
Johnny Madsen
Solveig S. Poulsen
Kirsten Amalie Olesen
Else Marie Holmbo
Anders Drejer
Niels Jørgen Bisgård Svendsen
Kari Elise Dall-Hansen
Lisbeth Bro
Poul Christensen
Mona Jordan
Frank Kjærsgaard Christensen

Dimitteret juni 1978

Tage Nielsen Brøgger
  Ansat i Hovborg, Holsted
Jens Jørgen Christensen
Karen Margrethe Daugaard
Niels Dragersdal
Anna Grethe Just
  Ansat på Søndbjerg ungdomsskole
Bodil Margrethe Kristensen
Lisbeth Kristensen
  Ansat Kejtum, Sild
Karl-Aage Larsen
Børge Mundbjerg Nielsen
Jytte Paarup
  Ansat i Nr. Lem
Børge Pedersen
  Ansat i Snedsted, Thisted
Vibeke Billeskov Ager
  Ansat i Bramming
Inger Birgit Bjerre
Karl Anders Fynboe
  Ansat i Ramme
Kent Kjærgaard Graversen
  Ansat i Hvide Sande
John Hansen
  Ansat i Strib
Karen Krogshede Husted
  Ansat i Tønder
Bent Gade Jensen
  Ansat i Tønder
Agnete Trudsø Jespersen
  Ansat i Sevel
Lisbeth Ove Kristensen
  Ansat på Christian Paulsenskolen, Flensborg
Kirsten Lyngbye
  Ansat i Slagelse
Bente Nielsen
  Ansat på Fur
Niels Nørgaard Nielsen
  Ansat i Ø. Hornum, Støvring
Ove Vognstoft Pedersen
Torben Erling Gyldenberg Pedersen
  CF værnepligtig i Thisted
Jens Bjerregaard Vrist
  Værnepligtig i Karup
Lis Aagaard Andersen
Theresa Csizmadia
Inge Kjær Pedersen
Torben Løfgren Hansen
Lotte Juhl Jensen
Dorte Elisabeth Kjær
  Udenlandsrejse 1 år
Anker Larsen
Lis Møller
Bjarne Vraa Nielsen
  Ansat i Ørnhøj (Trehøje)
Mona Lisa Vestergaard
Susanne Kjeldager Øe
  Ansat i Fabjerg
Inger Vad Jensen
  Ansat i Struer
Ruth Anna Hansen Astrup
Ole Strelow Lund
  Værnepligtig i Holstebro

Hanne Cecilie Birch
Studier og husarbejde i Bruxelles
Pia Gasseholm
Elly Færk Andersen
Ansat i Hvam, Ålestrup
Peter Billeskov
Kirsten Lindgren Christensen
Ansat på Løgumkloster efterskole
Lis Nygaard Christensen
Ansat i Vemb
Laurits Jensen
Sejr Westen Jensen
Ruth Warncke
Leo Kjær Knudsen
Ansat Hornum
Jens Barrit Laursen
Ansat Gørlev, Sjælland
Lene Aas Madsen
Ansat i Koldby
Winni Johanne Nicolajsen
Ansat i Hurup
Alice Andersen
Ansat på Østvendsyssel ungdomsskole
Kurt Hove Andersen
Signe Grud Enevoldsen
Ejvind Haubjerg
Ansat på Bonnet friskole
Hjalti Eidesgaard Joensen
Ansat i Thorsminde
Tórkil Kjærbæk
Erik Lindsø Larsen
Udenlandsrejse 1 år
Niels Jørgen Larsen
Elin Kirstine Munksgård
Ansat i Ramme
Birgit Stougaard Nielsen
Ansat i Lysabild, Als
Stig Peter Thy Nielsen
Ansat i Baaring
Bente Andersen Overgaard
Ansat i Hald Ege, Viborg
Ejvind Ringgaard Pedersen
Kibutz i Israel til jul 78
Svend Aage Povlsgaard
Arne Præstholm
Simon Christen Stobberup
Værnepligtig i Oksbøl
Aase Marie Stobberup
Ansat i Humlum
Lis Weidemann
Ansat i Nr. Nissum
Gurli Korgaard
Udenlandsrejse 1 år
Jens-Jørgen Andersen
Klaus Bunch Bertelsen
Ansat i Bækmarksbro
Carsten Budde
Søren Aage Gjørling
Ansat i Gimsing
Olav Goul-Jensen
Ansat i Hurup
Signe Ingeborg Thomsen
Ansat på Nr Nissum Højskole
Anne Marie Goul-Jensen
Ann Sleimann
Ansat i Lemvig
Kaj Sørensen
Ansat i Struer
Ulla Oddershede
Ansat i Hørup, Als
Edel Vestergaard
Esther Dybdahl Andersen
Poul Fuglsang Christensen
Peter Frederik Grønbæk
Ansat på den grønlandske kostskole, Hjørring
Ulla Rejkjær
Birger Henriksen
Ansat i Vejrup
Gunver Henriksen
Tove Stjernholm Jensen
Ansat i Haslev
Jens Justesen
Marianne Cathrine Kier
Jette Kongsgaard
Ansat i Brande
Karin Randi Thomsen
Ansat på Skjern kristne friskole
Peder Laursen
Anna Lise Juhl Nielsen
Hans Nikolái Nielsen
Ansat i Strendur, Færøerne
Viggo Poulsen
Poul Grønfeldt
Missionsuddannelse i England
Arne Pedersen
Lisbeth Ussing
Birte Stisen
Kirsten Jeppesen
Birgitte Juhl Klokker
Ansat i Nr. Nissum
Maren Brix Fansen

KLASSE IV 1. *Bageste række fra venstre:* Karl-Aage Larsen, Børge Mundbjerg Nielsen, Tage Nielsen Brøgger, Niels Dragersdal, Jens Jørgen Christensen, Børge Pedersen. – *Forreste række fra venstre:* Lisbeth Kristensen, Jytte Pårup, Bodil Margrethe Kristensen, rektor Poul E. Andersen, Anna Grethe Just, Karen Margrethe Daugaard.

KLASSE IV 2. *Bageste række fra venstre:* Bente Nielsen, Bent Gade Jensen, Ole Vognstoft Pedersen, Karl Anders Fynbo, Jens Bjerregaard Vrist, Kent Kjærgaard Graversen, Agnete Trudsø Jespersen, John Hansen, Kirsten Lyngbye. – *Forreste række fra venstre:* Karen Krogshede Husted, Vibeke Billeskov Ager, Lisbeth Ove Kristensen, rektor Poul E. Andersen, Inger Birgit Bjerre, Lis Aagaard Andersen. – *Ikke med på billedet:* Niels Nørgaard Nielsen, Torben Erling Gyldenberg Pedersen.

KLASSE IV 3. *Bageste række fra venstre:* Ole Strelow Lund, Anker Larsen, Pia Gasseholm, Dorte Elisabeth Kjær, Bjarne Vraa Nielsen, Inger Vad Jensen, Inge Kjær Pedersen, Lotte Juhl Jensen. – *Forreste række fra venstre:* Ruth Anna Hansen Astrup, Lis Møller, Theresa Csizmadia, rektor Poul E. Andersen, Mona Lisa Vestergaard, Susanne Kjeldager Øe, Hanne Cecilie Birch. – *Ikke med på billedet:* Torben Løfgren Hansen.

KLASSE IV 4. *Bageste række fra venstre:* Peter Billeskov, Jens Barrit Laursen, Laurits Jensen, Sejr Westen Jensen, Elly Færk Andersen. – *Forreste række fra venstre:* Lis Nygaard Christensen, Kirsten Lindgren Christensen, Ruth Warncke, rektor Poul E. Andersen, Lene Aas Madsen, Winni Johanne Nicolajsen. – *Ikke med på billedet:* Leo Kjær Knudsen.

KLASSE IV 5. *Bageste række fra venstre:* Erik Lindsø Larsen, Arne Præstholm, Kurt Hove Andersen, Lis Weidemann, Svend Aage Povlsgaard, Ejvind Ringgaard Pedersen, Birgit Stougaard Nielsen, Hjalti Eidesgaard Joensen, Ejvind Haubjerg, Niels Jørgen Larsen. – *Forreste række fra venstre:* Simon Christen Simonsen, Bente Andersen Overgaard, Signe Enevoldsen, Gurli Korgaard, rektor Poul E. Andersen, Alice Andersen, Aase Marie Stobberup, Elin Kirstine Munksgaard. – *Ikke med på billedet:* Tórkil Kjærbæk, Stig Peter Thy Nielsen.

KLASSE IV 6. *Bageste række fra venstre:* Kaj Sørensen, Olav Goul-Jensen, Carsten Budde, Klaus Bunch Bertelsen. – *Forreste række fra venstre:* Signe Ingeborg Thomsen, Ann Sleimann, rektor Poul E. Andersen, Ulla Oddershede, Anne Marie Goul-Jensen. – *Ikke med på billedet:* Jens-Jørgen Andersen, Søren Aage Gjørling, Edel Vestergaard.

KLASSE IV 7. *Bageste række fra venstre:* Hans Nikolái Nielsen, Poul Fuglsang Christensen, Birger Henriksen, Jens Justesen, Karin Randi Thomsen, Anna Margrethe Mogensen. – *Forreste række fra venstre:* Ulla Rejkjær, Esther Dybdahl Andersen, Anna Lise Juhl Nielsen, Jette Kongsgaard, rektor Poul E. Andersen. – *Ikke med på billedet:* Peter Frederik Grønbæk, Gunver Henriksen, Tove Stjernholm Jensen, Marianne Cathrine Kier, Peder Laursen, Viggo Poulsen.

Årets dagbog

Ved Gunner Eriksen (43)

23 Klassen havde 55-års jubilæum (10. sammenkomst) i Stoholm.
24 Anna og Otto A. Mathiasen, guldbryllup 27.5.78.
50 Mads K. Kristiansen, ungdomsskoleinspektør v. Bjergsted kommunale skolevæsen.
51 Folmer Kaag, udnævnt til skoledirektør i Randers fra 1.1.79.
52 Gunnar Dall-Hansen, udnævnt til skoledirektør i Skovbo kommune.
53 Christa Knudsen, ans. v. Holstebro kristne friskole.
54 Knud Andersen, viceinspektør v. Stenmagle skole.
55 A. C. Sørensen, skoleinspektør v. Struer Borgerskole.
56 Niels Romvig Jensen, skoleinspektør v. Finderupskolen, Viborg.
Chr. Arnbjerg Nielsen, skoleinspektør v. Houlkærskolen, Viborg.
Erik Ørskov, forstander for Hobro Produktionshøjskole.
59 Holger Dyrmose, seminarielektor v. Th. Langs seminarium, Silkeborg.
Sv. Aa. Bjerggaard Jensen, ans. som skolepsykolog i Skjern, Egvad og Askov kommuner.
62 Chr. Bach Iversen, V. Hvornum, valgt til President of the International Association of Y's Men's Clubs 1.7.79–1.7.80.
63 Henning Jørgensen, forstander for de amtskommunale enkeltfagskurser i Gram, Sønderjylland.
Henry Jensen, skoleinspektør v. Fladhøjskole, Rødekro.
64 Laurits Wemmelund, skoleinspektør i Billund.
Peder Bitsch Pedersen, ans. i Vinderslev, Kjellerup.
Villy Mølby Rasmussen, skoleinspektør ved Højmarkskolen, Holsted.
65 Birthe Stage Hansen, f. Nielsen, udsendt af DMS til Taiwan.
Tonny Grauting, konsulent for specialklasser v. Danmarksgades skole, Holstebro.
Knud Erik Grøn, skoleinspektør v. Levring skole, Kjellerup.
H. C. Damm-Jacobsen, ans. i Stoholm.
Jens J. Siersbæk, ans. i Vejle.
Dorrit Ammitzbøll og Henning Ammitzbøll, ans. v. Skals skole, Møldrup kommune.
66 Inge Braae Hansen, skolekonsulent for erhvervs- og uddannelsesorientering v. Holstebro skolevæsen.

Jens R. Rasmussen, ans. v. Ørum fællesskole, Tjele kommune.
Maren Lis Korsgaard Kortbek, ans. som tale-hørelærer v. Århus amtskommune.

68 Nanna Thastum Jensen, skolekonsulent for specialklasser v. Tjørnegårdsskolen, Roskilde.
Elly Jepsen, ans. v. Hjortebroskolen, Haderslev.
Gudrun Klinkby, ans. i Hedensted.
Birgit Siersbæk, f. Pedersen, ans. i Vejle.

69 Børge Klinkby, ans. i Hedensted.
Marie Louise Birch, ans. v. Valdemarskolen, Ringsted.

70 Martin Mortensen, ans. v. Munkholmskolen, Stevnstrup.
Bjarne Aagaard Jensen, ans. i Biersted.
Henny Poulsen, f. Slot, ans. som bibliotekar i Hirtshals.
Kirsten Maarbjerg Busk, f. Jensen, ans. i ergoterapien på Foldby Plejehjem.
Morten Bøge, ans. v. Tønder seminariums øvelsesskole.
Flemming Nygaard, Knebel, Mols, udnævnt til direktoratets fagkonsulent i tysk.
John Holm Pedersen, ans. v. Rækker Mølle-skolen, Skjern.

71 Toni Solveig Michelsen, udsendt af DANIDA som seminarielærer til Zambia.
Henny Bitsch, udsendt af DMS 73–76 og nu igen i 78, denne gang til N'toma, Tanzania.
Pauli Leif Andersen, viceinspektør v. Hvidbjerg centralskole.

72 Jørn Baandrup, kollegielærer i Egedesminde.
Kaj Vestergaard, Lemvig, ans. som ungdomssekretær i DMS.

74 Elsebeth Nielsen, f. Hebsgaard, ans. v. Danmarksgades skole, Holstebro.
Ellen Jensen, ans. v. Danmarksgades skole, Holstebro.
Egon Jensen, ans. i Stouby, Juelsminde.
Karl Raunholt, ans. i Mønsted, Viborg.

75 Ruth Søgaard Johansen, f. Andersen, ans. v. Østvendsyssels Ungdomsskole, Dronninglund.
Ole Hansen, ans. v. Nymarkskolen, Kølstrup, Fyn.
Helle Esbo, ans. på Nr. Nissum Høj- og Efterskole.
Erling Agergaard, ans. på Nr. Nissum Høj- og Efterskole.
Bent Oddershede, ans. i Hørup, Als.

76 Hans Peder Overgaard Nielsen, ans. v. Nyrupskolen, Kalundborg.
Metha Noe, ans. v. Overlundskolen, Viborg.
Ejvind Winther, ans. v. Biersted skole, Åbybro.
Torben Solhøj, ans. v. Harridslev skole, Nørrehald kommune.
Kirsten Larsen, ans. v. Troelskærskolen, Munkebo.

77 Ruth Spangsege, f. Fisker, ans. i Sdr. Nissum.
Niels Jacob Bjerg Nielsen, ans. v. Sjørring Centralskole.
Jenny Nørgaard, ans. v. Parkskolen i Struer.

Svend Erik Guld, ans. v. Vesløs skole.
Grethe Lund Moeskjær, ans. v. Svankjær ungdomsskole.
Jens Peder Poulsen, ans. v. Hellebjerg ungdomsskole.
Mads Sørensen Madsen, ans. v. Blistrup ungdomsskole.
Johan V. Johansen, ans. v. Rydhave ungdomsskole.
Merete Christensen, ans. v. Gludsted skole.
Thomas Fabricius Hansen, ans. v. Pallisbjerg ungdomsskole, Ulfborg.
Jette F. Pedersen, ans. v. Langhøjskolen, Asp, Struer.
Birgitte Kjærgaard, ans. v. Spurvelundskolen, Odense.
Birthe Stiesen, ans. v. Barrit skole, Stouby.

NB. Havde du ventet flere meddelelser? – det havde jeg også!

Eriksen

Afsked m. pension

30 Alfred Andreas Fredbørg, Århus.
Anna Kathrine Fredbørg, Århus.
31 Peter Samuel Christensen, Ålbæk.
Jens Peter Danielsen, Rødkjærsbro.
32 I. P. Jensen, Hvidbjerg.
36 Søren Christensen.
Niels Møller Gade.
Else Margrethe Pedersen, f. Kristiansen.
37 Hartvig Eriksen, Ebeltoft.
38 Herluf Houlberg Kristensen, Vejlstrup.
40 Thomas Johansen.
Vilfred Riisgaard.
Carl Christensen.
43 Verner Tanghøj, Esbjerg.

Dødsfald

06 Fru Bundgaard, enke efter N. C. Bundgaard, jan. 78.
07 Gustav Hofdal, november 77.
11 Peter Graves, Kolding, maj 78.
17 P. Munk-Poulsen, Herning, juli 78.
S. A. Tordrup, Gentofte, august 78.
21 Ville Villesen, marts 78.
23 Lyder Svendsen, Byrom, Læsø, april 78.
24 Chr. Madsen Lind, Viborg, januar 78.
27 Christian Noe, februar 78.
29 Aage Kristensen, september 77.
Johanne Mortensen, 76.
30 Svend Robert Hansen, Hørsholm, september 77.
Peder Kristian Pedersen, København, januar 78.

31 Niels Christian Hansen, Risskov, november 77.
Ellen Larsen, Nr. Nissum, marts 78.
32 Jens Ettrup Nørgaard, Hammerum, september 78.
37 Jens Ove Boe, Hobro, januar 78.
39 Erik Christensen, Ringkøbing, juli 78.
40 Poul H. Sørensen, Bjerregård, november 77.
41 Niels Hove Jacobsen, Aulum, marts 78.
47 Jørgen Nørsøller, Åbybro, september 78.
66 Otto Grønbæk Nielsen, Nr. Nissum højskole, december 77.
Lektor Hans Brinch, Esbjerg, førhen Nr. Nissum Seminarium, september 78.

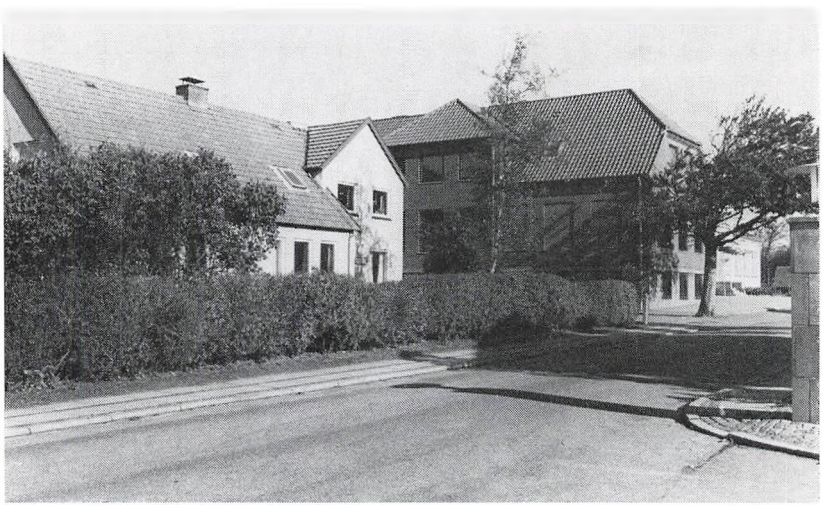

Home indeholder nu historielokaler. Efter planen skulle bygningen i fremtiden stilles til rådighed for de studerende. Alle fotografier af bygningerne i denne årbog er taget af Niels Tollestrup.

Elevforeningens regnskab

1. oktober 1977 til 30. september 1978

Indtægter:		
Kassebeholdning 1/10 1977		26.903,38
Indbetalt for årbog 1977 (udenbys)		26.295,00
Indbetalt for årbog 1977 (på seminariet)		8.036,00
Tilskrevne renter		2.193,00
Afdrag fra DSR		1.000,00
Overskud fra elevstævnet 1978		5,30
Balance		64.432,68
Udgifter:		
Årbog 1977:		
Trykning	23.490,00	
Klicheer	2.177,00	
Postudbringning m.v.	3.724,30	
Moms	4.897,25	34.288,55
Redaktions- og bestyrelsesudgifter		1.211,35
Porto		197,00
Kassebeholdning 30/9 1978:		
Indestående på giro	736,31	
Indestående i Nordvestbank	12.479,35	
Indestående i Linde Andelskasse	6.989,66	
Lån til DSR	2.000,00	
Obligationer (til købspris)	6.358,42	
Kontant beholdning	172,04	28.735,78
Balance		64.432,68

Asp, den 30. september 1978. *A. C. Sørensen*

Nærværende regnskab er d.d. gennemgået af undertegnede. Bøger og bilag er sammenholdt. Intet fundet at bemærke.

Asp, den 23. oktober 1978. *V. Gohr Lauridsen/Gunner Eriksen*

Foreningsmeddelelser

Ved formanden A. Koch (28)

Som det fremgår af omstående regnskab er året i økonomisk henseende forløbet tilfredsstillende.

HF 10-året

Det er i år 10 år, siden HF blev etableret her ved seminariet. Som ny institution har den ingen adkomst til de eksisterende legater her. For at bøde på dette og understrege elevforeningens anerkendelse af HF institutionen som hørende med i elevforeningens interesseområde, har bestyrelsen stillet 2 × 500 kr. til rådighed for rektor og HF-lærerrådet til uddeling samtidig med uddelingen af seminarielegaterne. Renterne af en indkøbt obligation dækker denne udgift. Der er ikke tale om nogen egentlig legatdannelse. Bestyrelsen er frit stillet m.h.t. fremtidige bevillinger, men er positivt stemt for en evt. fortsættelse, såfremt økonomien tillader det.

Kontingent for årbog 1978

Prisen for årbogen, der samtidig er foreningskontingent er uforandret kr. 25,–. Det må vel i dag siges at være særdeles billigt for en bog af denne kvalitet. Den trykkes i 2200 eksemplarer. Foreningen har et udenbys medlemstal på godt 1200.

Benyt venligst det vedlagte girokort ved betalingen.

Foreningens bestyrelse består af:

Formand: fhv. lektor A. Koch (28), Hellasvej 16, Nissum Seminarieby, 7620 Lemvig, tlf. (07) 89 11 55. – Afgår 1979.

Kasserer: Skoleinspektør A. C. Sørensen (55), Asp, 7600 Struer, tlf. (07) 48 71 63. – Afgår nu.

Redaktionsudvalg: Ansvarshavende, lektor Stig Rosenstand, Toften 4, Nissum Seminarieby, 7620 Lemvig, tlf. (07) 89 11 69. – Afgår nu.

Lærer Vibeke Vestergaard (69), Allégade 2A, 7600 Struer, tlf. (07) 85 18 72. – Afgår nu.

Lærer Horst W. Knüppel (76), Højgårdvej 2, Sædding, 6900 Skjern, tlf. (07) 36 43 62. – Afgår 79.

Benny Boysen, Museumsleder (72), Aspvej, Linde, 7500 Holstebro, tlf. (07) 48 72 46. – Afgår 79.
HF repræsentant: Kate Jacobsen, 2. HF T.

Valg
Som det fremgår af ovenstående er tre bestyrelsesmedlemmer på valg. Bestyrelsen foreslår genvalg af Vibeke Vestergaard. Som kasserer foreslår vi lektor V. Gohr Lauridsen og som redaktør lektor Poul Vemmelund, der begge har erklæret sig villige til at overtage de krævende poster, hvad vi takker dem for. Såfremt der ikke indgives andre forslag til formanden inden 1. februar, er ovennævnte valgt.

Tak til den afgående kasserer og redaktør.

A. C. Sørensen trådte til i utide for godt 8 år siden, idet han indvilligede i at træde til, da den valgte kasserer M. P. Sørensen (28) døde. Tilsvarende trådte Rosenstand til for at afløse Møl Christensen, der måtte sige fra ved sit valg til lærerrådsformand. Rosenstand har haft ansvaret for årbogen i 6 år. Begge har ydet en særdeles god indsats i deres hverv, men må p.gr.a. særlige belastninger desværre sige fra. Det glæder os at kunne bringe Gohr og Vemmelund i forslag til afløsning, idet vi er betryggede ved at overgive arbejdet til dem.

Stof til årbog 1979 bedes indsendt til Rosenstand inden 15. august.

Indbetalingen for årbogen
Benyt venligst det vedlagte girokort (25,– kr.), da registreringen herved lettes for kassereren.

Årbogen er en bestilt vare, så længe den ikke er afbestilt, og må derfor betales. Der har været tilfælde, hvor vi har haft besvær med at få pengene ind, og dette kan man anstændigvis ikke være bekendt hverken over for foreningen eller kassereren, der gør sit arbejde vederlagsfrit.

Nissumstaten fra 1955. Der er endnu nogle få eksemplarer tilbage af denne bog. Den kan fås for den symbolske pris af 10 kr. ved henvendelse til formanden.

P. b.v.
Nr. Nissum Seminarium, oktober 1978. *Alex Koch*

P.S.: Husk stævnet 28. april.
– Et stævne er kun et stævne, hvis man møder talstærkt op –

NORDVESTJYLLANDS SKOLEBY NR. NISSUM

Nr. Nissum Seminariums HF-kursus (Nordvestjysk HF-kursus)

2-årigt kursus på baggrund af realeksamen, 9., 10. klasse eller lign.
Henvendelse: Nr. Nissum Seminariums kontor, Svinget 5, Nissum Seminarieby, 7620 Lemvig. Tlf.: (07) 89 12 22 (kl. 8–14).

Nr. Nissum Seminarium

Læreruddannelse på baggrund af HF-eksamen eller studentereksamen. Mange linjetilbud, alle pædagogiske specialer.
Henvendelse: Nr. Nissum Seminariums kontor, Svinget 5, Nissum Seminarieby, 7620 Lemvig. Tlf.: (07) 89 12 22 (kl. 8–14).

Nr. Nissum Høj- og Efterskole

Efterskoleophold. 10 måneders fællesskole. 8., 9. og 10. klasse som i folkeskolen.
Højskoleophold 18 ugers efterårskursus fra 15. august. 20 ugers forårskursus fra 4. januar.
Henvendelse: Forstander Ths. Mogensen, Nr. Nissum Høj- og Efterskole, Nr. Nissum, 7620 Lemvig. Tlf.: (07) 89 10 04.

Den jyske Pensionisthøjskole

En højskole med fortrinsvis 2 ugers kurser for ældre.
Forstander Orla Johansen. Program og alle oplysninger fås ved henvendelse til Den jyske Pensionisthøjskole i Nr. Nissum, 7620 Lemvig. Tlf.: (07) 89 13 13.

Kongensgård Landbrugsskole, Nr. Nissum

3 måneders kursus i landbrugets grundskole, – der er første led i den anerkendte landmandsuddannelse. Nyt kursus begynder til august, november og februar.
Henvendelse: Forstander Børge Østerby, Kongensgård Landbrugsskole, Nr. Nissum, 7620 Lemvig. Tlf.: (07) 89 14 65.

Mange fritidstilbud – helt moderne kollegieforhold – stort sportsanlæg – rigt kulturliv – enestående smuk natur – nær Lemvig, Struer og Holstebro

1978

BOGTRYKKERGÅRDEN AS STRUER 30454